BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
33 A
12

300

Io. Batta Gaulli delin. Arnoldo Van Weſterhout ſculp.

VITA
S. FRANCISCI
A' DIVO
BONAVENTVRA

Cæleſti ſtylo, & eloquentia compoſita,

Ac primo Typis tradita nunc è tenebris, in quibus diù latuit publicæ luci, & vtilitati reſtituta zelo, & opera Confratrum Sacrorum Stigmatum de Vrbe.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ, Typis Reu. Cam. Apoſt. 1686.

Superiorum permiſſu.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiſs. P.Magiſtro Sac. Palatij Apoſtolici.

I. de Angelis Archiep. Vrbin.Viceſgerens.

Imprimatur.

Fr. Ioſeph Clarionus Ord. Præd. ac Reuerendiſsimi P. Magiſtri S.A.P. Socius.

SERAPHICE PATER.

CVM humanæ conditionis fragilitas prona ſit ſemper ad malum, neceſſe eſt, vt Nos certis quibuſdam, & præordinatis Diuina Pietate, ac Prouidentia temporibus Sanctorum Virorum vitam, vel præſentem oculis intuentes, vel præteritam, & à maioribus Noſtris conſcriptam legentes, eorum virtutibus, & exemplis mores noſtros componamus, & ad Chriſtianæ diſciplinæ,& Euangelicæ perfectionis regulam rcformemus. Quamobrem Sanctiſſime Præceptor Noſter mirabilis Vita tua à Diuo Bonauentura olim in lucem ædita, & hactenùs paucis cognita, ac in obliuione ſepulta, nunc per Nos typis redditur, & iterum publico bono rediuiua prodit in lucem, eamque tibi dicamus, & offerimus, hoc eſt, Te Tibi imò, quod verius eſt, toti Orbi Chriſtiano Te reddimus, eo conſilio, & voto, vt ex imitatione non minus, quam ex lectione Vitæ tuæ

in omnium fidelium cordibus ſpiritus tuus re-uiuiſcat, & quæ tepeſcit in Chriſtianis pecto-ribus Charitas exardeſcat. Nobis autem, quo Sacrorum tuorum Stygmatum cultus in hun cœtum tuo Nomini deuotum congregauit, & quibus tuæ protectionis, tuique amoris pretio-ſum pignus, tuum ſanguinem in Eccleſia no-ſtra venerandum tradidiſti. Nobis præcipue pateant tua viſcera per tua vulnera, ex qui-bus ſentiamus egredi ignita iacula Diuini Amo-ris, quo inflammentur corda noſtra, & qu lateat quidem ſub cinere humilitatis ad cuſto-diam, ſed luceat proximo noſtro ad exemplum, vt digni filij tui per Charitatem, & humilita-tem in Terris effecti, conſortes gloriæ tuæ fieri mereamur in Cœlis.

Humillimi, & Deuotiſſimi filij tui

Confratres Sacrorum Stygmatum.

PROLOGVS.

Incipit legenda maior compoſita per S. Bonauenturam de Vita Beati Patris noſtri Franciſci.

APPARVIT gratia Dei Saluatoris noſtri diebus iſtis nouiſſimis in ſeruo ſuo Franciſco omnibus verè humilibus, & ſanctæ paupertatis amicis: qui ſuperaffluentem in eo Dei miſericordiam venerantes: ipſius erudiuntur exemplo, impietatem, & ſæcularia deſideria funditus abnegare, Chriſto conformitèr viuere, & ad beatam ſpem deſiderio indefeſſo ſitire. In ipſum namque vt verè pauperculum, & contritum: tanta Deus excelſus benignitatis condeſcenſione reſpexit, quod non ſolùm de mundialis conuerſationis puluere ſuſcitauit egenum: verùm etiam euangelicæ perfectionis profeſſorem, ducem, atque præconem effectum, in lucem dedit credentium: vt teſtimonium

perhibendo de lumine, viam lucis, & pacis ad corda fidelium Domino præpararet. Hic etenim quaſi ſtella matutina in medio nebulæ, claris vitæ micans, & doctrinæ fulgoribus, ſedentes in tenebris, & vmbra mortis irradiatione præfulgida direxit in lucem, & tanquam arcus refulgens inter nebulas gloriæ, ſignum in ſe dominici fœderis repræſentans, pacem, & ſalutem euangelizauit hominibus, exiſtens & ipſe Angelus veræ pacis; ſecundùm imitatoriam quoque ſimilitudinem præcurſoris deſtinatus: à Deo: vt viam parans in deſerto altiſſimæ paupertatis tàm exemplo, quàm verbo pœnitentiam prædicaret: primùm ſupernæ gratiæ præuentus donis; dehinc virtutis inuictæ adauctus meritis prophetali quoque repletus ſpiritu: necnon & Angelico deputatus officio: incendioque Seraphico totus ignitus: & vt vir ierarchicus curru igneo ſurſum vectus: ſicut ex ipſius vitæ decurſu luculentèr apparet: rationabilitèr comprobatur veniſſe in ſpiritu, & virtute Eliæ. Ideoquè alterius amici ſponſi Apoſtoli, & Euangeliſtæ Ioannis vatici-

natio-

natione veridica ſub ſimilitudine Angeli aſcendentis ab ortu Solis, ſignumque Dei viui habentis aſtruitur non immerito deſignatus. Sub apertione namque ſexti ſigilli vidi: ait Ioan. in Apocalipſi alterum Angelum aſcendentem ab ortu Solis habentem ſignum Dei viui. Hunc Dei nuncium amabilem Chriſto: imitabilem nobis, & admirabilem Mundo: ſeruum Dei fuiſſe Franciſcum indubitabili fide colligimus, ſi culmen in eo eximiæ ſanctitatis aduertimus, qui inter homines viuens imitator fuit puritatis Angelicæ, qua & poſitus eſt perfectis Chriſti ſectatoribus in exemplum. Ad quod quidem fideliter ſentiendum, & piè non ſolùm inducit officium, quod habuit vocandi ad fletum, & planctum: caluicium, & cingulum ſacci, ſignandique thau ſuper frontes virorum gementium, & dolentium ſigno pœnitentialis crucis, & habitus cruci conformis: verùm etiam irrefragabili veritatis teſtificatione confirmat ſignaculum ſimilitudinis Dei viuentis, Chriſti videlicèt Crucifixi, quod in corpore ipſius fuit impreſſum: non per naturæ virtutem, vel inge-

nium artis, ſed potiùs per admirandam potentiam ſpiritus Dei viui. Ad huius tàm venerabilis viri vitam omni imitatione digniſſimam deſcribendam: indignum, & in ſufficientem me ſentiens: id nullatenus attentaſſem niſi me fratrum feruens incitaſſet affectus generalis quoque Capituli concors induxiſſet inſtantia, & ea quam ad Sanctum Patrem habere teneor deuotio compuliſſet: vtpotè qui per ipſius inuocationem, & merita in puerili ætate ſicut recenti memoria teneo à mortis faucibus erutus, ſi præconia laudis eius tacuero ſceleris timeo argui: vt ingratus. Eſt & hæc penès me cauſa præcipua hunc aſſumendi laborem, vt ego qui vitam corporis, & animæ à Deo mihi conſeruatam recognoſco per ipſum, & virtutem eius in me ipſo expertus agnoui: vitæ illius virtutes actus, & verba quaſi fragmenta quædam partìm neglecta, partimque diſperſa: quamquam plenè non poſſem: vtcumque colligerem, nè morientibus ijs, qui cum famulo Dei conuixerant, deperirent. Vt igitur vitæ ipſius veritas ad poſteros tranſmittenda certiùs mihi con-

ſtaret,

ſtaret, & clariùs: adiens locum originis: conuerſationis, & tranſitus viri ſancti cum familiaribus eius adhuc ſuperuiuentibus collationem de ijs habui diligentem; & maximè cum quibuſdam, qui ſanctitatis eius, & conſcij fuerunt, & ſectatores præcipui, quibus propter agnitam veritatem, probatamque virtutem fides eſt indubitabilis adhibenda. In deſcriptione autem eorum, quæ per ſeruum ſuum Deus dignantèr effecit: curioſum ſtyli ornatum negligendum eſſe putaui, cùm legentis deuotio plus ſimplici ſermone, quàm phalerato proficiat. Nec ſemper hiſtoriam ſecundùm ordinem temporis texui propter confuſionem vitandam, ſed potiùs ordinem ſeruare ſtudui magis aptæ iuncturæ, ſecundùm quod eodem peracta tempore diuerſis materijs, vel diuerſis patrata temporibus eidem materiæ congruere videbantur. Initium autem vitæ ipſius progreſſus, & conſumatio quindecim diſtincta Capitulis deſcribuntur inferius annotatis.

Agitur enim primò de conuerſatione ipſius in habitu ſæculari.

Secundò, de perfecta conuerſione eius ad Deum, & de reparatione trium Eccleſiarum.

Tertiò, de inſtitutione Religionis, & approbatione Regulæ.

Quartò, de profectu Ordinis ſub manu ipſius, & confirmatione Regulæ priùs approbatæ.

Quintò, de auſteritate vitæ, & quomodo creaturæ præbebant ei ſolatium.

Sextò, de humilitate, & obedientia, & de condeſcenſionibus diuinis ſibi factis ad nutum.

Septimò, de amore paupertatis, & mira ſuppletione defectuum.

Octauò, de pietatis affectu, & quomodo ratione carentia affici videbantur ad ipſum.

Nonò, de feruore charitatis, & deſiderio martyrij.

Decimò, de ſtudio, & virtute orationis.

Vndecimò, de intelligentia ſcripturarum, & ſpiritu prophetiæ,

Duodecimò, de efficacia prædicandi, & gratia ſanitatum.

Decimotertiò, de ſtigmatibus ſacris.

Decimoquartò, de patientia ipſius, & tranſitu mortis.

Decimoquintò, de Canonizatione, & tranſlatione ipſius. Poſtremò de miraculis poſt tranſitum eius fælicem oſtenſis aliqua ſubnectuntur.

Explicit Prologus.

CAPVT I.

De conuerſatione eius in habitu ſeculari.

Incipit Vita Beati Franciſci. Et primo de conuerſatione eius in habitu ſeculari.

VIr erat in ciuitate Aſſiſij Franciſcus nomine, cuius memoria in benedictione eſt: pro eo quod Deus ipſum in benedictionibus dulcedinis benignè præueniens, & de præſentis vitæ periculis clementer eripuit, & cœleſtis gratiæ donis affluenter impleuit. Etenim cùm inter vanos fuerit hominum filios iuuenili ætate nutritus in vanis, & poſt aliqualem

litterarum notitiam lucratiuis mercationum deputatus negocijs ſuperno tamen ſibi aſſiſtente præſidio; nec inter laſciuos iuuenes (quamuis effuſus ad gaudia) poſt carnis petulantiam abijt, nec inter cupidos mercatores (quamquam intentus ad lucrum) ſperauit in pecunia, & theſauris. Inerat namque iuuenis Franciſcus præcordijs diuinitus indita quædam ad pauperes miſeratio liberalis, quæ ſecum ab infantia creſcens tanta cor ipſius benignitate repleuerat, vt iam Euangelij non ſurdus auditor, omni proponeret ſe petenti tribuere maximè ſi diuinum allegaret amorem. Cum autem ſemel negociationis intentus tumultibus, pauperem quemdam pro amore Dei petentem eleemoſynam præter morem ſolitum vacuum repuliſſet, ſtatim ad cor reuerſus cucurrit poſt ipſum, & eleemoſyna illi clementer impenſa, promiſit Domino Deo, quod numquam ex tunc dum adeſſet poſſibilitas, petentibus pro amore Domini ſe negaret. Quod vſque ad mortem indefeſſa pietate obſeruans, copioſa in Deum dilectionis, & gratiæ incrementa promeruit.

Aie-

Aiebat enim poſt cum iam perfectè Chriſtum induerat; quod etiam exiſtens in habitu ſeculari vocem diuini expreſſiuam amoris audire vix vnquam ſine cordis immutatione valebat. Porrò manſuetudinis lenitas cum elegantia motum, patientia, & tractabilitas ſupra humanum modum, munificentiæ largitas vltra ſuppetentiam facultatum, quibus bonæ indolis adoleſcens certis florere conſpiciebatur indicijs, quædam videbantur eſſe præludia, quod copioſior ſuper eum foret in poſterum diuinæ benedictionis abundantia diffundenda. Quidam ſanè vir de Aſſiſio valdè ſimplex (vt creditur eruditus à Deo) cùm aliquando per ciuitatem eunti obuiaret Franciſco deponebat pallium, ſternebat ipſius pedibus veſtimentum, aſſerens omni fore Franciſcum, reuerentia dignum, vtpotè qui eſſet in proximo magna facturus, & ob hoc ab vniuerſitate Fidelium magnificè honorandus. Ignorabat autem adhuc Franciſcus circa ſe conſilium Dei: pro eo quod tàm iuſſione Patris ad exteriora diſtractus, quàm corruptione naturalis originis ad inferio-

ra depreſſus : nondum didicerat contemplari cœleſtia , nec aſſuecuerat deguſtare diuina . Et quia ſpirituali auditui dat intellectum inflicta vexatio, facta eſt ſuper eum manus Domini, & immutatio dexteræ excelſi, diutinis langoribus ipſius corpus affligens , vt coaptaret animam ad Sancti Spiritus vnctionem . Cumque reſumptis corporeis viribus , ſibi veſtimenta decentia more ſolito præparaſſet, obuium habuit militem quemdam generoſum quidem , ſed pauperem , & malè veſtitum , cuius pauperiem pio miſeratus affectu illum protinus ſe exuto veſtiuit, vt ſimul in vno, geminum impleret pietatis officium, quo & nobilis militis verecundiam tegeret , & pauperis hominis penuriam releuaret . Nocte verò ſequenti cum ſe ſopori dediſſet Palatium ſpecioſum , & magnum cum militaribus armis Crucis Chriſti ſignaculo inſignitis clementia ſibi diuina monſtrauit vt miſericordiam pro Summi Regis amore , pauperi exhibitam militi præoſtenderet incomparabili compenſandam eſſe mercede . Vnde & cum quæ erat cuius eſſent illa ; omnia ſua fore militum-

que

que ſuorum ſuperna fuit aſſertione reſponſum. Euigilans itaque mane cum nondum haberet exercitatum animum ad diuina perſcrutanda miſteria, neſciretque per viſibilium ſpecies tranſire ad contuendam inuiſibilium veritatem magnæ fore proſperitatis indicium exiſtimabat inſolitam viſionem. Diſpoſuit itaque diuinæ adhuc diſpoſitionis ignarus in Apuliam ad quemdam liberalem Comitem ſe conferre in ipſius ſperans obſequio decus adipiſci militiæ, vt oſtenſa ſibi viſio prætendebat. Cumque paulòpoſt iter aggreſſus iuiſſet vſque ad proximam ciuitatem: Audiuit in nocte Dominum familiari ſibi allocutione dicentem. Franciſce quis poteſt melius facere tibi: Dominus: aut ſeruus, diues aut pauper? cui cùm Franciſcus reſpondiſſet; quod tàm Dominus, quàm diues facere melius poteſt, intulit ſtatim. Cur ergo relinquis pro ſeruo dominum, & pro paupere homine diuitem Deum? Et Franciſcus. Quid me vis Domine facere? Et Dominus ad eum: reuertere in terram tuam, quia viſio quam vidiſti ſpiritualem præfigurat effe-

ctum,

ctum, non humana ſed diuina in te diſpoſitione complendum. Mane itaque facto cum feſtinatione reuertitur verſus Aſſiſium ſecurus & gaudens, & iam exemplar obedientiæ factus, expectabat Domini voluntatem. Ex tunc à publicæ negociationis tumultu ſe ſubtrahens: ſupernam deuotè precabatur clementiam, vt quid ſibi foret agendum oſtendere dignaretur. Cùm autem ex frequenti orationis vſu flamma deſiderij cœleſtis in eo vehementer ſuccreſceret, & iam pro amore ſupernæ patriæ terrena omnia deſpiceret quaſi nihil, theſaurum ſentiebat ſe reperiſſe abſconditum, ac velut prudens negociator margaritam inuentam, excogitabat venditis omnibus comparare. Adhuc tamen qualiter id ageret ignorabat, niſi quia ipſius ſuggerebatur ſpiritui; quòd ſpiritualis mercatio à Mundi contemptu ſumat initium, Chriſtique militia ſit à ſui ipſius victoria inchoanda. Quadam itaque die dum equitaret per planiciem, quæ ſubiacet ciuitati Aſſiſij leproſum quendam habuit obuium cuius inopinatus occurſus ei non paruum incuſſit horro-

rorem. Recurrens autem ad perfectionis mente iam conceptæ propoſitum, & recolens, quod ſeipſum opporteret primum deuincere ſi vellet effici Chriſti miles, ad deoſculandum eum equo lapſus accurrit. Cui cùm manum quaſi aliquid accepturus leproſus protenderet, pecuniam cum oſculo reportauit. Statim autem equum aſcendens, & ſe circumquaque conuertens, cùm campus pateret vndique liber leproſum illum minimè vidit. Admiratione itaque repletus, & gaudio, laudes cœpit Domino decantare deuotè, proponens ex hoc ſemper ad maiora conſcendere. Solitaria proinde loca quærebat amica mœroribus, in quibus dum gemitibus inenarrabilibus inceſſanter intenderet. Poſt longam precum inſtantiam à Domino meruit exaudiri. Dum enim vna dierum ſic ſequeſtratus oraret, & præ nimietate feruoris totus eſſet abſorptus in Deũ: apparuit ei Chriſtus IESVS velutì cruci confixus. Ad cuius conſpectum liquefacta eſt anima eius, & memoria paſſionis Chriſti viſceribus cordis ipſius adeò impreſſa medulitus, vt ab illa hora cum

Chriſti crucifixio veniret in mentem : vix poſſet à lachrymis, & gemitibus exterius continere, ſicut ipſe poſtmodum familiariter retulit, cùm appropinquaret ad finem. Intellexit per hoc nempè vir Dei illud euangelicum ſibi dici. Si vis venire poſt me, abnega temetipſum, & tolle Crucem tuam, & ſequere me. Induit ex tunc ſpiritum paupertatis, humilitatis ſenſum, & affectum intimæ pietatis. Nàm cùm prius leproſorum non ſolùm conſortium verùm etiam longinquum contuitum vehementer horreret : iam propter Chriſtum crucifixum, qui iuxtà verbum propheticum contemptibilis vt leproſus apparuit, vt ſemetipſum plenè contemneret : humilitatis, & humanitatis obſequia leproſis benefica pietate præſtabat. Viſitabat enim frequentèr domos ipſorum, liberalitèr eis elemoſynas erogabat, & cum multo compaſſionis affectu, manus eorum oſculabatur & ora. Pauperibus etiam mendicantibus non ſolùm ſua, verùm etiam ſeipſum cupiebat impendere aliquando veſtimenta exuens, aliquando diſſuens, aliquando ſcindens ad largien-

giendum eis cùm præ manibus alia non haberet. Sacerdotibus etiam pauperibus reuerenter ſubueniebat & piè, præcipuè in ornamentis Altaris, quo & cultus diuini particeps fieret, & cultorum inopiæ ſupplementa præberet. Cùm autem religioſa deuotione tunc temporis limina viſitaret Apoſtoli Petri, conſpecta multitudine pauperum ante fores Eccleſiæ præſenti pietatis ductus dulcedine, præſertim paupertatis allectus amore, vni ex eis magis egenti proprias largitus eſt veſtes, & ſemicinctijs contectus illius, diem illum in medio pauperum cum inſolita ſpiritus iucunditate tranſegit, vt & ſecularem gloriam ſperneret, & ad perfectionem euangelicam gradatim conſcendendo perueniret. Mortificationi carnis inuigilabat attentius, vt Chriſti Crucem, quam interius ferebat in corde, exterius etiam circunferret in corpore. Agebat autem hæc omnia vir Dei Franciſcus nondum habitu, vel conuictu ſequeſtratus à Mundo.

De perfecta conuerſione eius ad Deum, & de reparatione trium Eccleſiarum.

CAPVT II.

QVoniam autem Seruus altiſſimi doctorem non habebat aliquem in huiuſmodi, niſi Chriſtum addidit adhuc ipſius clementia eum in gratiæ viſitare dulcedine. Dum enim die quadam egreſſus ad meditandum in agro deambularet iuxtà Eccleſiam S. Damiani, qui minabatur præ nimia vetuſtate ruinam, & in eam inſtigante ſe ſpiritu cauſa orationis intraſſet proſtratus ante imaginem Crucifixi,non modica fuit in orando ſpiritus conſolatione repletus. Cumquè lachrymoſis oculis intenderet in dominicam Crucem vocem de ipſa Cruce dilapſam ad eum corporeis, audiuit auribus ter dicentem. Franciſce vade, & repara domum meam, quæ vt cernis tota deſtruitur: tremefactus Franciſcus, cùm eſſet in Eccleſia ſolus, ſtupet ad tàm mirandæ vocis auditum, cordequè percipiens Diuini vir-

virtute eloquij mentis alienatur exceſſu. In ſe tandem reuerſus ad obediendum ſe parat, & totum ſe recolligit ad perficiendum mandatum de materiali Eccleſia reparanda: licèt principalior intentio verbi ad eam ferretur, quam Chriſtus ſuo ſanguine acquiſiuit, ſicut eum Spiritus Sanctus edocuit, & ipſe poſtmodum Fratribus reuelauit. Surrexit proinde, ſigno crucis ſe muniens, & aſſumptis pannis venalibus, ad ciuitatem, quæ Fulgineum dicitur, feſtinus acceſſit, ibique venditis, quæ portauerat, equum, cui tunc inſederat felix Mercator aſſumpto pretio dereliquit. Rediensque Aſſiſium, Eccleſiam, de cuius reparatione mandatum acceperat reuerentèr intrauit, & inuento illic Sacerdote pauperculo, ei reuerentiam decentem exhibuit, & ad reparationem Eccleſiæ, & pauperum vſum pecuniam obtulit, & vt ſecum ſe morari pateretur ad tempus humilitèr requiſiuit. Acquieuit Sacerdos de mora ipſius, ſed timore parentum pecuniam recuſauit. Quàm verus pecuniarum contemptor in quandam feneſtram proijciens, abiectam velut pul-

uerem vilipendit. Moram autem facien-
te Seruo Dei cum Sacerdote prædicto, cùm hoc intellexit Pater ipſius: perturbatus animo cucurrit ad locum. At ipſe quia nouus Chriſti erat athleta, cùm audiret perſequentium minas, & eorum præſentiret aduentum dare locum irę volens, in quadam occulta fouea ſe abſcondit, in qua diebus aliquibus latitando rogabat Dominum inceſſantèr lachrymarum imbre perfuſus, vt liberaret de manibus perſequentium animam ſuam, & pia, quæ inſpirauerat vota benigno fauore compleret. Igitur exceſſiua quadam completus lætitia cœpit de puſillanimitatis ignauia ſemetipſum arguere, relictaque fouea, & abiecto pauore verſus ciuitatem Aſſiſij iter aggreſſus eſt. Quem cùm Ciues cernerent facie ſqualidum, & mente mutatum, ac per hoc alienatum putarent à ſenſu, luto platearum, & lapidibus impetebant, & tamquam inſano, & dementi clamoſis vocibus inſultabant. Famulus autem Domini nulla fractus, aut mutatus iniuria, vt ſurdus in omnibus pertranſibat. Cumquè clamorem huiuſmodi Pater audiſſet:

diſſet: ſtatim accurrens non ad liberandum eum, ſed potiùs ad perdendum omni miſeratione ſubtracta pertractum domi, primò verbis, deindè verberibus, & vinculis angit. Ipſe autem ad exequendum Domino, quod cœperat promptior ex hoc, & validior reddebatur: recolens illud Euangelij verbum: Beati, qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum Cœlorum. Poſt modicum verò tempus Patre à patria diſcedente Mater eius factum mariti non approbans, & inflexibilem filij conſtantiam emolliri poſſe non ſperans à vinculis abſolutum abire permiſit. At ipſe gratias Omnipotenti Deo referens: ad locum in quo priùs fuerat, eſt reuerſus. Rediens autem Pater, & eum non inueniens domi: conuitijs illatis vxori fremens cucurrrit ad locum, vt ſi eum reuocare non poſſet: ſaltèm de Prouincia effugaret. Franciſcus verò confortatus à Deo obuium vltrò ſe obtulit Patri furenti libera voce clamans ſe pro nihilo ducere vincula, & verbera eius: inſuper & conteſtans ſe pro Chriſti nomine gaudentèr mala omnia ſubiturum,

videns itaque Pater, quod eum reuocare non poſſet ad extorquendam pecuniam ſe conuertit, Qua tandem inuenta in feneſtella quadam: aliquantulum ipſius mitigatus eſt furor auaritiæ ſiti vtcumque perhauſtum pecuniæ temperata. Tentauit deinde Pater carnis filium gratiæ pecunia iam nudatum ducere coram Epiſcopo Ciuitatis, vt in ipſius manibus facultatibus renuntiaret paternis, & omnia redderet, quæ habebat. Ad quod faciendum ſe promptum exhibuit verus paupertatis amator. Peruenienſque coram Epiſcopo, nec moras patitur, nec cunctatur de aliquo, nec verba expectat, nec facit, ſed continuò depoſitis omnibus veſtimentis, reſtituit ea Patri. Inuentus eſt autem tunc vir Dei cilicium habere ad carnem ſubueſtibus delicatis. Inſuper ex admirando feruore, ſpiritu ebrius, reiectis etiam fœmoralibus, totus coram omnibus denudatur, dicens ad Patrem vſque nunc vocaui te Patrem in terris: amodo autem ſecurè dicere poſſum: Pater noſter qui es in Cælis, apud quem omnem theſaurum repoſui, & omnem ſpei fiduciam

collo-

collocaui; hoc cernens Epiſcopus, & admirans tàm excedentem in viro Dei feruorem protinùs exurrexit, & inter brachia ſua illum cum fletu recolligens: vti erat vir pius, & bonus: pallio, quo erat amictus operuit, præcipiens ſuis, vt aliquid ſibi darent ad membra corporis contegenda: oblatus eſt autem ei mantellus pauper, & vilis cuiuſdam agricolæ ſeruientis Epiſcopi. Quem ipſe gratantèr ſuſcipiens, cum cemento, quod ſibi occurrit ad modum Crucis manu propria conſignauit: operimentum formans ex eo crucifixi hominis, & pauperis ſeminudi. Sic igitur Seruus Regis Altiſſimi nudus relictus eſt, vt nudum ſequeretur crucifixum Dominum, quem amabat: ſic vtique Cruce munitus, vt animam ſuam ligno ſalutis committeret, per quod de Mundi naufragio ſaluus exiret. Solutus exinde Mundi contemptor à vinculis mundanarum cupidinum: Ciuitate relicta ſecurus, & liber ſecretum ſolitudinis petijt, vt ſolus, & ſilens ſupernæ audiret allocutionis arcanum. Dumquè per syluam quandam iter faciens laudes Domino lingua

Francorum vir Dei Franciſcus decantaret cum iubilo: latrones ſuper eum ex abditis irreuerunt. Quibus ferali animo, quis eſſet interrogantibus, vir Dei confidentia plenus prophetica voce reſpondit. Præco ſum magni Regis. At illi percutientes eum in defoſſum locum plenum niuibus proiecerunt, dicentes: iace ruſtice Præco Dei. Ipſe verò, recedentibus illis, exiliuit de fouea, magnoque exhilaratus gaudio: altiori cœpit voce per nemora laudes Creatori omnium perſonare. Et veniens ad quoddam vicinum Cænobium eleemoſynam petijt, vt mendicus; & recepit vt incognitus, & deſpectus. Indè verò progrediens, deuenit Eugubium, vbi à quodam amico priſtino agnitus, & ſuſceptus: paupere tunicula, vt Chriſti pauperculus eſt contectus. Exinde totius humilitatis amator ſe tranſtulit ad leproſos, eratque cum eis diligentiſſime ſeruiens omnibus propter Deum. Lauabat ipſorum pedes, ligabat vlcera, educebat plagarum putredinem, & ſaniem abſtergebat. Oſculabatur etiam ex miranda deuotione vlceroſas plagas ipſorum

Euan-

Euangelicus Medicus mox futurus. Propter quod tantam eſt à Domino conſecutus virtutem, vt in ſpiritualibus, & corporalibus morbis mirabilitèr expurgandis mirabilem efficaciam obtineret. Referam vnum de multis, quod accidit viri Dei fama poſtmodùm latiùs clareſcente. Cùm enim cuiuſdam de comitatu Spoletano: os pariter, & maxillam morbus quidam horribilis depaſcendo corroderet, nec ſubueniri poſſet eidem aliquo medicinæ remedio. Contigit vt propter ipſorum Sanctorum expoſcenda merita, Apoſtolorum viſitatis liminibus de peregrinatione rediens, Seruo Dei occurreret: Cumquè præ deuotione vellet ipſius oſculari veſtigia: vir humilis hoc non ferens: oſculari volenti pedes, oſculum oris dedit. Dum autem leproſorum Seruus Franciſcus mirabili pietate illam plagam horribilem ore ſacro contingeret: omni fugato morbo ſubito æger ille ſanitatem recuperauit optatam. Neſcio, quod horum magis ſit merito admirandum, an humilitatis profunditas in oſculo tàm benigno, an virtutis præclaritas in miraculo

tàm ſtupendo. Fundatus iam in Chriſti humilitate Franciſcus ad memoriam reducit obedientiam ſibi è Cruce iniunctam de S. Damiani Eccleſia reparanda, & tanquam verus obediens Aſſiſium redijt, vt ſaltèm mendicando voci Diuinæ pareret. Depoſitaque omni verecundia propter amorem pauperis crucifixi: mendicabat apud eos inter quos abundare ſolebat: debile corpus attritum ieiunijs oneribus lapidum ſupponendo. Prædicta igitur Eccleſia iuuante ſe Domino, & deuotione Ciuium aſſiſtente refecta, nè poſt laborem corpus torperet ignauia: tranſtulit ſe ad reparandam Eccleſiam quandam Beati Petri longius à Ciuitate diſtantem ob deuotionem ſpecialem, quam ad Apoſtolorum Principem ſinceræ fidei puritate gerebat: hac tandem Eccleſia conſumata peruenit ad locum, qui portiuncula dicitur, in quo Eccleſia Beatiſſimæ Virginis Genitricis Dei antiquitus fabricata extiterat, ſed deſerta tunc à nemine curabatur. Quam cùm vir Dei ſic derelictam conſpiceret ob deuotionem feruentem, quam habebat ad Dominam Mundi,

cœpit illic aſſiduè pro ipſius reparatione morari. Sentiens autem iuxtà nomen ipſius Eccleſiæ, quo ab antiquo S. Maria de Angelis vocabatur, Angelicarum ibi viſitationum frequentiam, pedem fixit ibidem propter reuerentiam Angelorum, amoremque præcipuum Matris Chriſti. Hunc locum vir Sanctus amauit præ cæteris Mundi locis: hìc etenim humilitèr cœpit: hoc virtuosè profecit: hoc felicitèr conſumauit: hunc in morte fratribus, tanquam Virgini cariſſimum commendauit. De hoc Frater quidam Deo deuotus ante conuerſionem ſuam viſionem viderat relatione condignam. Innumeros cernebat homines cecitate percuſſos: facie in Cœlum directa, & genibus flexis, in huius Eccleſiæ ſtare circuitu, qui omnes protenſis manibus in altum, lachrymabilitèr clamabant ad Deum, miſericordiam poſtulantes, & lumen. Et ecce ingens de Cœlo ſplendor aduenit ſe per omnes diffundens, qui lumen vnicuique tribuit, & ſalutem deſideratam conceſſit: hic eſt locus, in quo Fratrum Minorum Ordo à Sancto Franciſco per Diuinæ reuelationis

inſtin-

inſtinctum inchoatus eſt. Diuinæ namque prouidentiæ nutu, qua Chriſti Seruus dirigebatur in omnibus tres materiales erexit Eccleſias, antequam Ordinem inchoans Euangelium prædicaret, vt non ſolùm à ſenſibilibus ad intelligibilia à minoribus ad maiora ordinato progreſſu conſcenderet; verùm etiam, vt quid eſſet facturus in poſterum ſenſibili foris opere miſterialitèr perſignaret. Nam inſtar reparatæ triplicis fabricæ ipſius Sancti Viri ducatu, ſecundùm datam ab eo formam regulam, & doctrinam: Chriſti triformitèr renouanda erat Eccleſia, trinaque triumphatura militia ſaluandorum, ſicut & nunc cernimus eſſe completum.

CAPVT III.

De inſtitutione Religionis, & approbatione Regulæ.

IN Eccleſia igitur Virginis Matris Dei moram faciente Seruo ipſius Franciſco, & apud eam, quæ concepit Verbum plenum gratiæ, & veritatis continuis inſiſtente gemitibus, vt fieri dignaretur ad-

uoca-

uocata ipſius meritis miſericordiæ concepit, ac peperit Spiritum euangelicæ veritatis. Dum enim die quodam Miſſam de Apoſtolis deuotus audiret perlectum eſt Euangelium illud, in quo Chriſtus Diſcipulis ad prædicandum mittendis formam tribuit euangelicam in viuendo ne videlicet poſſideant aurum, vel argentum, nec in zonis pecuniam, nec peram in via, nec duas tunicas habeant, nec calciamenta deferant, neque virgam. Quod audiens, & intelligens, ac memoriæ commendans Apoſtolicæ paupertatis amicus indicibili mox perfuſus lætitia, hoc eſt inquit, quod cupio, hoc quod totis præcordijs concupiſco. Soluit proinde calciamenta de pedibus, deponit baculum, peram reijcit, & pecuniam execratur, vnaque contentus tunicula, reiecta corigia pro cingulo funem ſumit, omnem ſolicitudinem cordis apponens qualiter audita perficiat, & Apoſtolicæ rectitudinis Regulæ per omnia ſe coaptet. Cœpit ex hoc vir Dei diuino inſtinctu euangelicæ perfectionis emulator exiſtere, & ad pœnitentiam cæteros inuitare.

Erant autem ipſius eloquia non inania, nec riſu digna; ſed virtute Spiritus Sancti plena erant medullas cordis penetrantia, vt in vehementem ſtuporem audientes conuerterent. In omni prædicatione ſua pacem annuntians dicendo Dominus det vobis pacem, Populum in ſermonis exordio ſalutabat. Hanc quippe ſalutationem Domino releuante didicerat, ſicut ipſe poſtmodum teſtabatur. Vnde factum eſt, vt iuxtà ſermonem propheticum, & ipſe prophetarum ſpiritu afflatus annuntiaret pacem, prædicaret ſalutem, ac ſalutaribus monitis fœderaret plurimos veræ paci, qui diſcordes à Chriſto prius extiterant à ſalute longinqui. Innoteſcente itaque apud multos viri Dei tàm doctrinæ ſimplicis veritate, quàm vitæ; cœperunt ipſius exemplo viri quidam ad pœnitentiam animari, & eidem reiectis omnibus habitu, vitaque coniungi, quorum primus extitit vir venerabilis Bernardus, qui vocationis diuinæ particeps factus, Patris beati primogenitus eſſe promeruit, tàm prioritate temporis, quàm priuilegio ſanctitatis. Hic enim Serui Chriſti ſan-

ctitate comperta, ipſius exemplo diſponens perfectè contemnere Mundum, ab eodem qualiter id perficeret conſilium requiſiuit. Quo audito Dei famulus pro primæ prolis conceptu Sancti Spiritus conſolatione repletus, à Deo eſt (inquit) hoc conſilium requirendum. Intrauerunt proinde Eccleſiam Sancti Nicolai mane iam facto, & oratione præmiſſa cultor Trinitatis Franciſcus ter Euangeliorum librum aperuit trino expoſcens à Deo teſtimonio ſanctum Bernardi propoſitum confirmari. In prima libri apertione illud occurrit. Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. In ſecunda nihil tuleritis in via. In tertia verò, qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuam, & ſequatur me. Hæc eſt (ait vir ſanctus) vita, & Regula noſtra, omniumque qui noſtræ voluerint ſocietati coniungi. Vade igitur ſi vis perfectus eſſe, & perfice quæ audiſti. Non multò poſt vocatis eodem ſpiritu quinque viris filiorum Franciſci ſenarius numerus completus eſt, inter quos tertium ſortitus

eſt

eſt locum Sanctus Pater Ægidius, vir vtique Deo plenus, & celebri memoria dignus hic etenim poſtmodum virtutum ſublimium exercitatione præclarus ſicut famulus Domini de ſeipſo prædixit, quamquam eſſet idiota, & ſimplex ad excelſæ contemplationis ſublimatus eſt verticem. Nam per multa curricula temporum ſurſum actionibus inceſſanter intentus adeò crebris in Deum rapiebatur exceſſibus quemadmodum, & ego ipſe oculata fide conſpexi, vt magis cenſeretur inter homines vitam Angelicam agere, quàm humanam. Illo quoque tempore cuidam Sacerdoti ciuitatis Aſſiſij nomine Siluestro honeſtæ conuerſationis viro, quædam à Domino fuit oſtenſa viſio non tacenda. Cùm enim modum, & viam Franciſci, Fratrumque ſuorum humano ſpiritu abhorreret, ne periclitaretur pro temeritate iudicij, reſpectu fuit ſupernæ gratiæ viſitatus videbat namque in ſomnis totam Aſſiſij ciuitatem à Dracone magno circumdari, præ cuius magnitudine nimia tota regio videbatur exterminio ſubiacere. Contuebatur poſt hoc, Crucem

cem

cem quamdam auream ex ore procedentem Franciſci, cuius ſummitas Cælos tangebat, cuiuſque brachia protenſa in latum vſque ad Mundi fines videbantur extendi. Ad cuius etiam aſpectum præfulgidum: Draco ille teter, & horridus penitus fugabatur. Hoc dum ſibi tertio monſtraretur, diuinum exiſtimans eſſe oraculum, Viro Dei, & Fratribus ſuis per Ordinem enarrauit, ac non multo poſt tempore Mundum relinquens veſtigijs Chriſti, ſic perfectè adhæſit, quod vita ipſius in Ordine auctenticam reddit eam, quam in ſæculo habuerat viſionem. Ex huius viſionis auditu Vir Dei non in gloria eſt elatus humana, ſed bonitatem Dei in ſuis beneficijs recognoſcens, fortius animatus eſt ad hoſtis antiqui fugandam verſutiam, & Crucis Chriſti gloriam prædicandam. Quadam autem die dum in quodam ſolitario loco annos ſuos in amaritudine recogitans deploraret; Sancti Spiritus in eum ſuperueniente lætitia certificatus eſt de remiſſione plenaria omnium delictorum. Raptus deinde ſupra ſe, ac in quoddam mirandum lumen to-

tus

tus abſorptus, dilatato mentis ſinu, quæ circa ſe, & filios ſuos futura erant luculenter aſpexit poſt hoc reuerſus ad Fratres: confortamini, ait, cariſſimi, & gaudete in Domino, nec quia pauci eſtis efficiamini triſtes, neque vos terreat mea, vel veſtra ſimplicitas, quoniam ſicut mihi à Domino in veritate oſtenſum eſt in magnam multitudinem faciet nos Deus creſcere, ſuæque benedictionis gratia multipliciter dilatabit.

Eodem quoque tempore quodam alio bono viro Religionem intrante, ad ſeptenarium numerum viri Dei ſoboles benedicta peruenit. Tunc pius Pater omnes ad ſe filios conuocauit, & plura eis de Regno Dei, de contemptu Mundi, de abnegatione propriæ voluntatis, corporiſque caſtigatione pronuncians, propoſitum ſuum de mittendo illos in quatuor Partes Orbis aperuit. Iam enim ſterilis, & paupercula ſimplicitas ſancti Patris pepereat ſeptem filios, & deſiderabat vniuerſitatem Fidelium ad pœnitentiæ lamenta vocatam, Chriſto Domino parturire. Ite, inquit dulcis Pater, ad filios annun-

annuntiantes hominibus pacem, prædicate pœnitentiam in remiſſionem peccatorum. Eſtote in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus ſtrenui, in ſermonibus modeſti, in moribus graues, & in beneficijs grati, quia pro his omnibus Regnum vobis præparatur æternum. At illi coram Seruo Dei humiliter ſe proſternentes in terram, cum gaudio ſpiritus ſuſcipiebant obedientiæ ſanctæ mandatum. Ipſe verò dicebat vnicuique ſigillatim. Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipſe te enutriet. Hoc verbum dicere ſolitus erat quotieſcunque Fratrem aliquem ad obedientiam dirigebat. Tunc & ipſe ſciens ſe datum alijs in exemplum, vt prius faceret, quam doceret cum vno ſociorum verſus vnam Orbis Partem perrexit, reliquis ſex ad modum Crucis, tribus alijs Mundi Partibus deputatis. Modico autem elapſo poſt tempore: benignus Pater caræ prolis exoptans præſentiam, cùm in vnum eos per ſe conuocare non poſſet: per eum orabat hoc fieri, qui diſperſiones congregat Iſraelis. Sicque factum eſt, vt abſque humana vo-

catione: omnes ex inſperato poſt modicum temporis iuxtà eius deſiderium diuina operante clementia non ſine ipſorum admiratione pariter conuenirent. Illis quoque diebus quatuor ſibi adhærentibus viris honeſtis, ad duodenarium numerum excreuerunt.

Cernens autem famulus Chriſti, paulatim accreſcere numerum Fratrum,ſcripſit ſibi, & Fratribus ſuis ſimplicibus verbis formulam vitæ, in qua ſancti Euangelij obſeruantia pro fundamento indiſſolubili collocata; pauca quædam alia inſeruit, quæ ad vniformem viuendi modum neceſſaria videbantur. Deſiderans autem per Summum Pontificem approbari, quæ ſcripſerat: diſpoſuit cum illo ſimplicium cætu Apoſtolicæ Sedis adire præſentiam, de ſola confiſus directione diuina. Cuius deſiderium Deus ex alto reſpiciens: ſociorum animos ſimplicitatis ſuæ conſideratione perterritos oſtenſa Viro Dei viſione huiuſmodi confortauit. Videbatur ſiquidem ei,quod per quandam viam incederet: iuxtà quam ſtabat arbor celſitudinis magnæ. Ad quam cùm appro-

propinquaſſet, & ſub ea ſtans ipſius altitudinem miraretur; ſubitò tantùm diuina virtute leuabatur in altum, vt cacumen contingeret arboris, eiuſque ſumma facillimè curuaret ad ima. Huius viſionis præſagium Vir Deo plenus intelligens referri ad condeſcenſionem Apoſtolicæ dignitatis, exhilaratus eſt ſpiritu, Fratribuſque ſuis in Domino confortatis iter cum eis aggreſſus eſt. Cùm autem ad Romanam Curiam perueniſſet, & adduceretur ante conſpectum Summi Pontificis, eſſetque Chriſti Vicarius in Palatio Lateranenſi in loco, qui dicitur ſpeculum deambulans, altis occupatus meditationibus, Chriſti famulum tanquam ignotum repulit indignanter. Quo humiliter foras egreſſo: ſequenti nocte huiuſmodi reuelatio facta eſt à Deo ipſi Summo Pontifici. Videbat namque inter pedes ſuos palmam paulatim ſuccreſcere, & in arborem pulcherrimam eleuari. Et eo mirante quid hæc viſio vellet oſtendere, diuina lux impreſſit menti ipſius Chriſti Vicarij, quod hæc palma illum pauperem, quem in præcedenti die repulerat, deſi-

gnabat. Et manc ſequenti mandauit per ſuos famulos per Vrbem dictum pauperem quæri. Quem inuentum iuxtà Lateranum in Hoſpitali Sancti Antonij, ante conſpectum ſuum celeriter iuſſit adduci. Cumque introductus eſſet ante conſpectum Summi Pontificis, expoſuit ſuum propoſitum, petens humiliter, & inſtanter ſupradictam ſibi viuendi Regulam approbari. Videns autem Chriſti Vicarius Dominus Innocentius Tertius, Vir vtique ſapientia clarus admirandam in Viro Dei ſimplicis animi puritatem, propoſiti conſtantiam, ignitumque voluntatis ſanctæ feruorem Chriſti pauperem mentis amore complectens inclinatus eſt animo, vt pium ſupplicanti præberet aſſenſum. Diſtulit tamen perficere, quod Chriſti poſtulabat pauperculus, pro eo, quod aliquibus de Cardinalibus nouum aliquid, & ſupra vires humanas arduum videretur. Aderat autem inter Cardinales Vir venerandus Dominus Ioannes de Sancto Paulo Epiſcopus Sabinen. omnis ſanctitatis amator, & adiutor pauperum Chriſti. Qui diuino ſpiritu inflammatus Sum-

Summo Pontifici dixit, & Fratribus ſuis, ſi petitionem pauperis huius tanquam nimis arduam, nouamque refellimus, cùm petat confirmari ſibi formam euangelicæ vitæ, cauendum eſt nobis, ne in Chriſti Euangelium offendamus. Nam ſiquis intra euangelicæ perfectionis obſeruantiam, & votum ipſius dicat contineri aliquid nouum, aut irrationabile, vel impoſſibile ad obſeruandum contra Chriſtum Euangelij auctorem blaſphemare conuincitur. Quibus propoſitis: Succeſſor Apoſtoli Petri conuerſus ad pauperem Chriſti, dixit. Ora fili ad Chriſtum, vt ſuam nobis per te voluntatem oſtendat, qua certius cognita tuis pijs deſiderijs ſecurius annuamus. Omnipotentis autem Dei famulus, totum ſe conferens ad orandum precibus deuotis obtinuit, & quod exterius ipſe proferret, & quod interius Papa ſentiret. Nam cùm Parabolam de diuite Rege cum muliere formoſa, & paupere contrahente gratanter, & de prole ſuſcepta præferente generantis Regis imaginem, ac per hoc educanda de menſa ipſius ſicut à Deo

acceperat retuliſſet, ex illius interpretatione ſubiunxit. Non eſt formidandum, quod fame pereant æterni Regis filij, & hæredes, qui ad imaginem Regis Chriſti per Spiritus Sancti virtutem de paupere matre nati, & ipſi per ſpiritum paupertatis ſunt in Religione paupercula generandi. Si enim Rex Cœlorum imitatoribus ſuis Regnum promittit æternum, quanto magis illa ſubminiſtrabit, quæ communiter largitur bonis, & malis? Hanc ergo parabolam, & intellectum ipſius Chriſti Vicarius cùm diligenter audiſſet: miratus eſt valdè, & indubitanter Chriſtum locutum in homine recognouit. Sed & viſionem, quam tunc temporis è Cœlo perceperat: in hoc Viro fore complendam, Spiritu diuino ſuggerente firmauit. Videbat namque in ſomnis (vt retulit) Lateranenſem Baſilicam fore proximam iam ruinæ, quam quidam homo pauperculus modicus, & deſpectus proprio dorſo ſummiſſo ne caderet ſuſtentabat; verè inquit, hic eſt ille, qui opere, & doctrina Chriſti ſuſtentabit Eccleſiam. Inde præcipua deuotione repletus peti-

tioni

tioni eius ſe per omnia inclinauit, ac Chriſti famulum ſpeciali ſemper amore dilexit. Proinde poſtulata conceſſit, & adhuc concedere plura promiſit. Approbauit Regulam, dedit de pœnitentia prædicanda mandatum, & laycis Fratribus omnibus, qui Seruum Dei fuerant comitati, fecit coronas paruulas fieri, vt verbum Dei liberè prædicarent.

CAPVT IV.

De profectu Ordinis ſub manu ipſius, & confirmatione Regulæ prius approbatæ.

FRetus exinde Franciſcus ſuperna gratia, & auctoritate Papali cum fiducia multa verſus Vallem Spoletanam iter arripuit, vt Euangelium Chriſti faceret, & doceret. Dum autem in via conferret cum ſocijs qualiter Regulam, quam ſuſceperant ſincerè ſeruarent: qualiter in omni ſanctitate, & iuſtitia coram Deo incederent, qualiter in ſeipſis proficerent, & eſſent alijs in exemplum diutius colla-

tione protracta, hora pertranſijt. Et cùm iam laſſati eſſent ex diuturnitate laboris eſurientes in quodam loco ſolitudinis ſubſtiterunt. Sanè cùm omnis via deeſſet, quam poſſent ſibi de victu neceſſario prouidere: ſtatim affuit prouidentia Dei. Nam ſubitò apparuit homo afferens panem in manu, quem pauperculis Chriſti dedit, ſubitòque diſparuit: incognitus vnde venerit, aut quo iret. Cognoſcentes autem per hoc pauperes Fratres ſupernum ſibi in comitatu Viri Dei adeſſe præſidium magis dono liberalitatis diuinæ, quàm cibo carnis propriæ ſunt refecti: inſuper diuina conſolatione repleti, ſtatuerunt firmiter, & irreuocabiliter confirmauerunt, nullius inediæ, aut tribulationis impulſu à ſanctæ paupertatis reſilire promiſſo. Exinde in Vallem Spoletanam cum ſancto propoſito redeuntes tractare cœperunt vtrum inter homines conuerſari deberent: an ad loca ſolitaria ſe conferre. Sed Chriſti Seruus Franciſcus non de ſua, vel ſuorum confidens induſtria per orationis inſtantiam diuinæ ſuper hoc voluntatis beneplaci-

tum

tum requiſiuit. Supernæ igitur reuelationis illuſtratus oraculo intellexit ſe ad hoc miſſum à Domino, vt Chriſto lucraretur animas, quas diabolus conabatur auferre. Ideòque magis omnibus, quàm ſibi ſoli viuere præelegit: illius prouocatus exemplo, qui vnus pro omnibus mori dignatus eſt. Recollegit itaque ſe Vir Dei cum cæteris ſocijs in quodam tugurio derelicto iuxtà ciuitatem Aſſiſij, in quo ſecundùm ſanctæ paupertatis formam in labore multo, & inopia victitabant, magis lachrymarum, quàm delitiarum panibus refici ſatagentes. Vacabant enim ibidem diuinis precibus inceſſanter mentaliter potiùs, quàm vocaliter ſtudio intendentes orationis deuotæ, pro eo, quod nondum eccleſiaſticos libros habebant, in quibus poſſent horas canonicas decantare. Loco tamen illorum librum Crucis Chriſti continuatis aſpectibus diebus, ac noctibus reuoluebant: exemplo Patris, & eloquio eruditi, qui iugiter faciebat eis de Cruce Chriſti ſermonem. Rogantibus autem Fratribus, vt eos doceret orare dixit. Cùm orabitis, dicite,

Pa-

Pater noſter, & adoramus te Chriſte ad omnes Eccleſias tuas, quæ ſunt in toto Mundo, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuam ſanctam redemiſti Mundum. Docuit inſuper eos Dominum laudare in omnibus, & ex omnibus creaturis, honorare præcipua reuerentia Sacerdotes, fidei quoque veritatem ſecundùm quod Sancta Romana tenet, & docet Eccleſia, & firmiter credere, & ſimpliciter confiteri. Seruabant illi Patris Sancti documenta per omnia, & ad omnes Eccleſias, & Cruces, quas è longinquo videre poterant iuxtà datam ſibi formam orantes, ſe humiliter proſternebant. Contrahentibus autem Fratribus moram in loco præfato: Vir ſanctus die quadam Sabbati ciuitatem Aſſiſij intrauit prædicaturus mane diei Dominicæ, vt moris erat in Eccleſia Cathedrali. Cunque in quodam tugurio ſito in horto Canonicorum Vir Deo deuotus in oratione Dei more ſolito pernoctaret corporaliter abſentatus à filijs: ecce ferè media noctis hora quibuſdam ex Fratribus quieſcentibus, quibuſdam perſeueranti-

bus

bus in orando, currus igneus mirandi ſplendoris per hoſtium domus intrans huc atque illuc per domicilium tertio ſe conuertit, ſuper quem globus lucidus reſidebat, qui Solis habens aſpectum: noctem clarere fecit. Obſtupefacti ſunt vigilantes excitati ſimul, & exterriti dormientes, & non minus ſenſerunt cordis claritatem, quàm corporis, dum ex virtute mirandi luminis alterius alteri conſcientia nuda fuit. Intellexerunt namque concorditer omnes videntibus inuicem vniuerſis in cordibus ſingulorum Sanctum Patrem abſentem corpore præſentem ſpiritu tali transfiguratum effigie ſupernis irradiatum fulgoribus, & ardoribus inflammatum ſupernaturali virtute in curru ſplendente ſimul, & igneo ſibi demonſtrari à Domino, vt tanquam veri Iſraelitæ poſt illum incederent, qui virorum ſpiritualium: vt alter Elias factus fuerat à Deo currus, & auriga credendum, ſanè quod ille horum ſimplicium aperuit oculos ad preces Franciſci, vt viderent magnalia Dei, qui oculos quondam aperuerat puerj ad videndum Montem plenum equorum,

rum, & igneorum curruum in circuitu Eliſei. Regreſſus autem vir ſanctus ad fratres cœpit conſcientiarum ipſorum ſecreta rimari, confortare ipſos de viſione illa mirabili, & de profectu Ordinis multa futura prædicere. Cumq; patefaceret plurima, quæ ſenſum traſcendebant humanum: verè cognouerunt Fratres: ſuper ſeruum ſuum Franciſcum ſpiritum Domini in tanta plenitudine quieuiſſe, quod poſt ipſius doctrinam, & vitam erat eis proficiſci tutiſſimum. Poſt hęc puſilli gregis paſtor Franciſcus ad S. Mariam de Portiuncula duodenarium illum Fratrum numerum ſuperna gratia præeunte deduxit, vt vbi meritis Matris Domini: Minorum ſumpſerat Ordo initium, ipſius illic ſuſciperet auxilijs incrementum. Ibi quoque factus euangelicus Præco: ciuitates circuibat & caſtra: non indoctis humanæ ſapientiæ verbis, ſed in virtute ſpititus anunțians regnum Dei. Videbatur intuentibus homo alterius ſeculi, quippè qui mente, ac facie in Cœlum ſemper intentus: omnes ſurſum trahere conaretur. Cœpit ex hoc Chriſti vinea germinare germen

odo-

odoris Domini, & productis ex ſe floribus ſuauitatis honoris, & honeſtatis vberes fructus afferre. Nàm prædicationis ipſius feruore ſuccenſi quamplurimi vtriuſque ſexus in coniugali pudicitia Domino famulantes: ſecundùm formam à Dei viro acceptam nouis ſe pęnitentiæ legibus vinciebant, quorum viuendi modum idem Chriſti famulus Ordinem Fratrum de pœnitentia nominari decreuit. Nimirum ſicut in Cœlum tendentibus: pœnitentiæ viam omnibus conſtat eſſe communem: ſic & hic ſtatus clericos, & laycos, virgines, & coniugatos in vtroque ſexu admittens: quanti ſit apud Deum meriti: ex pluribus per aliquos ipſorum patratis miraculis innoteſcit. Conuertebantur etiam virgines ad perpetuum cœlibatum, inter quas virgo Deo chariſſima Clara ipſarum plantula prima tanquam flos vernans, & candidus odorem dedit, & tanquam ſtella præfulgida radiauit. Hæc nunc glorificata in Cœlis ab Eccleſia dignè veneratur in terris, quæ filia fuit in Chriſto Sancti Patris Franciſci pauperculi, & Mater pauperum Dominarum. Multi etiam non ſolùm de-

uotio-

uotione compuncti, ſed & perfectionis Chriſti deſiderio inflammati, omni mundanorum vanitate contempta: Franciſci veſtigia ſequebantur. Qui quotidianis ſuccreſcentes profectibus vſque ad fines Orbis terræ celeritèr peruenerunt. Faciebat namque ſancta paupertas, quam ſolam deferebant pro ſumptibus: ipſos ad omnem obedientiam promptos, robuſtos ad labores, & ad itinera expeditos. Et quia nihil terrenum habebant, nihil amabant, nihilque timebant amittere: ſecuri erant vbique nullo pauore ſuſpenſi, nulla cura diſtracti: tanquam qui abſque mentis turbatione viuebant, & ſine ſolicitudine diem craſtinum, & ſerotinum hoſpitium expectabant. Multa quidem eis in diuerſi partibus Orbis inferebantur conuitia, tanquam perſonis deſpicabilibus, & ignotis. Verùm amor Euangelij Chriſti adeo ipſos patientes effecerat, vt quærerent potiùs ibi eſſe, vbi perſecutionem paterentur in corpore, quam vbi cognita ſanctitate ipſorum, mundano poſſent gloriari fauore. Ipſa quoque rerum penuria ſuperabundans eis videbatur vbertas,

dum

dum iuxtà conſilium ſapientis pro magno ipſis minimum complacebat. Sanè cùm ad infidelium partes: aliqui ex Fratribus perueniſſent, contigit vt quidam Saracenus pietate commotus pecuniam eis offerret pro neceſſario victu. Illis autem recuſantibus accipere, admiratus eſt homo, cernens quod inopes eſſent. Intellecto tandem quod pauperes effecti amore Dei, pecuniam poſſidere nolebant: tanta eſt eis affectione coniunctus, vt offerret ſe adminiſtrandum omnia neceſſaria, quamdiu facultatum ſibi aliquid ſupereſſet. O ineſtimabilis pretioſitas paupertatis, cuius miranda virtute mens feritatis barbaricæ in tantam miſerationis eſt immutata dulcedinem. Horrendum eſt proindè, ac nefarium ſcelus, vt hanc margaritam nobilem vir chriſtianus conculcet, quam tanta veneratione extulit Saracenus.

Eo tempore Religioſus quidam de Ordine Cruciferorum Moricus nomine in Hoſpitali quodam propè Aſſiſium langore tàm graui, tanquè prolixo, laborans, vt iam morti foret adiudicatus à Medicis; viro Dei ſupplex factus per nuncium po-
ſtula

ſtulabat inſtantèr, vt pro ſe ad Dominum intercedere dignaretur. Cui Beatus Pater benignè aſſentiens oratione præmiſſa panis micas accepit, & cum oleo accepto de lampade, quæ coram Virginis ardebat altari commiſcens: quaſi quoddam electuarium per manus Fratrum infirmanti tranſmiſit, dicens. Medicinam hanc fratri noſtro deferte Morico, qua ipſum Chriſti virtus non ſolùm plenæ ſanitati reſtituet, verùm etiam robuſtum bellatorem effectum: aciei noſtræ perſeuerantèr adiunget. Statim autem, vt antidotum illud ſancti ſpiritus adinuentione confectum æger homo guſtauit: ſanus exurgens tantùm mentis, & corporis adeo vigorem obtinuit, vt paulò poſt viri ſancti Religionem ingreſſus, & vnica tantùm operiretur tunicula, ſub qua longo tempore loricam portabat ad carnem, & crudis dumtaxat cibarijs: herbis videlicèt, leguminibus, fructibuſque contentus: per plura temporum luſtra nec panem guſtaret, nec vinum: fortis tamen & incolumis perſeuerans. Creſcentibus quoque virtutum meritis, in paruulis Chriſti odor opinio-

nis

nis bonæ circumquaque diffuſus, ad præſentiam Sancti Patris videndam plurimos è diuerſis Mundi partibus attrahebat. Inter quos quidam ſecularium cantionum curioſus inuentor, qui ab Imperatore propter hoc fuerat coronatus: & inde rex verſuum dictus, virum Dei contemptorem mundialium adire propoſuit. Cumquè apud caſtrum S. Seuerini eum prædicantem reperiſſet in Monaſterio quodam: facta manu Domini ſuper ſe: vidit eundem crucis Chriſti prædicatorem Franciſcum duobus tranſuerſis enſibus valdè fulgentibus in modum crucis ſignatum, quorum vnus à capite ad pedes, alius à manu in manum per pectus tranſuerſaliter tendebatur. Non nouerat facie ſeruum Chriſti, ſed tantò monſtratum miraculo mox agnouit. Subitò ſtupefactus ad viſum, incipit meliora proponere. Tandemquè verborum ipſius compunctus virtute, tanquam ſi eſſet gladio ſpiritus ex eius ore procedente transfixus, ſecularibus pompis omninò contemptis, beato Patri profeſſione cohæſit. Propter quod videns ipſum vir ſanctus ab inquietudine ſeculi

ad Chriſti pacem perfectè conuerſum, fratrem Pacificum appellauit. Hic poſtmodum in omni ſanctitate proficiens: antequàm fieret Miniſter in Francia (ſiquidem primus ibidem miniſterij geſſit officium), meruit iterato magnum thau in fronte Franciſci videre, quod colorum varietate diſtinctum, faciem ipſius miro venuſtabat ornatu. Hoc quippè ſignum vir ſanctus magno venerabatur affectu, frequenti commendabat eloquio, & in eis, quas dirigebat litterulis, manu propria ſubſcribebat, tanquàm ſi omne ipſius ſtudium foret ſignare thau, iuxtà dictum propheticum ſuper frontes virorum gementium, & dolentium, ad Chriſtum IESVM veracitèr conuerſorum. Proceſſu quoque temporis multiplicatis iam fratribus, cœpit eos Paſtor ſolicitus in loco S. Mariæ de Portiuncula ad generale Capitulum conuocare, vt in funiculo diſtributionis diuinæ in terra paupertatis eorum vnicuique tribueret obedientiæ portionem. Vbi licet omnium neceſſariorum eſſet penuria, Fratrumque multitudo vltra quinque millia conueniret aliquando:

do: Diuina tamen opitulante clementia, & victus ſufficientia ſuberat,& ſalus comitabatur corporea,& ſpiritualis iucunditas affluebat. Capitulis verò prouincialibus, quia corporalem præſentiam exhibere non poterat, per ſolicitam curam regiminis: inſtantiam precis, & efficaciam benedictionis ſpiritu præſens erat, quamuis aliquando mira Dei faciente virtute viſibilitèr appareret. Dum enim egregius prædicator, qui & nunc Chriſti præclarus Confeſſor Antonius de titulo Crucis IESVS Nazarenus Rex Iudæorum in Arelatenſi Capitulo Fratribus prædicaret: quidam Frater probatæ virtutis Monaldus nomine, ad hoſtium Capituli Diuina commonitione reſpiciens: vidit corporeis oculis Beatum Franciſcum in aëre ſubleuatum extenſis velut in cruce manibus, benedicentem Fratres. Tanta verò & tàm inſolita Fratres omnes conſolatione ſpiritus repletos ſe fuiſſe ſenſerunt, vt de vera Sancti Patris præſentia certum eis intra ſe ſpiritus teſtimonium perhiberet, licèt poſtmodum id non ſolùm per euidentia ſigna, verùm etiam per eiuſdem S. Patris

verba: exteriori fuerit atteſtatione compertum. Credendum ſanè, quod Omnipotentis Dei virtus, quæ Ambroſium pium ſacrum Antiſtitem tumulationi glorioſi conceſſit intereſſe Martini, vt pium Pontificem pio veneraretur officio, etiam ſeruum ſuum Franciſcum prædicationi præſentauit veracis ſui præconis Antonij, vt approbaret veritatis eloquia, præcipuè Crucis Chriſti, cuius erat baiulus, & Miniſter. Cùm autem dilatato iam Ordine, viuendi formam per D. Innocentium approbatam diſponeret, per ſucceſſorem ipſius Honorium in perpetuum facere roborari: huiuſmodi fuit à Deo reuelatione commonitus. Videbatur quidem ſibi de terra micas panum ſubtiliſſimas collegiſſe, multiſque famelicis Fratribus ipſum circumſtantibus debere tribuere. Cumquè micas tàm tenues diſtribuere formidaret, nè fortè inter manus exciderent, vox ei deſuper ait: Franciſce vnam de micis omnibus hoſtiam facito, & manducare volentibus tribue. Quo id agente: quicunque illud non deuotè recipiebant, aut receptum contemnebant donum, mox

lepra

lepra infecti, notabiles apparebant. Recitat mane vir ſanctus hæc omnia ſocijs: dolens ſe non percipere myſterium viſionis. Sequenti verò die cùm vigil in oratione perſiſteret: huiuſmodi vocem de Cœlo delapſam audiuit: Franciſce micæ præteritæ noctis verba euangelica ſunt: hoſtia regula: lepra iniquitas. Volens igitur confirmandam regulam ex verborum Euangelij aggregatione profuſiùs traditam ad compendioſiorem formam, iuxtà quod dictabat viſio monſtrata redigere: in montem quendam cum duobus ſocijs Spiritu Sancto ducente, conſcendit, vbi pane tantùm contentus, & aqua, ieiunans: conſcribi eam fecit: ſecundùm quod oranti ſibi diuinùs ſpiritus ſuggerebat. Quam cum de monte deſcendens, ſeruandam ſuo Vicario commiſiſſet, & ille paucis elapſis diebus, aſſereret per incuriam perditam: iterato ſanctus vir ad locum ſolitudinis redijt, eamque inſtar prioris, ac ſi ex ore Dei verba ſuſciperet, illicò reparauit: & per ſupradictum Dominum Papam Honorium octauo Pontificatus illius anno, ſicut optauerat, obti-

nuit confirmari. Ad cuius obſeruantiam Fratres feruenter inducens: dicebat ſe nihil ibi poſuiſſe ſecundùm induſtriam propriam, ſed omnia ſic ſcribi feciſſe, ſicut ſibi fuerant diuinitus reuelata. Quod vt certiùs conſtaret teſtimonio Dei: paucis admodum euolutis diebus: impreſſa ſunt ei ſtigmata Domini IESV digito Dei viui, tanquam Bulla Summi Pontificis Chriſti ad confirmationem omnimodam Regulæ, & commendationem auctoris, ſicut poſt ſuarum enarrationem virtutum ſuo loco inferiùs deſcribetur.

CAPVT V.

De auſteritate vitæ, & quomodo creaturæ præbebant ei ſolatium.

CVm igitur cerneret vir Dei Franciſcus ſuo exemplo ad Crucem Chriſti baiulandam feruenti ſpiritu plurimos animari: animabatur & ipſe tanquam bonus dux exercitus Chriſti: ad palmam victoriæ per culmen inuictæ peruenire virtutis. Attendens enim illud Apoſtoli verbum, qui

qui autem ſunt Chriſti carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs, & concupiſcentijs, vt crucis armaturam ſuo ferret in corpore: tanta diſciplinæ rigiditate ſenſuales appetitus arcebat, vt vix neceſſaria ſumeret ſuſtentationi naturæ. Difficile namque fore dicebat neceſſitati corporis ſatisfacere, & pronitati ſenſuum non parere. Propter quod cocta cibaria ſanitatis tempore vix admittebat & raro: admiſſa verò aut conficiebat cinere, aut condimenti ſaporem admixtione aquæ, vt plurimum reddebat inſipidum. De potu quid dicam: cùm & de aqua frigida dum ſitis æſtuaret ardore: vix ad ſufficientiam biberet? Modos adinueniebat abſtinentiæ potioris, & quotidiè exercitatione creſcebat:licetquè iam perfectionis culmen attingeret, tanquam incipiens ſemper aliquid innouabat: afflictionibus carnis puniendo libidinem. Egrediens tamen exterius propter verbum Euangelij: conformabat ſe ſuſcipientibus ipſum in qualitate ciborum, cùm tamen ad interiora regreſſus diſtrictè ſeruaret rigidam abſtinentiæ parcitatem. Sicque ſe ipſum auſterum ſibi humanum

proximo, ſubiectum Euangelio Chriſti per omnia reddens, non ſolùm abſtinendo, verùm etiam manducando præbebat ædificationis exemplum. Nuda humus, vt frequentius lectus erat laſſato corpuſculo, & ſæpiùs ſedens ligno, vel lapide ad caput poſito, dormiebat: vnica paupere contectus tunicula: in nuditate Domino ſeruiebat, & frigore. Interrogatus aliquando quomodo veſtitu tàm tenui ſe poſſet ab hyemalis algoris aſperitate tueri: in ſpiritus feruore reſpondit. Si ſupernæ patriæ flamma per deſiderium contegeremur interius: frigus iſtud exteriùs facilè portaremus: veſtis horrebat mollitiem, aſperitatem amabat: aſſerens propter hoc Ioannem Baptiſtam ore Diuino fuiſſe laudatum. Si quando verò in data ſibi tunica lenitatem ſentiret: cordulis eam contexebat interius, quia non in caſulis pauperum, ſed in Palatijs Principum iuxtà veritatis verbum veſtimentorum dicebat requirendam eſſe mollitiem. Experientia enim certa didicerat: dæmones aſperitate terreri, delitioſis autem & mollibus ad tentandum fortiùs animari. Vndè

cùm

cùm nocte quadam propter infirmitatem capitis, & oculorum, præter ſolitum morem ceruical de pluma poſitum haberet ad caput: dæmon in illud ingreſſus: ipſum vſque ad horam Matutinalem inquietatum multimode à ſanctæ orationis ſtudio perturbauit: donec vocato ſocio puluinar cum dæmonio fecit extra cellulam longius exportari. Egreſſus autem cum puluinari Frater de cella: membrorum omnium vires amiſit, & vſum quouſque ad vocem Sancti Patris hoc cognoſcentis in ſpiritu vigor priſtinus cordis, & corporis ſibi fuit plenariè reſtitutus.

Rigidus in diſciplina ſuper cuſtodiam ſuam ſtabat: curam per maximam gerens de vtriuſque hominis puritate ſeruanda: quapropter circa conuerſionis ſuæ primordia tempore hyemali in foueam glacie plenam ſe ipſum plerumque mergebat: vt & domeſticum ſibi hoſtem perfectè ſubijceret: & candidum veſtimentum pudoris a voluptatis incendio præſeruaret. Tolerabilius viro ſpirituali fore incomparabiliter aſſerebat magnum ſuſtinere frigus in carne, quam ardorem carnalis libidinis,

vel modicum ſentire in mente. Cum autem apud heremum de Sarthiano nocte quadam orationi vacaret in cellula: vocauit eum hoſtis antiquus, tertio dicens: Franciſce, Franciſce, Franciſce. Cui cũ, quid quæreret: reſpondiſſet. Fallaciter ille ſubiunxit. Nullus eſt in mundo peccator; cui, ſi conuerſus fuerit, non indulgeat Deus. Sed quicunque ſemetipſum pœnitentia dura necauerit, miſericordiam non inueniet in æternum. Statim vir Dei per reuelationem cognouit hoſtis fallaciam: quomodo nixus fuerit eum ad tepida reuocare. Nam hoc ſequens indicauit euentus. Continuo enim poſt hoc ad inſufflationem illius, cuius alitus prunas ardere facit: grauis ipſum carnis tentatio apprehendit. Quam vt præſenſit caſtitatis amator: depoſita veſte, corda cœpit ſe verberare fortiſſimè: eia inquiens frater aſine, ſic te decet manere: ſic ſubire flagellum. Tunica Religioni deſeruit: ſanctitatis ſignaculum præfert, furari eam libidinoſo non licet: ſi quouis pergere, perge. Inſuper, & mirando feruore ſpiritus animatus: aperta cella, foras exiuit in

hor-

hortum, & in magnam demergens niuem: corpuſculum iam nudatum ſeptem ex ea plenis manibus cœpit compingere maſſas; quas ſibi proponens: ſuo ſic exteriori homini loquebatur. Ecce inquit, hæc maior vxor tua eſt: quatuor iſtæ: duo filij, & duæ filiæ: reliquæ duæ ſeruus, & Ancilla, quos ad ſeruiendum habere oportet. Feſtina igitur omnes induere: quoniam frigore moriuntur. Si verò eorum multiplex ſolicitudo moleſtat: vni domino ſolicitè ſerui: Illico tentator victus, abſceſſit, & vir ſanctus cum victoria in cellam redijt, quia dum bene pœnaliter alxit foris, ardorem interius ſic extinxit libidinis, vt deinceps tale aliquid minimè ſentiret. Quidam autem frater, qui tunc orationi vacabat, hæc omnia luna clarius incendente proſpexit. Comperto vir Dei, quod hoc ille nocte vidiſſet; referans ei tentationis proceſſum, præcepit vt quamdiu ipſe viueret, nulli viuenti rem, quam viderat, propalaret. Non ſolùm autem mortificari debere docebat vitia carnis, & eius incentiua frenari, verùm etiam exteriores ſenſus, per quos mors intrat ad animam, ſumma

ma

ma vigilantia cuſtodiri. Mulierum familiaritates, colloquia, & aſpectus, quæ multis ſunt occaſio ruinæ, ſolicitius euitari iubebat: aſſerens per huiuſmodi debilem frangi, & fortem ſæpe ſpiritum infirmari. Harum contagionem euadere conuerſantem cum eis, niſi probatiſſimum virum, tàm facilè dixit, quàm iuxta ſcripturam in igne ambulare, & non comburere plantas. Siquidem ipſe adeo auerterat oculos ſuos, ne huiuſmodi vanitatem viderent, quod ſicut aliquando ſocio dixit: quaſi nullam recognoſcebat in facie. Non enim ſecurum eſſe putabat: earum formarum introrſus haurire imagines, quæ poſſunt aut edomitæ carnis reſuſcitare igniculum, aut pudicæ mentis maculare nitorem. Aſſerebat etiam friuolum eſſe mulieris colloquium excepta ſola confeſſione vel inſtructione breuiſſima, iuxta quod, & ſaluti expedit, & congruit honeſtati. Quę ſunt inquit, religioſo cum muliere tractanda negotia, niſi cum ſanctam pœnitentiam, vel melioris vitæ conſilium religioſa petitione depoſcit? Ex nimia ſecuritate minus cauetur hoſtis, & diabolus,

ſi de ſuo capillum poteſt habere in homi-
ne: cito excreſcere facit in trabem.

Otium autem omnium malarum cogi-
tationum ſentinam docebat ſummopere
fugiendum, exemplo demonſtrans rebel-
lem carnem, & pigram diſciplinis conti-
nuis, & fructuoſis laboribus eſſe doman-
dam. Vnde corpus ſuum Fratrem aſinum
appellabat tanquam laborioſis ſupponen-
dum oneribus, crebris cædendum flagel-
lis, & vili pabulo ſuſtentandum, ſi quem
verò cernebat otioſum, & vagum aliorum
velle manducare labores, Fratrem Muſ-
cam nominandum cenſebat, eo quod ta-
lis nihil boni faciens, ſed benefacta infi-
ciens, vilem, & abominabilem ſe omnibus
reddat, propter quod dixit aliquando, vo-
lo Fratres meos laborare, & exercitari, ne
otio dediti, per illicita corde, aut lingua
vagentur. Euangelicum ſiquidem vole-
bat à Fratribus obſeruari ſilentium, vt vi-
delicet ab omni otioſo verbo omni tem-
pore abſtinerent ſollicitè tanquam reddi-
turi in die iudicij de huiuſmodi rationem.
Sed, & ſiquem inueniſſet Fratrem verbis
aſſuetum inanibus: acriter arguebat taci-
tur-

turnitatem modeſtam, & puri cordis affirmans cuſtodiam, & non modicam eſſe virtutem, pro eo quod mors, & vita fore dicuntur in manibus linguæ: non tàm ratione guſtus, quàm ratione loquelæ. Licet autem pro viribus ad vitam auſteram Fratres induceret: non tamen ei placebat diſtrictionis ſeueritas, quæ pietatis non induit viſcera: nec eſt diſcretionis ſale condita. Cum enim quadam nocte vnus ex Fratribus præ nimietate abſtinentiæ admodum fame cruciatus, nullam poſſet habere quietem; intelligeretque pius paſtor oui ſuæ imminere periculum, vocauit Fratrem: appoſuit panem, & vt ruborem illi tolleret: cœpit ipſe prior comedere; eumque ad manducandum dulciter inuitare. Depoſuit frater verecundiam: ſumpſit cibum; gauiſus quamplurimum, quod per circumſpectã condeſcenſionem paſtoris, & corporis euaſiſſet diſpendium, & non modicum accepiſſet ędificationis exēplum. Mane facto: Fratribus conuocatis in vnum, vir Dei referens quod acciderat nocte: prouida commonitione ſubiunxit, ſit vobis Fratres; non cibus, ſed cha-

charitas in exemplum. Docuit inſuper eos diſcretionem ſequi, vt aurigam virtutum, non eam, quam caro ſuadet, ſed quam edocuit Chriſtus, cuius ſacratiſſimam vitam expreſſum conſtat eſſe perfectionis exemplar. Et quoniam agnum ſine macula crucifixum non eſt poſſibile homini carnis infirmitate circumdato ſic perfectè ſectari, quin aliquando aliquas contrahat ſordes, ideo documento certo firmabat eos, qui perfectioni vitæ vigilanter intendunt quotidianis debere ſe lachrymarum emundare fluentis. Licet enim tam eſſet adeptus cordis, & corporis puritatem mirabilem, non ceſſabat: tamen lachrymarum imbribus iugiter oculos expiare mentales; corporeorum luminum non ponderando iacturam. Cum enim ex continuo fletu infirmitatem oculorum incurriſſet grauiſſimam: ſuadente ſibi medico, quod abſtineret à lachrymis, ſi corporei viſus cæcitatem vellet effugere: vir ſanctus reſpondit. Non eſt Frater medice ob amorem luminis, quod habemus, commune cum muſcis viſitatio lucis æternæ repellenda, vel modicum, quia non

ſpi-

ſpiritus propter carnem, ſed caro propter ſpiritum beneficium lucis accepit. Malebat ſiquidem corporalis viſus lumen amittere, quã lachrymas: quibus oculus mundatur interior, vt Deum videre valeat repreſſa deuotione ſpiritus impedire. Cum autem ſemel daretur conſilium à Medicis, & inſtanter ſuaderetur à Fratribus, vt pateretur ſibi per remedium ſubueniri coċturæ, humiliter vir Dei aſſenſit, quia ſalutiferum hoc ſimul, & aſperum eſſe cernebat. Vocatus itaque venit chirurgicus: inſtrumentum ferreum igni ſubmittens ad faciendum coċturam. At Chriſti ſeruus corpus iam horrore concuſſum confortans ſicut amicum: cœpit ignem alloqui dicens: Mi frater ignis præ cæteris rebus emulandi decoris virtuoſum, pulchrum, & vtilem te creauit Altiſſimus. Eſto mihi hac hora propitius: eſto curialis. Precor magnum Dominum, qui te creauit: vt tuum mihi calorem temperet: quo ſuauiter vrentem valeam ſubſtinere. Oratione finita, contra igne candeſcens ferreum inſtrumentum ſignum Crucis edidit, ac deinceps in-

intrepidus perſiſtebat. Profundatum eſt crepitans ferrum in tenera carne: & ab aure vſque ad ſupercilium coctura protracta. Quantum irrogauerit ignis ille dolorem, vir ipſe ſanctus expreſſit. Laudate (inquit ad fratres) Altiſſimum: quia verè dico vobis, nec ignis ardorem ſenſi, nec carnis vllum dolorem. Et conuerſus ad medicum, ſi non eſt inquit caro bene decocta: imprime iterum. Expertus medicus in inualida carne virtutem ſpiritus tam potentem miratus eſt, & diuinum hoc miraculum extulit dicens. Dico vobis fratres: vidi mirabilia hodie. Quia enim ad tantam deuenerat puritatem: vt caro ſpiritui, & ſpiritus Deo harmonia mirabili concordarent: Diuina ordinatione fiebat, vt creatura Creatori ſuo deſeruiens voluntati, & imperio eius mirabiliter ſubiaceret. Alio enim tempore apud heremum Sancti Vrbani ſeruo Dei ægritudine grauiſſima laborante: cum ipſe naturæ defectum ſentiens, vini poculum poſtulaſſet: nihilque de vino, quod ſibi dari poſſet, reſponderetur adeſſe: iuſſit aquam afferri, & allatam ſigno Crucis edito be-

nedixit. Mox vinum efficitur optimum, quod fuerat aqua pura, & quod deſerti loci paupertas non potuit, viri ſancti puritas impetrauit. Ad cuius guſtum tanta protinus facilitate conualuit, vt ſaporis nouitas, & innouatio: ſanitatis guſtabile, ac guſtantẽ ſupernaturaliter innouantes perfectam in ipſo expoliationem veteris hominis, & induitionem noui: duplici atteſtatione firmarent. Non ſolum creatura ſeruo Dei ſeruiebat ad nutum: ſed & Creatoris vbique prouidentia condeſcendebat ad placitum. Cum enim tempore quodam ex multarum infirmitatum concurſu aggrauato corpore ad iucunditatem ſpiritus excitandam alicuius audiendi ſoni harmoniaci deſiderium habuiſſet: nec id honeſtatis decentia per miniſterium fieri pateretur humanum: affuit Angelorum obſequium ad viri ſancti placitum adimplendum. Nocte etenim quadam vigilante ipſo, & meditante de Domino: repente inſonuit cythara quædam harmoniæ mirabilis, & ſuauiſſimæ melodiæ. Non videbatur aliquis: ſed tranſitum, & reditum cytharædi ipſa hinc inde auditus volu-

iubilitas innuebat. Spiritu in Deum directo: tanta fuit in illo dulciſono carmine ſuauitate perfruitus, vt aliud ſe putaret ſæculum commutaſſe. Hoc & fratres ſibi familiares non latuit, qui per certa frequenter conſpiciebant inditia: eum tam excesſiuis, & crebris conſolationibus à Domino viſitari: vt nec ipſas omnino occultare valeret. Alio quoque tempore viro Dei prædicationis cauſa inter Lombardiam, & Marchiam Teruiſanam iter agente cum fratre ſocio iuxta padum: tenebroſa noctis ſuperuenit obſcuritas. Cumque via eſſet expoſita periculis magnis, & multis propter tenebras fluuium, & paludes; dixit ſocius ad virum ſanctum. Ora pater, vt de inſtantibus periculis liberemur. Cui vir Dei cum fiducia multa reſpondit: potens eſt Deus, ſi placet ſuæ dulcedini tenebrarum effugata caligine, beneficium nobis impendere lucis: vix ſermonem compleuerat, & ecce tanta lux illico cœpit circa eos ſuperna radiare virtute; vt nocte alijs exiſtente obſcura: ipſi luce clara viderent non ſolum viam, verum etiam plurima circum-

quaque. Cuius lucis ducatu: corporaliter directi, & ſpiritualiter confortati, vſq; ad locum hoſpitij per non modicum viæ ſpatium: cum diuinis hymnis, & laudibus incolumes peruenerunt. Perpende quantæ fuerit vir iſtæ munditiæ: quantæque virtutis, ad cuius nutum ſuum ignis ardorem contemperat: aqua ſaporem commutat: Angelica præbet melodia ſolatium; & lux Diuina ducatum, vt ſic ſanctificatis viri ſancti ſenſibus, omnis probetur mundi machina deſeruire.

CAPVT VI.

De humilitate, & obedientia, & de condeſcenſionibus diuinis ſibi factis ad nutum.

OMnium virtutum cuſtos, & decor humilitas copioſa virum Dei vbertate repleuerat. In propria quidem reputatione nihil erat, niſi peccator cum in veritate ſpeculum eſſet, & ſplendor omnimodæ ſanctitatis. Super hanc ſtuduit ædificare ſeipſum, vt ſapiens architectus fun-

damentum præiaciens , quod à Chriſto didicerat. Dicebat propter hoc Filium Dei de altitudine ſinus Paterni ad noſtra deſpicabilia deſcendiſſe: vt tam exemplo, quam verbo Dominus, & Magiſter humilitatem doceret. Propter quod ſtudebat tanquam Chriſti diſcipulus in oculis ſuis, & aliorum vileſcere à ſummo dictum eſſe Magiſtro commemorans. Quod altum eſt apud homines, abhominatio eſt apud Deum. Sed & verbum hoc dicere ſolitus erat. Quantum homo eſt in oculis Dei, tantum eſt, & non plus. Stultum proinde iudicans mundanis extolli fauoribus: gaudebat de opprobrijs, & de laudibus triſtabatur. Malebat quidem de ſe vituperium audire, quam laudem: ſciens quod hoc ad emendandum induceret, illa impelleret ad cadendum. Et ideo ſæpe cum populi merita in eo ſanctitatis extollerent, præcipiebat alicui Fratri vt in contrarium verba ipſum vilificantia ſuis auribus inculcando proferret. Cumque Frater ille licet inuitus eum ruſticum, & mercenarium, & inutilem diceret, exhylaratus tam mente, quam facie reſpondebat.

Benedicat tibi Dominus fili chariſſime: quia tu veriſſima loqueris: & talia filium Petri Bernardonis decet audire. Vt autem ſe cæteris deſpicabilem redderet: non parcebat rubori: quin in prædicatione coram omni populo proprios manifeſtaret defectus. Accidit ſemel vt infirmitate grauatus: rigorem abſtinentiæ pro recuperanda ſanitate modicum relaxaret. Viribus autē corporis vtcunq; reſumptis, verus ſui contemptor: ad propriæ carnis animatus opprobrium: non eſt inquit conueniens, vt populus abſtinentem me credat: & ego è contrario carnaliter reficiar in occulto. Surrexit propterea ſanctæ humilitatis ſpiritu inflammatus, & in platea ciuitatis Aſſiſij populo conuocato, ſolemniter cum Fratribus multis, quos ſecum adduxerat, maiorem introiuit Eccleſiam: funeque ad collum ligato, nudum cum femoralibus ſolis in oculis omnium ſe trahi præcepit vſque ad lapidem, in quo malefactores puniendi conſueuerant collocari. Super quem conſcendens, licet quartanarius eſſet, & debilis: acerbi frigoris tempore cum multo vigore animi

prædicauit: audientibuſque cunctis aſſeruit ſe non tanquam ſpiritualem honorandum fore: quinimo tanquam carnalem, & glutonem ab omnibus contemnendum. Igitur qui conuenerant, tam ingenti viſo ſpectaculo, admirati ſunt, & quia ipſius auſteritatem iam nouerant: deuotione compuncti, humilitatem huiuſmodi magis admirabilem, quam imitabilem proclamabant. Licet autem id magis videatur portentum fuiſſe inſtar prophetalis vaticinij, quam exemplum: tamen veræ documentum extitit humilitatis perfectæ: quo Chriſti ſectator inſtruit tranſitoriæ laudis præconium debere contemnere: tumentis quoque iactantiæ comprimere faſtum, & fraudulentæ ſimulationis mendacium confutare. Multa quidem in hunc modum ſæpius faciebat: vt exterius tanquam vas perditum fieret: & ſanctificationis ſpiritum interius poſſideret. Studebat bona Domini ſui arcano pectoris condere nolens patere gloriæ, quod poſſet occaſio eſſe ruinæ. Nam ſæpe cum beatificaretur à pluribus: verbum huiuſmodi proferebat filios, & filias adhuc habere

poſſem : nolite laudare ſecurum. Nemo laudandus cuius incertus eſt exitus. Iſta quidem laudantibus : ad ſe autem ſic. Latroni ſi tanta contuliſſet Altiſſimus gratior te foret Franciſce. Dicebat Fratribus ſæpe de omni eo, quod peccator poteſt : nemo ſibi debet iniquo applauſu blandiri : peccator, ait, ieiunare poteſt, orare, plangere, carnemque propriam macerare : hoc ſolum non poteſt Domino, ſcilicet ſuo eſſe fidelis. In hoc itaque gloriandum : ſi ſuam Domino gloriam reddimus : ſi fideliter ſeruientes, ipſi quicquid donat aſcribimus. Vt autem pluribus modis negociator hic euangelicus lucraretur : ac totum præſens tempus conflaret in meritum : non tàm præeſſe voluit, quàm ſubeſſe : nec tam præcipere, quam parere. Idcirco generali cedens officio : Guardianum petijt, cuius voluntati per omnia ſubiaceret. Tàm enim vberem aſſerebat ſanctæ obedientiæ fructum : vt eis, qui iugo ipſius colla ſubmitterent : nil temporis ſine lucro tranſirent, vnde & Fratri, cum quo erat ſolitus ire, ſemper obedientiam promittere conſueuerat, & ſeruare. Dixit

ali-

aliquando ſocijs : inter alia , quæ dignanter pietas mihi Diuina conceſſit : hanc gratiam contulit ; quod ita diligenter nouitio vnius horæ obedirem , ſi mihi Guardianus paretur : ſicut antiquiſſimo , & diſcretiſſimo Fratri . Subditus inquit : Prælatum ſuum non hominem conſiderare debet : ſed illum , pro cuius eſt amore ſubiectus . Quanto enim contemptibilior præſidet : tanto magis humilitas obedientis placet. Cum vero vice quadam quæreretur ab eo : quis eſſet verus obediens iudicandus : corporis mortui ſimilitudinem pro exemplo propoſuit . Tolle inquit corpus exanime , & vbi placuerit , pone . Videbis non repugnare motum , non murmurare ſitum , non reclamare dimiſſum . Quod ſi ſtatuatur in cathedra : non alta , ſed ima reſpiciet . Si collocetur in purpura: duplo palleſcet . Hic ait verus obediens eſt , qui cur moueatur , non diiudicat: vbi locetur non curat , vt tranſmutetur non inſtat : euectus ad officium : ſolitam tenet humilitatem : plus honoratus : plus reputat ſe indignum . Dixit aliquando ſocio ſuo . Non mihi videor Fra-

ter

ter Minor niſi fuero in ſtatu quem tibi deſcripſero. Ecce Prælatus exiſtens Fratrum: vado ad Capitulum: prædico, & commoneo Fratres, & in fine dicitur contra me. Non conuenis nobis, quia illiteratus es; elinguis, idiota, & ſimplex. Tandem eijcior cum opprobrio: vilipenſus ab omnibus: dico tibi niſi eodem vultu, eadem mentis lætitia, & eodem ſanctitatis propoſito hæc verba audiero: Frater Minor nequaquam ſum. Et addebat in Prælatione caſus: in laude præcipitium: in humilitate ſubditi animæ lucrum eſt. Cur ergo periculis plus, quàm lucris attendimus: cum acceperimus tempus ad lucrum? Hac igitur de cauſa humilitatis forma Franciſcus Fratres ſuos voluit vocari Minores: & Prælatos ſui Ordinis dici Miniſtros, vt & verbis vteretur Euangelij: quod obſeruare promiſerat, & ex ipſo nomine diſcerent diſcipuli eius, quod ad diſcendam humilitatem ad ſcholas humilis Chriſti veniſſent. Magiſter ſiquidem humilitatis IESVS Chriſtus: vt informaret diſcipulos ad humilitatem perfectam; dixit. Quicunque voluerit inter

vos maior fieri, ſit veſter Miniſter. Et quicunque voluerit inter vos primus eſſe: erit veſter ſeruus Cum autem requireret ab eo Dominus Oſtienſis, Ordinis Minorum protector & promotor præcipuus: qui poſtmodum iuxta quod idem vir ſanctus prædixerat, ad ſummum Pontificatus ſublimatus honorem: Gregorius Nonus eſt dictus, vtrum ſibi placeret, quod Fratres ſui promouerentur ad Eccleſiaſticas dignitates. Reſpondit: Domine, Minores ideo vocati ſunt Fratres mei, vt maiores fieri non præſumant. Si vultis ait, vt faciant fructum in Eccleſia Dei: tenete illos, & conſeruate in ſtatu vocationis eorum, & ad Prælationes Eccleſiaſticas nullatenus aſcendere permittatis. Et quoniam humilitatem tàm in ſe, quàm in ſubditis cunctis præferebat honoribus, amator humilium Deus: altioribus ipſum dignum iudicabat faſtigijs: ſecundum quod vni Fratri viro virtutis, & deuotionis præcipuæ viſio cœlitus oſtenſa monſtrauit. Cum enim eſſet in comitatu viri Dei, & vna cum ipſo in quadam Eccleſia deſerta feruenti oraret affectu: in extaſi factus,

vi-

vidit inter multas in Cœlo ſedes, vnam præ cæteris digniorem pretioſis ornatam lapidibus, & omni gloria refulgentem. Miratus intra ſe præcelſi refulgentiam troni: anxia cœpit cogitatione perquirere: quis ad illum deberet aſſumi. Audiuit inter hæc vocem, dicentem ſibi: Sedes iſta vnius de ruentibus fuit, & nunc humili ſeruatur Franciſco. Reuerſus demum Frater ad ſe ab orationis exceſſu: virum beatum exterius prodeuntem: ſolito fuit more ſecutus. Cumque incedentes per viam de Deo inuicem loquerentur. Frater ille viſionis ſuæ non immemor, ſolerter ab eo quæſiuit: quid de ſe ipſo ſentiret. Ad quem humiliter Chriſti ſeruus: videor, ait mihi maximus peccatorum. Cui cum Frater diceret ex aduerſo, quod hoc non poſſet ſana conſcientia dicere, nec ſentire ſubiunxit. Si quantumcunq; ſceleratum hominem tanta fuiſſet Chriſtus miſericordia proſecutus: arbitror ſanè quod multo quam ego Deo gratior eſſet. Confirmatus fuit Frater ex tàm admirabilis humilitatis auditu de veritate viſionis oſtenſæ: Euangelio ſacro teſtante co-

gno-

gnoſcens, quod ad excellentiam gloriæ, de qua ſuperbus eijcitur, verè humilis exaltetur.

Alio quoque tempore, cum in deſerta quadam oraret Eccleſia in Prouincia Maſſæ apud Montem Caſalem: intellexit per ſpiritum ſacras ibidem remanſiſſe reliquias. Quas cum longo iam tempore defraudatas honorificentia debita: non ſine mœrore conſpiceret: præcepit Fratribus vt eas cum reuerentia deferrent ad locum. Sed cum poſcente cauſa diſceſſiſſet ab eis: mandati patris immemores, filij obedientiæ meritum neglexerunt. Die vero quadam cum ſacra celebrare vellent myſteria: ſuperiori altaris operimento ſummoto oſſa pulcherrima, & redolentia nimis non ſine admiratione reperiunt intuentes reliquias, quas non hominis manus, ſed Dei virtus attulerat. Reuerſus paulopoſt vir Deo deuotus diligenter cœpit exquirere ſi quod de reliquijs mandauerat eſſet impletum. Verum neglectæ obedientiæ culpam Fratres confitentes humiliter cum pœna veniam meruerunt. Et ait vir ſanctus: Benedictus Dominus Deus meus,

qui

qui per ſeipſum impleuit, quod vos facerè debuiſtis. Conſidera diligenter Diuinæ Prouidentiæ curam circa puluerem noſtrum, & humilis Franciſci excellentem in oculis Dei perpende virtutem. Nam cuius iuſſis non paruit homo, votis obediuit Deus. Quodam tempore deueniens Imolam ciuitatis Epiſcopum adijt: humiliterque popoſcit, vt cum ipſius beneplacito poſſet populum ad prædicationem vocare. Cui Epiſcopus durè reſpondens: ſufficit inquit Frater, quod ego prædicem populo meo. Inclinauit caput verus humilis, & foras egreſſus; poſt modicam horam regreditur intro. A quo cum Epiſcopus quaſi turbatus requireret quid iterato petere vellet: humili tàm corde, quàm voce reſpondit. Domine ſi pater filium vno repulerit hoſtio: alio ſibi reintrandum eſt. Humilitate victus Epiſcopus, alacri vultu eum amplexus eſt dicens. Tu & omnes Fratres tui de cætero in Epiſcopatu meo generali mea licentia prædicetis: quia illud humilitas ſancta promeruit. Contigit ipſum aliquando Aretium deuenire cum tota ciuitas inteſtino bello

quaſ-

quaſſata propinquum ſui minabatur excidium. Hoſpitatus vero in ſuburbio vidit ſupra ciuitatem exultantes dæmones, ac perturbatos ciues ad cædem mutuam ſuccendentes. Vt autem ſeditioſas illas effugaret aëreas poteſtates; Fratrem Silueſtrum columbinæ ſimplicitatis virum quaſi præconem præmiſit, dicens. Vade ante portam ciuitatis, & ex parte Dei Omnipotentis dæmonibus in virtute obedientiæ præcipe, vt exeant feſtinanter. Accelerat verus obediens patris iuſſa perficere: & præoccupans in laudibus faciem Domini ante portam ciuitatis cœpit clamare valenter. Ex parte Omnipotentis Dei, & iuſſu ſerui eius Franciſci procul hinc diſcedite dæmones vniuerſi. Redit ad pacem continuo ciuitas: & ciuilitatis in ſe iura ciues omnes cum magna tranquillitate reformant. Expulſa quippè dæmonum furibunda ſuperbia, quæ ciuitatem illam velut obſidione vallauerat: ſuperueniens ſapientia pauperis videlicet Franciſci humilitas: pacē reddidit, vrbemq; ſaluauit. Humilis enim obedientiæ ardua promerente virtute ſuper ſpiritus illos rebel-

belles atque proteruos tàm poteſtatiuum fuerat aſſecutus imperium, vt & ipſorum feroces proteruias præmeret, & importunas violentias propulſaret. Fugiunt quidem ſuperbi dæmones excelſas virtutes humilium, niſi cum interdum ad humilitatis cuſtodiam diuina eos clementia colaphizari permittit: ſicut & Paulus Apoſtolus de ſeipſo ſcribit: & Franciſcus experimento probauit. Rogatus enim à Domino Leone Cardinali Sanctæ Crucis, vt ſecum aliquantum moraretur in Vrbe: acquieuit humiliter ob ipſius reuerentiam, & amorem. Prima igitur nocte cum poſt orationem vellet quieſcere: ſuperuenerunt dæmones in Chriſti militem atrociter inſurgentes. Quem cum diu verberaſſent, ac durè: ad vltimum quaſi ſeminecem reliquerunt. Diſcedentibus illis, ſocius vocatus aduenit: cui cum vir Dei rei narraſſet euentum: ſubiungens ait. Credo Frater quod dæmones, qui nihil poſſunt, niſi quantum prouidentia ſuperna diſponit: ideo in me nunc tàm ferociter irruerunt: quia non bonam ſpem præfert manſio mea in curia Magnatorum.

Fra-

Fratres mei qui in locis pauperculis commorantur: audientes me cum Cardinalibus eſſe, ſuſpicabuntur forſitan implicari mundanis, efferri honoribus, & delitijs abundare. Ideo melius iudico: eum qui ponitur in exemplum fugere curias: & humiliter inter humiles in locis conuerſari humilibus: vt ſuſtinentes penuriam, fortes efficiat: ſimilia ſuſtinendo. Veniunt ergo mane, & humili excuſatione propoſita: vale faciunt Cardinali. Abhorrebat nempè vir ſanctus ſuperbiam omnium malorum originem; & inobedientiam ipſius peſſimam prolem: ſed non minus humilitatem pœnitentiæ acceptabat. Accidit ſemel vt eidem præſentaretur quidam Frater qui contra legem obedientiæ aliquid fecerat: diſciplina iuſtitiæ corrigendus. Videns autem vir Dei Fratrem illum per ſigna euidentia veraciter eſſe compunctum ad indulgendum ei amore fuit humilitatis inductus. Ne tamen facilitas veniæ incentiuum eſſet alijs delinquendi: iuſſit ablatum Fratri caputium in medio flammarum proijci: vt omnes aduerterent: quanta, qualique vindicta of-

ſenſa ſit inobedientiæ percellenda. Cumque per moram caputium fuiſſet in medio ignis: præcepit ipſum flammis detrahi: reddique Fratri humiliter pœnitenti. Mirabile dictu. Extrahitur caputium de medio flammarum nullum habens aduſtionis veſtigium. Sicque factum eſt, vt hoc vno Deus miraculo, & ſancti viri virtutem, & humilitatem pœnitentiæ commendaret. Digne itaque ſectanda eſt Franciſci humilitas, quæ tam miram in terris etiam dignitatem obtinuit, vt Deum inclinaret ad votum, & hominis immutaret affectum: dæmonum proteruitatem ſuo iuſſu propelleret: & flammarum voracitatem ſolo nutu refrenaret. Re vera hæc eſt: quæ poſſeſſores ſuos exaltans: dum omnibus reuerentiam exhibet ab omnibus promeretur honorem.

CAPVT VII.

De amore paupertatis, & mira ſupplectione defectuum.

INter cætera chariſmatum dona, quæ à largo datore Franciſcus obtinuit: præ-

prærogatiua quadam ſpeciali promeruit in diuitias ſimplicitatis excreſcere per altiſſimæ paupertatis amorem. Hanc Filio Dei vir ſanctus familiarem attendens, & iam quaſi toto Orbe repulſam charitate ſic ſtuduit deſponſare perpetua: quod non ſolum pro ea patrem matremque reliquit, verum etiam, quæ habere potuit vniuerſa diſperſit. Nemo tam auri, quàm ipſe cupidus paupertatis, nec theſauri cuſtodiendi ſollicitior vllus, quam iſte huius Euangelicæ margaritæ. In hoc præcipuè ſuus offendebatur aſpectus ſi quidquam videret in Fratribus, quod paupertati non per omnia conſonaret. Re vera ipſe à principio Religionis vſque ad mortem tunica, cordula, & femoralibus diues: ijs contentus fuit. Chriſti IESV paupertatem, & matris frequenter cum lachrymis reuocabat ad mentem: inde hanc virtutum aſſerens eſſe reginam: quia in Rege Regum, & in Regina matre ipſius tam præſtanter effulſit. Nam & Fratribus in conclaui quærentibus, quæ virtus magis amicum redderet Chriſto: quaſi ſecretum ſui cordis aperiens reſpondebat. Pauper-

tatem noueritis Fratres: ſpecialem viam eſſe ſalutis tanquam humilitatis fomentum, profectioniſque radicem: cuius eſt fructus multiplex, ſed occultus. Hæc enim eſt Euangelici agri theſaurus abſconditus, pro quo emendo vendenda ſunt omnia, & quæ vendi non poſſunt illius comparatione ſpernenda. Ad huius inquit culmen qui cupit attingere: non ſolum mundanæ prudentiæ: verum etiam litterarum peritiæ renunciare quodammodo debet, vt tali expropriatus poſſeſſione introëat in potentias Domini: & nudum ſe offerat brachijs Crucifixi. Nequaquam enim ſæculo perfectè renunciat: qui proprij ſenſus loculos intra cordis arcana reſeruat. Sępè vero de paupertate ſermonē faciens ingerebat Fratribus Euangelicum illud. Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput ſuum reclinet. Propter quod docebat Fratres, vt pauperum more pauperculas caſulas erigerent: quas non habitarent vt proprias: ſed ſicut peregrini, & aduenæ alienas. Leges namq; peregrinorum eſſe dicebat ſub alieno colligi

ligi tecto ſitire ad patriam pacificè pertranſire. Mandabat dirui aliquando domos erectas, aut Fratres exinde amoueri: ſi aliquid in eis perciperet, quod ratione appropriationis, vel ſumptuoſitatis contrarium eſſet Euangelicæ paupertati. Hanc ſui dicebat Ordinis fundamentum: cui ſubſtrato primariè, ſic omnis ſtructura Religionis innititur, vt ipſius firmitate firmetur, & euerſione funditus euertatur. Docebat proinde ſicut reuelatione didicerat: Sacræ Religionis ingreſſum ab illo fore incoandum Euangelico verbo: Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Ideoque non niſi expropriatos, & nihil penitus retinentes admittebat ad ordinem: tum propter verbum ſancti Euangelij, tum etiam ne forent in ſcandalum loculi reſeruati: Vnde in Marchia Anconitana cuidam petenti ad Ordinem recipi: verus pauperum Patriarcha reſpondit. Si vis Chriſti pauperibus iungi: pauperibus tua diſtribue. Quo audito perrexit homo, & ductus amore carnali ſua ſuis reliquit, nilque pauperibus. Verum cum hoc illo referente: vir

ſanctus audiſſet: dura eum increpatione feriens, dixit: vade viam tuam Frater Muſca: quoniam nondum exiſti de domo, & cognatione tua. Conſanguineis tuis tua dediſti, & defraudaſti pauperes: dignus non es pauperibus ſanctis. Incępiſti à carne: ruinoſum fundamentum ſpirituali fabricæ collocaſti. Redijt animalis homo ad ſuos, & repetijt ſua, quæ pauperibus relinquere nolens: virtutis propoſitum citius dereliquit. Alio quoque tempore cum in loco Sanctæ Mariæ de Portiuncula tanta eſſet inopia, quod non poſſet hoſpitibus Fratribus superuenientibus ſecundum neceſſitatis exigentiam prouideri: adijt virum Dei Vicarius ſuus allegans penuriam Fratrum, & petens vt intrantium nouitiorum res aliquas reſeruare liceret; ad quas expendendas recurrere poſſent Fratres tempore opportuno. Ad quem vir ſanctus ſuperni conſilij non ignarus. Abſit inquit à nobis Frater chariſſime, vt pro quouis homine impie agamus in Regulam. Malo te altare Virginis glorioſæ nudare, cum neceſſitas id requirit: quam contra paupertatis votum, &
ob-

obſeruantiam Euangelij aliquid vel modicum attentare. Gratius enim habebit Beata Virgo ſancta Euangelij perfectè ſeruato conſilio: ſuum altare detegi, quam altari ſuo ornato filij ſui promiſſum conſilium prætermitti. Tranſiens autem quodam tempore vir Dei cum ſuo ſocio per Apuliam iuxta Barum: inuenit in via burſam magnam (quaſi plena eſſet denarijs) tumeſcentem: quam vſitato vocabulo Fundam appellant. Monetur à ſocio pauper Chriſti, & inſtanter inducitur, vt burſa tollatur è terra, & pecunia pauperibus erogetur. Renuit homo Dei: commentum affirmans fore diaboli in burſa inuenta, & Fratrem non ſuadere rem meriti: ſed peccati aliena, ſcilicet ſurripere, ac donare. Recedunt de loco, feſtinant iter perficere cœptum. Sed nondum quieſcit Frater vacua pietate deluſus: virum Dei moleſtans: quaſi qui de releuanda pauperum penuria non curaret. Acquieuit tandem vir mitis redire ad locum, non vt Fratris voluntatem perficeret: ſed vt detegeret diabolicam fraudem. Reuerſus eſt ergo ad fundam cum Fra-

 tre,

tre, & iuuene quodam, qui erat in via, oratione præmiſſa, iubet ſocio illam leuare. Tremefactus Frater obſtupuit: diabolicum iam præſentiens monſtrum: propter obedientiæ tamen ſanctæ mandatum dubietatem abigens cordis, manum extendit ad burſam. Et ecce ſerpens non modicus de burſa exiliens: ſimulque cum ipſa ſubito euaneſcens, diabolicam deceptionem Fratri monſtrauit. Hoſtilis itaque verſutiæ deprehenſa fallacia, dixit vir ſanctus ad ſocium. Pecunia ſeruis Dei ò Frater nihil aliud eſt, quam diabolus, & coluber venenoſus.

Accidit poſt hæc quoddã mirabile viro ſancto, dum ſe ad ciuitatem Senenſem cauſa exigente transferret. Tres quidem mulieres pauperculæ ſtatura, ætate, ac facie per omnia ſimiles in quadam ei magna planitie inter Campilium, & Sanctum Quiricum occurrerunt: nouum ſalutationis munuſculum ei offerentes. Benè veniat (inquiunt) domina paupertas. Quo audito, verus paupertatis amator indicibili repletus eſt gaudio; vtpotè qui

nihil

nihil in ſe ſalutandum hominibus tàm libenter haberet, quàm quod illæ decreuerant. Subitò diſparentibus illis conſiderantes Fratres ſocij tàm admirabilem in eis ſimilitudinem ſalutationis occurſus, & diſparentiæ nouitatem: miſticum aliquid deſignari circa virum ſanctum non irrationabiliter perpenderunt. Sanè per illas tres vt videbatur mulieres pauperculas ſic vniformi facie occurrentes, ſic ſalutantes inſolitè: ſic ſubitò diſparentes, euangelicæ perfectionis formoſitas, quantum ad caſtitatem ſcilicet obedientiam, & paupertatem ſatis conuenienter oſtenditur in viro Dei pari forma perfectè fulſiſſe: licet gloriari prælegerit in priuilegio paupertatis, quam modò Matrem, modò Sponſam, modò Dominam nominare ſolebat. In hac cæteros cupiebat excedere, qui ex ipſa didicerat inferiorem ſe omnibus reputare. Si quandò pauperiorem ſe quempiam ſecundùm exteriorem habitum cerneret, ſemetipſum protinus arguens excitabat ad ſimile: tanquam ſi æmula paupertate concertans, vinci ſe timeret in illo. Accidit enim, vt

pauperculum quendam obuium haberet in via, cuius cùm nuditatem aſpiceret, compunctus corde, lamentabili voce dixit ad ſocium. Magnam verecundiam intulit nobis huius inopia; quia nos pro magnis diuitijs paupertatem elegimus, & ecce magis relucet in iſto. Propter ſanctæ paupertatis amorem Omnipotentis Dei famulus: eleemoſynis hoſtiatim quæſitis vtebatur multo libentius, quam oblatis. Si quando enim inuitatus à magnis perſonis, menſis eſſet profuſioribus honorandus, prius per propinquas vicinorum domos panum fragmenta petebat, ac deinde ſic ditatus inopia diſcumbebat. Et cùm aliquando id feciſſet, inuitatus à domino Hoſtienſe, qui pauperem Chriſti præcipuo complexabatur affectu, conquerenti Epiſcopo, quod ſuo derogaſſet honori, vtpotè qui in eius commeſturus domo pro eleemoſynis iſſet. Seruus Dei reſpondit. Magnum mi domine vobis honorem exhibui, dum maiorem Dominum honoraui. Siquidem beneplacitum eſt Domino in paupertate, & ea maximè quæ voluntaria pro Chriſto mendi-

citas

citas eſt. Hanc dignitatem regalem, quam pro nobis Dominus IESVS egenus factus aſſumpſit, vt ſua nos ditaret inopia, ac verè pauperes ſpiritu regni cœlorum Reges inſtitueret & hæredes, nolo relinquere pro feudo diuitiarum falſarum vobis ad horam conceſſo. Non nunquam Fratres ad petendum eleemoſynam hortans, verbis vtebatur huiuſmodi. Item inquit quoniam hac nouiſſima hora Fratres Minores commodati ſunt Mundo, vt electi in eis impleant; vnde à Iudice commendentur, illud audientes ſuauiſſimum verbum, quandiù feciſtis vni ex his Fratribus meis Minimis mihi feciſtis. Iocundum proinde dicebat ſub Fratrum Minorum titulo mendicare, quem in retributione iuſtorum euangelicæ veritatis Magiſter ore ſuo tàm ſignanter expreſſit. In feſtis quoque præcipuis vbi oportunitas aderat, mendicare ſolitus erat dicens in ſanctis auperibus propheticum illud impleri. Panem Angelorum manducauit homo. Illum ſanè panem Angelicum eſſe dicebat, quem pro Dei petitum amore, & beatis ſuggerentibus An-

ge-

gelis pro ipſius charitate largitum. Sancta paupertas colligit hoſtiatim. Vnde cùm ſemel die ſancto Paſchæ moram faceret in heremitorio quodam adeò ab hominum habitatione remoto: quod commodè mendicare non poſſet, memor illius, qui diſcipulis euntibus in Emaus ipſo die in ſpecie peregrini apparuit, ab ipſis Fratribus eleemoſynam petijt, vt peregrinus & pauper. Quam cùm accepiſſet humiliter, ſacris eos informauit eloquijs, quod tranſeuntes per Mundi deſertum tanquam peregrini, & aduenæ, verique Hæbrei Paſcha Domini (hoc eſt tranſitum ex hoc Mundo ad Patrem) in paupertate ſpiritus continuè celebrarent. Et quoniam in petendis eleemoſynis non quæſtus agebatur cupidine; ſed ſpiritus libertate Pater pauperum Deus ſpecialem de ipſo curam gerere videbatur.

Accidit enim ſemel, vt infirmitate grauatus Domini ſeruus, in loco Noceriæ, reduceretur Aſſiſium per ſolemnes nuntios, ad hoc Aſſiſinatis Populi deuotione tranſmiſſos. Qui Chriſti famulum deducentes, ad villam quandam deuenerunt

pau-

pauperculam nomine Sarthianum: Vbi cùm fames, & hora cibum expeterent, euntes & nihil inuenientes venale, vacui redierunt. Ad quos vir ſanctus: ideò nihil inueniſtis; quia plus in muſcis veſtris, quam in Domino cofiditis. Muſcas nempè denarios vocauit. Sed reuertimini (ait) per domos, quas circuiſtis, & amorem Dei offerentis pro pretio, humilitèr eleemoſynam poſtulate. Nec falſa id æſtimatione verecundum putetis, aut vile: quoniam vniuerſa in eleemoſyna poſt peccatum dignis, & indignis eleemoſynarius ille magnus largiflua pietate conceſſit: Deponunt erubeſcentiam milites, & eleemoſynam ſpontè petentes, plura pro Dei amore, quàm denarijs emunt. Siquidem diuino nutu corde compuncti pauperes incolæ, non ſolùm ſua, ſed & ſeipſos liberaliter obtulerunt. Sicque factum eſt, vt inopia, quam pecunia releuare non poterat, Franciſci pauperies opulenta ſuppleret. Tempore quo infirmus iacebat in heremitorio propè Reate, medicus quidam oportuno eum frequentabat officio. Cùm autem Chriſti pauper

impotens eſſet ad rependendam mercedem labori condignam, liberaliſſimus Deus ne ipſum ſine præſenti remuneratione dimitteret, pium eius obſequium hoc nouo beneficio vice pauperis compenſauit. Huius enim medici domus, quam tunc temporis ex omni lucro ſuo, de nouo conſtruxerat, parietum patula ſciſſione à ſummo vſque deorſum, adeò de proximo minabatur ruinam, quod non videbatur per humanæ artis induſtriam poſſibile ipſius caſui obuiare. Ipſe verò de ſancti viri meritis plenè confidens: cum magnæ fidei deuotione petiuit à ſocijs eius aliquid ſibi concedi, quod idem vir Dei manibus contrectaſſet. Cum igitur modicum de capillis ipſius multa precum obtentum inſtantia, poſuiſſet de ſero intra muri ſciſſuram, manè conſurgens, tanta inuenit aperturam illam ſoliditate concluſam, vt nec reliquias ibi poſitas poſſet extrahere, nec ſciſſuræ prioris veſtigium aliquod inuenire. Factumque eſt, vt qui ruinoſo corpuſculo ſerui Dei ſedulè miniſtrarat: ruituræ domus propriæ periculo præcaueret. Alio quoque tem-

tempore vir Dei ad quandam heremum transferre ſe volens, vt ibi liberius contemplationi vacaret; quia debilis erat, cuiuſdam viri pauperis vectabatur aſello. Cumq; diebus æſtiuis famulum CHRISTI ſequendo vir ille montana conſcenderet, aſperioris, & longioris itineris fatigatus, nimioque ſitis ardore deficiens, inſtanter cœpit clamare poſt ſanctum. En morior (inquit) ſiti; niſi poculi alicuius beneficiò continuo refociller. Abſque mora vir Dei proſiliuit de aſino, & fixis in terra genibus, palmas tetendit in cœlum, orare non ceſſans, donec ſe intellexit auditum. Oratione tandem finita, feſtina inquit viro ad petram, & illic aquam viuam inuenies, quam tibi hac hora miſericorditer CHRISTVS de lapide bibendam produxit. Stupenda Dei dignatio, quæ ſeruis ſuis tàm facile ſe inclinat. Bibit ſitiens homo aquam de petra orantis virtute, & poculum hauſit de ſaxo duriſſimo. Aquæ decurſus ibidem ante non fuit, nec vt eſt diligenter quæſitum, deinceps potuit inueniri. Qualiter autem per merita ſui pauperis: Chriſtus multiplica-

ucrit

uerit cibos in mari, cum ſuo ſit loco infe-rius annotandum: Hoc tantùm comme-moraſſe ſufficiat; quod de eleemoſyna modica ſibi collata, nautas à famis, & mortis periculo per dies plurimos libe-rauit, vt ex hoc liquido poſſit aduerti, quod Omnipotentis Dei famulus ſicut in eductione aquæ de petra conformis exti-tit Moyſi, ſic in multiplicatione victua-lium Eliſeo. Procul igitur à pauperibus Chriſti diffidentia omnis abſcedat. Si enim paupertas Franciſci adeò copioſæ ſufficientiæ fuit, vt ſubuenientium ſibi defectus iam mira virtute ſuppleret, quod nec cibus, nec potus, nec domus deeſ-ſet, cùm pecuniæ, & artis, & naturæ fa-cultas defecerat: multo magis illa mere-bitur, quæ vſitatò diuinæ prouidentiæ or-dine communiter conceduntur. Si inquam petræ ſiccitas ad pauperis vocem abundans poculum ſitienti propinauit paupereulo: nil iam inter omnia ſuum denegabit obſequium his, qui pro auctore omnium omnia reliquerunt.

De

CAPVT VIII.

De pietatis affectu, & quomodo ratione carentia videbantur ad ipſum affici.

PIetas vera, quæ ſecundùm Apoſtolum ad omnia valet: adeo cor Franciſci repleuerat, ac penetrauerat, vt totum videretur ſeruum Dei in ſuum dominium vendicaſſe. Hæc eſt, quæ ipſum per deuotionem ſurſum agebat in Deum: per compaſſionem transformabat in Chriſtum: per condeſcenſionem inclinabat ad proximum, & per vniuerſalem conciliationem ad ſingula: refigurabat ad innocentiæ ſtatum. Cumquè per hanc piè moueretur ad omnia: ſpecialitèr tamen animas Chriſti IESV ſanguine pretioſo redemptas cùm cerneret inquinari aliqua ſorde peccati: tanta miſerationis teneritudine deplorabat, vt eas tamquam Mater in Chriſto quotidie parturiret. Et hæc penès ipſum cauſa præcipua venerandi verbi Dei miniſtros, quod ſemen fratri ſuo defuncto Chriſto, videlicèt pro peccato-

ribus crucifixo per ipſorum conuerſionem , & pia ſolicitudine ſuſcitent , & ſolicita pietate gubernent . Iſtiuſmodi miſerationis officium Patri miſericordiarum omni ſacrificio firmabat acceptiùs maximè ſi ſtudio fuerit perfectæ charitatis impenſum , vt ad id laboretur magis exemplo, quàm verbo : magis lachrymoſa prece , quàm loquaci ſermone . Plangendum proinde dicebat prædicatorem tanquam vera pietate priuatum , ſiuè qui in prædicatione non animarum quærit ſalutem , ſed propriam laudem , ſiuè qui prauitate deſtruit vitæ, quod ædificat veritate doctrinæ . Præferendum huic dicebat fratrem ſimplicem , & elinguem , qui bono exemplo alios prouocat ad bonum . Illud quoque verbum : donèc ſterilis peperit plurimos : talitèr exponebat . Sterilis (inquit) eſt frater pauperculus , qui generandi in Eccleſia filios non habet officium . Hìc pariet in iudicio plurimos , quia quos nunc priuatis orationibus conuertit ad Chriſtum : ſuæ gloriæ tunc Iudex aſcribet . Quæ multos habet filios , infirmabitur , quia Prædicator vanus , & lo-

loquax: qui multis nunc quaſi ſua virtute genitis gaudet: cognoſcet tunc ſe nil proprij habere in eis. Cùm igitur animarum ſalutem viſceroſa pietate appeteret, & feruida emulatione zelaret: ſuauiſſimis ſe dicebat repleri odoribus, & quaſi vnguento pretioſo liniri, cum ſanctorum fratrum per Orbem diſtantium odorifera fama: multos audiret ad viam veritatis induci. Et talium auditu exultabat in ſpiritu: benedictionibus omni acceptione dígniſſimis fratres illos accumulans, qui verbo, vel opere ad Chriſti amorem inducerent peccatores. Sic etiam qui Religionem ſacram iniquis violarent operibus: maledictionis eius grauiſſimam incurrebant ſententiam. A te Domine (inquit) ſanctiſſime: à tota cœleſti curia, & à me paruulo tuo ſint maledicti, qui ſuo malo exemplo confundunt, & deſtruunt; quod per ſanctos Fratres Ordinis huius ædificaſti, & ædificare non ceſſas. Tanta frequentèr afficiebatur mœſtitia ſuper ſcandala puſillorum, vt deficere ſe putaret: niſi diuinæ fuiſſet clementiæ conſolatione ſuffultus. Cùm autem ſemel malis

turbatus eſſet exemplis, anxio ſpiritu miſericordem patrem præcaretur pro filijs, reſponſum huiuſmodi reportauit à Domino. Cur tu pauper homuncio conturbaris, an ego te ſuper Religionem meam ſic Paſtorem inſtitui, vt me principalem neſcias eſſe patronum? hominem ſimplicem ad hoc te conſtitui, vt quæ in te fecero, non humanæ induſtriæ, ſed ſupernæ gratiæ aſcribantur. Ego vocaui: ſeruabo & paſcham, & alijs excidentibus alios ſubrogabo, itaut ſi nati non fuerint, faciam illos naſci, & quantiſcunque fuerit impulſibus paupercula hæc concuſſa Religio: ſalua ſemper meo munere permanebit. Detractionis quoque vitium inimicum fonti pietatis, & gratiæ, tanquam ſerpentinum abhorrebat morſum, & atrociſſimam peſtem, & pijſſimo Deo abominabile fore firmabat, pro eo quod detractor animarum ſanguine paſcitur, quas gladio linguæ necat. Audiens ſemel fratrem quendam denigrare famam alterius conuerſus ad Vicarium ſuum dixit. Surge, ſurge, diſcute diligentèr, & ſi accuſatum fratrem innocentem reperiris: accuſan-

cuſantem dura correctione cunctis redde notabilem. Nonnunquam verò eum,qui fratrem ſuum famæ gloria ſpoliaret: iudicabat habitu ſpoliandum, nec ad Dominum oculos poſſe leuare, niſi prius quod abſtulerat reddere pro poſſe curaret. Tantò maior eſt (aiebat) detractorum impietas, quàm latronum: quantò lex Chriſti, quæ in obſeruantia pietatis impletur, magis animarum, quàm corporum nos aſtringit optare ſalutem. Afflictis quoque qualicunque corporali moleſtia mira compaſſionis teneritudine condeſcendens: ſi quid penuriæ: ſi quid defectus in aliquo cerneret pij cordis dulcedine regerebat in Chriſtum. Sanè clementiam habebat ingenitam, quam ſuper infuſa Chriſti pietas duplicabat. Itaque liqueſcebat animus eius ad pauperes, & infirmos: & quibus non poterat manum: exhibebat affectum. Contigit ſemel, vt pauperi cuidam eleemoſynam importunè petenti: vnus è fratribus durius reſponderet. Quod audiens pauperum pius amator, fratri præcepit, vt ad illius pauperis pedes ſe nudatum proſterneret: procla-

maret culpabilem: orationis ſuffragium poſtularet & veniam. Quod cùm ille feciſſet humilitèr: dulcitèr pater adiecit. Dum pauperem vides, ò frater: ſpeculum tibi proponitur Domini, & pauperis matris eius. In infirmis: ſimilitèr infirmitates, quas aſſumpſit: conſidera. Cumquè in pauperibus cunctis, & ipſe chriſtianiſſimus pauper effigiem Chriſti proſpiceret, ſi qua etiam neceſſaria vitæ ſibi collata fuiſſent: eis occurrentibus non ſolùm liberalitèr conferebat, verùm etiam ac ſi illorum propria eſſent, iudicabat eſſe reddenda. Accidit ſemel, vt eidem redeunti de Senis pauper quidam occurreret cum occaſione infirmitatis, ſuper habitum palliolo quodam eſſet amictus. Cuius miſeria oculo clementi conſpecta: oportet(inquit ad ſocium) vt reddamus mantellum pauperculo iſti: nam ipſius eſt. Mutuo enim ipſum accepimus: donec pauperiorem inuenire contingeret. Socius autem pij Patris neceſſitatem conſiderans, pertinacitèr obſiſtebat, nè prouideret alij ſe neglecto. At ille pro furto (ait) mihi reputo à magno eleemoſynario imputandum,

dum, ſi hoc, quod fero non dedero magis egenti. Propterea de omnibus, quæ ſibi dabantur ad neceſſitatem corporis releuandam ſolitus erat à dantibus licentiam petere, vt licitè poſſet, ſi magis egenus occurreret erogare. Nulli prorſus rei parcebat, nec mantellis, nec tunicis, nec libris, nec etiam paramentis Altaris, quin omnia hæc dum poſſet, vt pietatis impleret officium indigentibus largiretur. Pluries cum oneratis obuiaret in via pauperibus: imbecilles humeros illorum oneribus ſupponebat.

Conſideratione quoque primæ originis omnium abundantiori pietate repletus: creaturas quantumlibet paruas: fratris vel ſororis appellabat nominibus pro eo, quod ſciebat eas vnum ſecum habere principium. Illas tamen viſceroſius amplexabatur, & dulcius quæ Chriſti manſuetudinem piam: ſimilitudine naturali prætendunt, & ſcripturæ ſignificatione figurant. Redemit frequentèr agnos, qui ducebantur ad mortem: illius memor agni mitiſſimi, qui ad occiſionem duci voluit pro peccatoribus redimendis. Hoſ-

pitato quadam vice ſeruo Dei apud Monaſterium S. Verecundi de Epiſcopatu Eugubij: ouicula quædam agniculum peperit illa nocte. Aderat ſus ferociſſima, quæ vitæ innocentis non parcens, rapaci eum morſu necauit. Hoc audito pius Pater mira compaſſione commotus: & agni ſine macula recordatus, lamentabatur pro morte agniculi coram omnibus, dicens: Heu mi frater agnicule animal innocens: Chriſtum hominibus repræſentans. Maledicta ſit impia, quæ te interfecit, nulluſque de ea comedat homo, vel beſtia. Mirabile dictu. Statim infirmari cœpit porca malefica, & tribus diebus corpoream pœnam exoluens: vltricem tandem pertulit necem. Proiecta autem in vallum Monaſterij, ibique longo tempore iacens: in modum tabulæ deſiccata: nulli fuit eſca famelico. Aduertat igitur humana impietas quali pœna ſit ferienda finalitèr: ſi tàm horrenda morte percuſſa eſt ferocitas beſtialis. Perpendat & fidelis deuotio, quam in ſeruo Dei pietas fuerit admirandæ virtutis, & copioſæ dulcedinis, vt ei applauderet ſuo modo etiam

natu-

natura brutorum. Iter enim faciens iuxtà ciuitatem Senenſem, inuenit in paſcuis magnum ouium gregem. Quas cùm benignè (vt erat ſolitus) ſalutaſſet: relicto paſtu, cucurrerunt omnes ad eum: leuanteſque capita ſua: erectis in eum luminibus, intendebant. Tantùm quidem ei fecerunt applauſum, vt Paſtores mirarentur & fratres: cernentes circa ipſum tàm ouium agnos, quam ipſos arietes ſic mirabilitèr exultantes. Alio quoque tempore apud S.Mariam de Portiuncula quædam viro Dei fuit ouis oblata: quam propter innocentiæ, ac ſimplicitatis amorem: quas ouis natura prætendit gratanter ſuſcepit. Monebat pius vir ouiculam, vt & laudibus diuinis intenderet, & ab omni fratrum offenſa caueret: ouis autem quaſi viri Dei pietatem auerteret, informationem ipſius ſolicitè obſeruabat. Nam audiens Fratres in Choro cantare, & ipſa Eccleſiam ingrediens ſine alicuius informatione flectebat genua, vocem balatus emittens ante Altare Virginis Matris agni: ac ſi eam ſalutare geſtiret. Inſuper & cùm eleuaretur Sacratiſſimum CHRISTI corpus

pus inter Miſſarum ſolemnia: flexis curuabatur poplitibus, tanquam ſi reuerens pecus de irreuerentia indeuotos argueret, Chriſtoque deuotos ad Sacramenti reuerentiam inuitaret. Tempore quodam agniculum in Vrbe ſecum habuerat ob reuerentiā illius mitiſſimi agni, quem nobili matronæ Dominæ, ſcilicèt Iacobæ de Septem ſolijs in ſuo receſſu conſeruandum commiſit. Agnus verò quaſi in ſpiritualibus eruditus à ſancto Dominæ ad Eccleſiam eunti, ſtanti, & reuerenti societati inſeparabili cohærebat. Si matutinali hora Domina tardaret, exurgere: agnus conſurgens impellebat eam cornulis, & balatibus excitabat: geſtibus adhortans & nutibus, vt ad Eccleſiam properaret. Propter quod agnus Franciſci diſcipulus: deuotionis iam Magiſter effectus, vt mirabilis, & amabilis à Domina ſeruabatur. Alio quoq; tempore apud grecium viuus viro Dei oblatus fuit lepuſculus, qui liber in terra poſitus, cùm poſſet, quo vellet, effugere: vocante ſe Patre benigno in ſinum illius propero curſu ſaltauit. Quem ipſe pio cordis affectu circumfo-

uens:

uens: videbatur eidem compati quaſi mater, dulcique allocutione communitum, nè ſe iterum capi permitteret: liberum abire permiſit. Cumquè pluries in terra poſitus, vt abſcederet: ſemper in ſinum Patris rediret, tanquam ſi ſenſu quodam occulto cordis ipſius perciperet pietatem: tandèm iuſſu Patris à Fratribus delatus eſt ad loca ſolitudinis tutiora. Modo quoque conſimili: in Inſula lacus Peruſini cuniculus quidam captus, & viro Dei oblatus, cum cæteros fugeret, manibus eius & ſinu ſe domeſtica ſecuritate commiſit. Per lacum Reatinum eidem ad Heremum de grecio properanti: Piſcator vnam ex deuotione fluuialem obtulit auē, quam cùm libentèr ſuſceptam apertis inuitaret manibus ad receſſum, nec illa vellet abire: erectis in Cœlum oculis, diu in oratione permanſit, & quaſi aliundè poſt longam horam ad ſe reuerſus, dulcitèr iterat, mandauit auiculæ, vt Dominum laudatura recederet. Suſcepta itaque cum benedictione licentia: geſtu corporis quoddam prætendens gaudium, aduolauit. In eodem lacu ſimilitèr oblatus

fuit

fuit ei piſcis magnus, & viuus: quem more ſolito fraterno nomine vocans: in aquam repoſuit iuxta nauem. Piſcis vero coram viro Dei ludebat in aqua, & quaſi amore illius allectus, nullatenus receſſit à naui: niſi prius ab eodem cum benedictione licentia ſibi data. Alio quoque tempore ambulans cum quodam Fratre per paludes Venetiarum: inuenit maximam auium multitudinem reſidentium, & cantantium in virgultis. Quibus viſis: dixit ad ſocium. Sorores aues laudant Creatorem ſuum: nos itaque in medium ipſarum euntes: laudes, & horas canonicas Domino decantemus. Cumque in medium ipſarum intraſſent: non ſunt aues motæ de loco. Et quia propter garritum ipſarum in dicendis horis ſe mutuo audire non poterant: conuerſus vir ſanctus dixit ad aues: Sorores aues à cantu ceſſate, donec laudes Deo debitas perſoluamus. At illæ continuo tacuerunt: tamdiu in ſilentio perſiſtentes: quamdiu dictis horis ſpatioſè, & laudibus perſolutis à ſancto Dei cantandi licentiam receperunt. Dante autem eis viro Dei licentiam,

tiam, ſtatim more ſolito cantum ſuum reſumpſerunt. Apud Sanctam Mariam de Portiuncula, iuxta cellam viri Dei ſuper ficum cicada reſidens, & decantans: cum ſeruum Domini, qui etiam in paruis rebus magnificentiam Creatoris admirari didicerat: ad diuinas laudes cantu ſuo frequentiùs excitaret: ab eodem quadam die vocata: velut edocta cœlitus ſuper manum volauit ipſius. Cui cum dixiſſet canta ſoror mea cicada, & Dominũ Creatorem tuo iubilo lauda: ſine mora obediens canere cœpit, nec deſtitit, donec iuſſu Patris ad locum proprium reuolauit. Manſit autem per octo dies ibidem: quolibet die veniendo, cantando, & recedendo eius iuſſa perficiens. Tandem vir Dei ait ad ſocios. Demus iam ſorori noſtræ cicadæ licentiam: ſatis enim nos ſuo cantu lætificans ad laudes Dei octo dierum ſpatio excitauit. Et ſtatim ab eo licẽtiata receſſit: nec vltra ibidem apparuit: ac ſi mandatum ipſius non auderet aliquatenus præterire. Eidem Senis infirmo Phaſianus quidam de nouo captus, à nobili quodam tranſmiſſus eſt viuus. Qui con-

continuo vt virum ſanctum audiuit, & vidit: tanta ei amicabilitate cohæſit: vt nullo modo pateretur ab ipſo ſeiungi. Nam pluribus vicibus extra locellum fratrum in vinea poſitus vt abiret ſi vellet: rapido ſemper curſu redibat ad patrem, tanquam ſi ab eodem omni fuiſſet tempore educatus. Deinde cuidam collatus viro qui ex deuotione ſeruum Dei viſitare ſolebat, velut ſibi moleſtum foret à pij patris abſentari conſpectu: eſcam recuſauit omnino. Reportatus tandem ad famulum Dei: ſtatim vt conſpexit eundem, quibuſdam hilaritatis prætenſis geſtibus, auidè manducauit. Cum ad heremum perueniſſet Aluernæ propter Quadrageſimam celebrandam in honorem Archangeli Michaelis diuerſi generis aues circa ipſius cellulam volitantes, concentu ſonoro, & letitiæ geſtibus, quaſi de eius aduentu gaudentes, patrem pium inuitare, ac allicere videbantur ad moram. Quo viſo, dixit ad ſocium. Cerno frater voluntatis eſſe diuinæ, quod hic aliquandiu commoremur, tantum ſorores auiculæ de noſtra videntur præſentia conſolari. Cum

igitur

igitur contraheret ibi moram, Falco ibidem nidificans magno ſe illi amicitiæ fœdere copulauit. Nam ſemper horam nocturno tempore, in qua vir ſanctus ad diuina officia ſurgere ſolitus erat, cantu ſuo præueniebat, & ſono. Quod famulo Dei gratiſſimum erat: eo quod tanta ſolicitudo, quam circa eum gerebat, omnem ab ipſo torporem deſidiæ excuteret. Cum vero ſeruus Chriſti infirmitate plus ſolito grauaretur, parcebat Falco, nec tam tempeſtiuas indicebat vigilias. Siquidem velut inſtructus à Deo, circa diluculum ſuæ vocis campanam leui tactu pulſabat. Diuinum certè videtur fuiſſe præſagium, tam in exultatione multimodi generis auium, quam in cantu Falconis: cum Dei laudator, & cultor pœnis contemplationis ſubuectus tunc foret illic apparitione Seraphica ſublimandus. Moram eo faciente tempore quodam in heremitorio grecij: loci illius indigenæ malis multiplicibus vexabantur. Nam, & luporum rapacium multitudo, non ſolum bruta, ſed & homines conſumebat, & grando annua tempeſtate blada, & vineas deuaſtabat. Dum

igitur ſic afflictis præco ſacri Euangelij prædicaret, dixit ad eos. Ad honorem, & laudem Dei Omnipotentis fide iubeo vobis, quod peſtilentia hæc omnis abſcedet, & reſpiciens vos Dominus multiplicabit in temporalibus bonis, ſi mihi credentes miſereamini veſtri, vt vera confeſſione præmiſſa dignos faciatis pœnitentiæ fructus. Iterum hoc annuncio vobis quod ſi beneficijs ingrati ad vomitum conuerſi fueritis, innouabitur plaga, duplicabitur pœna, & maiori in vos ira deſæuiet. Ab illa vtique hora pœnitentiam ad exortationem ipſius agentibus illis ceſſauerunt clades, periere pericula, nec moleſtiæ quicquam lupi intulere vel grandines. Immo quod maius eſt, ſi quando vicinorum arua grando peruaderet, iſtorum terminis appropinquans, terminabatur ibidem, aut in partem aliam diuertebat. Ceſſauit grando, ſeruauerunt, & lupi pactionem ſerui Dei, nec contra pietatis legem in homines ad pietatem conuerſos attentauerunt amplius deſæuire quamdiu iuxta condictum contra pijſſimas Dei leges impiè non egerunt. Piè igitur ſentiendum

eſt

eſt de pietate viri beati, quæ tam miræ dulcedinis, & virtutis fuit, vt domaret ferocia, domeſticaret ſilueſtria, manſueta doceret, & brutorum naturam homini iam lapſo rebellem ad ſui obedientiam inclinaret. Verè hæc eſt, quæ cunctas ſibi creaturas confederans valet ad omnia, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ.

CAPVT IX.

De feruore charitatis & deſiderio martyrij.

CHaritatem feruentem, qua ſponſi amicus Franciſcus ardebat: quis enarrare ſufficiat? Totus namque quaſi quidam carbo ignitus diuini amoris flamma videbatur abſortus. Subitò enim ad auditum amoris Domini excitabatur, afficiebatur, inflammabatur, quaſi plectro vocis extrinſecæ corda cordis interior tangeretur. Talem pro eleemoſynis cenſum offerre: nobilem prodigalitatem dicebat, & eos, qui minus ipſum, quàm dena-

narios reputarent, eſſe ſtultiſſimos: pro eo quod ſolius diuini amoris impretiabile pretium ad Regnum Cœlorum ſufficiat comparandum, & eius qui nos multum amauit, multum ſit amor amandus. Vt autem ex omnibus excitaretur ad amorem diuinum, exultabat in cunctis operibus manuum Domini, & per iucunditatis ſpecula in viuificam conſurgebat rationem,& cauſam. Contuebatur in pulchris pulcherrimum, & per impreſſa rebus veſtigia: proſequebatur vbique dilectum de omnibus ſibi ſcalam faciens, per quam conſcenderet ad apprehendendum eum, qui eſt deſiderabilis totus. Inauditæ namque deuotionis affectu,fontalem illam bonitatem in creaturis ſingulis; tanquam in riuulis deguſtabat, & quaſi cœleſtem concentum perciperet in conſonantia virtutum, & actuum eis datorum à Deo ipſas ad laudem Domini more Prophetæ Dauid dulciter hortabatur. Chriſtus IESVS crucifixus intra ſuæ mentis vbera, vt mirræ faſciculus iugiter morabatur, in quem optabat per exceſſiui amoris incendium totaliter transformari. Prærogatiua quo-

que

que peculiaris deuotionis ad ipſum, ab Epiphaniæ feſto vſque ad continuos quadraginta dies: eo ſcilicet tempore, quo Chriſtus latuit in deſerto, ad ſolitudinis loca declinans, cællaque recluſus quanta poterat arctitudine cibi,& potus; ieiunijs, & orationibus, & laudibus Dei ſine intermiſſione vacabat. Tàm feruidò quidem in Chriſtum ferebatur affectu; ſed & dilectus illi tàm familiarem rependebat amorem, vt videretur ipſi famulo Dei, quaſi iugem præ oculis ipſius Saluatoris ſentire præſentiam, ſicut aliquando ſocijs familiariter reuelauit. Flagrabat erga Sacramentum dominici corporis, feruore omnium medullarum, ſtupore admirans permaximo, illam chariſſimam dignationem, & dignantiſſimam charitatem. Sæpè communicabat, & tam deuotè vt alios deuotos efficeret, dum ad immaculati agni deguſtationem ſuauem quaſi ſpiritu ebrius, in mentis vt plurimum rapiebatur exceſſum. Matrem Domini Noſtri IESV Chriſti indicibili complectebatur amore, eo quod dominum maieſtatis fratrem nobis effecerit, & per eam ſimus miſericordiam con-

ſecuti. In ipſa poſt Chriſtum præcipuè fidens, eam ſui ac ſuorum aduocatam conſtituit, & ad honorem ipſius, à feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli vſque ad feſtum Aſſumptionis deuotiſſimè ieiunabat. Angelicis ſpiritibus ardentibus igne mirifico ad excedendum in Deum, & electorum animas inflammandas inſeparabilis erat amoris vinculo copulatus, & ob deuotionem ipſorum, ab Aſſumptione Virginis Glorioſæ quadraginta diebus ieiunans orationi iugiter inſiſtebat. Beato autem Michaeli Archangelo, eo quod animarum repræſentandarum haberet officium, ſpeciali erat amore deuotior: propter feruidum quem habebat zelum ad ſalutem omnium ſaluandorum. Ex recordatione Sanctorum Omnium tanquam lapidum ignitorum in deificum recaleſcebat incendium: Apoſtolos omnes, & præcipuè Petrum, & Paulum propter feruidam charitatem, quam habuerunt ad Chriſtum ſumma deuotione complexans, ob quorum reuerentiam, & amorem, Quadrageſimę ſpecialis ieiunium Domino dedicabat. Non habebat aliud Chriſti pauper

niſi duo minuta, corpus ſcilicet, & animam, quod poſſet liberali charitate largiri. Sed hæc per amorem Chriſti ſic offerebat continuè, vt quaſi omni tempore per rigorem ieiunij corpus, & per ardorem deſiderij ſpiritum immolaret, exterius in atrio ſacrificans holocauſtum, & in templo interius concremans thimiama. Sic autem cum charitatis exceſſiua deuotio furſum in diuina ferebat, vt eiuſdem affectuoſa benignitas ad naturæ conſortes, & gratiæ dilataret. Quem enim creaturis cæteris germanum pietas cordis effecerat, mirum non eſt, ſi Creatoris inſignitus imagine, & ſanguine redemptis auctoris germaniorem CHRISTI charitas faciebat. Non ſe Chriſti reputabat amicum, niſi animas foueret, quas ille redemit. Saluti animarum nihil præferendum eſſe dicebat, eo maximè probans quod vnigenitus Dei pro animabus dignatus fuerit in Cruce pendere. Hinc ſibi in oratione luctamen, in prædicatione diſcurſus, & in exemplis dandis exceſſus. Vndè quotiens auſteritas nimia reprehenderetur in ipſo, reſpondebat ſe datum alijs in exemplum.

Licet enim innocens eius caro, quæ iam ſe ſponte ſubdebat ſpiritui: nullo egeret flagello propter offenſas tamen exempli cauſa renouabat illi pœnas, & onera: cuſtodiens propter alios vias duras. Dicebat enim ſi linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem in me ipſo non habeam, & proximis virtutum exempla non monſtrem; parum proſum alijs, mihi nihil. Feruenti quoque charitatis incendio glorioſum Sanctorum Martyrum emulabatur triumphum, in quibus nec amoris flamma extingui, nec fortitudo potuit infirmari. Deſiderabat propterea, & ipſe illa perfecta charitate ſuccenſus, quæ foras mittit timorem per martyrij flammam Hoſtiam Domino ſe offerre viuentem, vt & vicem Chriſto pro nobis morienti rependeret ad diuinum amorem cæteros prouocaret. Sexto namque conuerſionis ſuæ anno deſiderio martyrij flagrans, ad prædicandam Fidem Chriſtianam, & pœnitentiam Saracenis, & alijs infidelibus ad partes Syriæ transfretare diſpoſuit. Cumque nauem quandam, vt illuc tenderet, conſcendiſſet ventis con-

tra-

trarijs flantibus compulſus eſt in Sclauoniæ partibus applicare. Cum igitur moram aliquamdiu contraxiſſet ibidem; nec inuenire poſſet nauem tunc tēporis tranſfretantem, fraudatum à ſuo deſiderio ſe ſentiens: nautas quoſdam Anchonam tendentes, vt amore Dei eum ſecum ducerent exorauit. Verum illis propter expenſarum defectum pertinaciter recuſantibus: vir Dei plurimum de Domini bonitate confiſus, nauem cum ſocio latenter conſcendit. Affuit quidam à Deo vt creditur, pro paupere ſuo miſſus, qui ſecum ferens neceſſaria victus, quendam timentem Deum de naui ad ſe vocatum ſic allocutus eſt. Hæc pro pauperibus Fratribus in naui latitantibus conſerua fideliter, ac neceſſitatis tempore amicabiliter ſubminiſtra. Sicque factum eſt vt nautis propter vim ventorum per dies plurimos nuſquam applicare valentibus, omnia conſumerentur ipſorum cibaria, & ſola pauperi Franciſco collata deſuper eleemoſyna ſupereſſet. Quæ cum eſſet modica tantum diuina virtute ſuſcepit augmentum, vt diebus pluribus in mari

propter tempeſtatem continuam contrahentibus moram, vſque ad portum Anchonæ omnium neceſſitatibus plenariè ſubueniret. Videntes itaque nautæ per ſeruum Dei multa ſe mortis euaſiſſe diſcrimina, tanquam qui maris horrenda pericula ſenſerant, & miranda opera Domini viderant in profundo: gratias egerunt Omnipotenti Deo, qui ſemper in ſuis amicis, & ſeruis mirabilem, & amabilem ſe oſtendit. Cum autem relicto mari, terram perambulare cœpiſſet, iactato in eam ſalutis ſemine, reportabat manipulos fructuoſos. Verum quia martyrij fructus adeo cor eius allexerat, vt pretioſam pro Chriſto mortem ſuper omnia virtutum merita peroptaret; verſus Marrochium iter arripuit, vt Miramolino, & genti eius Chriſti Euangelium prædicaret: ſi quo modo ad concupitam palmam valeret attingere. Tanto namque deſiderio ferebatur, vt quamuis eſſet imbecillis corpore peregrinationis ſuæ præcurreret comitem, & ad exequendum propoſitum feſtinus, & tanquam ſpiritu ebrius aduolaret. Sed cum iam vſque in Hiſpaniam

per-

perrexiſſet, diuina diſpoſitione quæ ipſum reſeruabat ad alia, grauiſſima ei ſuperuenit infirmitas, qua præpeditus, quod cupiebat adimplere nequiuit. Sentiens igitur vir Dei quod neceſſaria erat adhuc proli quam genuerat, ipſius vita in carne, quamuis mortem ſibi lucrum putaret eſſe, rediјt ad paſcendum oues ſuæ ſolicitudini commendatas. Verum charitatis ardore ſpiritum ipſius ad martyrium perurgente, tertia adhuc vice pro fide Trinitatis effuſione ſui ſanguinis dilatanda, verſus infideles proficiſci tentauit. Terriodecimo namque conuerſionis ſuæ anno ad partes Syriæ pergens, multis ſe periculis conſtanter expoſuit, vt Soldani Babiloniæ poſſet adire præſentiam. Inter Chriſtianos enim ac Saracenos tunc bellum tam implacabile erat, exercituum caſtris hinc inde in campo cominus ex aduerſo locatis, vt via mutui tranſitus ſine mortis diſcrimine non pateret. Exierat ſiquidem à Soldano edictum crudele, vt quicumque caput alicuius Chriſtiani afferret, biſantum aureum pro mercede reciperet. At intrepidus CHRISTI miles Franciſcus ſperans

rans in proximo ſuum adipiſci poſſe propoſitum, diffiniuit iter arripere, mortis pauore non territus, ſed deſiderio prouocatus: Oratio namque præmiſſa, confortatus à Domino, confidenter illud propheticum decantabat. Nam & ſi ambulauero in medio vmbræ mortis non timebo mala quoniam tu mecum es. Aſſumpto igitur ſocio fratre Illuminato nomine, viro vtique luminis, & virtutis, cum iter cœpiſſet obuias habuit ouiculas duas, quibus viſis exhylaratus vir ſanctus, dixit ad ſocium. Confide Frater in Domino, nam in nobis euangelicum illud impletur. Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio luporum. Cum autem proceſſiſſent vlterius, occurrerunt ei ſatellites Saraceni, qui tanquam lupi celerius accurrentes ad oues, ſeruos Dei feraliter comprehenſos crudeliter, & contemptibiliter pertractarunt; afficientes conuitijs, affligentes verberibus, & vinculis alligantes. Tandem afflictos multipliciter, & attritos ad Soldanum diuina diſponente prouidentia, iuxta viri deſiderium perduxerunt. Cum igitur Prin-

ceps

ceps ille perquireret, à quibus, & ad quid & qualiter miſsi eſſent; intrepido corde reſpondit Chriſti ſeruus Franciſcus. Non ab homine, ſed à Deo altiſsimo ſe fuiſſe tranſmiſſum: vt ei, & populo ſuo viam ſalutis oſtenderet, & annunciaret euangelium veritatis. Tanta vero mentis conſtantia: tanta virtute animi, tantoque feruore ſpiritus prædicto Soldano prædicauit: Deum trinum, & vnum vt ſaluatorem omnium IESVM Chriſtum, & euangelicum illud in ipſo clareſceret, veraciter eſſe completum. Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri. Nam & Soldanus admirandum in viro Dei feruorem ſpiritus conſpiciens, & virtutem libenter ipſum audiebat, & ad moram contrahendam cum eo inſtantius inuitabat. Chriſti vero ſeruus ſuperno illuſtratus oraculo: ſi vis (inquit) conuerti tu cum populo tuo ad Chriſtum, ob illius amorem vobiſcum libenter commorabor. Quod ſi hæſitas propter fidem Chriſti legem Mahumetti dimittere: iube ignem accendi permaximum, & ego

cum

cum Sacerdotibus tuis ignem ingrediar, vt vel ſic cognoſcas, quæ fides certior, & ſanctior non immerito tenenda ſit. Ad quem Soldanus, non credo quod aliquis de Sacerdotibus meis ſe vellet igni propter fidem ſuam defenſandam exponere, vel genus aliquod ſubire tormenti. Viderat enim ſtatim quendam de presbyteris ſuis virum autenticum, & longeuum: hoc audito verbo de ſuis conſpectibus aufugiſſe. Ad quem vir ſanctus, ſi mihi velis promittere pro te, & populo tuo, quod ad Chriſti cultum ſi ignem illeſus exiero veniatis: ignem ſolus introibo. Et ſi combuſtus fuero imputetur peccatis meis. Si autem diuina me protexerit virtus: Chriſtum Dei virtutem, & ſapientiam, verum Deum, & Dominum ſaluatorem omnium agnoſcatis. Soldanus autem optionem hanc accipere ſe non audere reſpondit, quia ſeditionem populi formidabat. Obtulit tamen ei multa munera pretioſa, quæ vir Dei non mundanarum rerum, ſed ſalutis animarum auidus, ſpreuit omnia quaſi lutum. Soldanus autem videns virum ſanctum

tam

tam perfectum rerum mundialium contemptorem, admiratione permotus, majorem erga ipſum deuotionem concepit. Et quamuis ad fidem chriſtianam tranſire nollet, vel forſan non auderet: rogauit tamen deuotè famulum Chriſti vt prædicta ſuſciperet pro ſalute ipſius chriſtianis pauperibus, vel eccleſijs eroganda. Ipſe vero quia pondus fugiebat pecuniæ, & in animo Soldani veræ pietatis non videbat radicem, nullatenus acquieuit. Videns etiam ſe non proficere in conuerſione gentis illius, nec ſuum aſſequi poſse propoſitum ad partes fidelium diuina reuelatione præmonitus remeauit. Sic itaque Dei ordinante clementia, & ſancti viri promerente virtute, miſericorditer, & mirabiliter factum eſt, quod Chriſti amicus mortem pro ipſo viribus totis exquireret, & tamen nullatenus inueniret, vt & merito non careret optati martyrij, & inſigniendus ſeruaretur in poſterum priuilegio ſingulari. Sic vtique factum eſt, vt ignis ille diuinus adhuc perfectius ipſius æſtuaret in corde, vt poſt potentius euaporaret in carne. O vere beatum vi-

rum cuius caro, & ſi tyrannico ferro non cæditur: occiſi tamen agni ſimilitudine non priuatur. O inquam verè, ac plenè beatum, cuius animam, & ſi gladius perſecutoris non abſtulit, palmam tamen martyrij non amiſit.

C A P V T X.

De ſtudio, & virtute orationis.

SEntiens Chriſti ſeruus Franciſcus corpore ſe peregrinum à Domino. Cum iam ad terrena foris deſideria per Chriſti charitatem totus eſset inſenſibilis factus, ne foret abſque conſolatione dilecti, ſine intermiſsione ora: ſpiritum Deo contendebat exhibere præſentem. Erat quidem oratio contemplanti ſolatium: dum ſupernarum circuitu manſionum Angelorum conciuis iam factus, feruenti deſiderio quærebat dilectum, à quo ſolus cum carnis paries diſiungebat. Erat & operanti præſidium: dum in omnibus, quæ agebat de ſua diffidens induſtria, & de ſuperna pietate confidens, per

ipſius

ipſius inſtantiam totum in Domino cogitatum iactabat. Orationis gratiam viro religioſo deſiderandam ſuper omnia firmiter aſserebat, nullumque credens ſine ipſa in Dei proſperari ſeruitio, modis quibus poterat Fratres ſuos ad eius ſtudium excitabat. Nam ambulans, & ſedens intus, & foris: laborans, & vacans, orationi adeo erat intentus, vt illi videretur non ſolum quicquid erat in eo cordis, & corporis: verum etiam operis, & temporis dedicaſse. Solitus erat nullam viſitationem ſpiritus, cum negligentia præterire. Si quidem cum offerebatur, ſequebatur eam, & quamdiu Dominus concedebat, dulcedine perfruebatur oblata. Cum autem intentus itineri, diuini ſpiritus aliquos ſentiret afflatus ſocijs præcedentibus: gradum figebat, nouamque inſpirationem ad fruitionem conuertens, gratiam non recipiebat in vacuum. Suſpendebatur multoties tanto contemplationis exceſsu, vt ſupra ſemetipſum raptus, & vltra humanum ſenſum aliquid ſentiens quid ageretur circa ſe exterius ignoraret. Tranſiens namque ſemel per

Bur-

Burgum ſancti Sepulchri, caſtrum vtique populoſum; pro debilitate corporis ſubuectus aſello: obuias habuit turbas in eum præ deuotione ruentes. Tractus autem, & detentus ab eis, compreſſus quoque ac multipliciter attrectatus, inſenſibilis videbatur ad omnia, & velut exanime corpus: de his, quæ fiebant circa ipſum nihil penitus aduertebat: vnde cum iam diu tranſito caſtro, turbiſque relictis perueniſset ad quoddam domicilium leproſorum, quaſi aliunde rediens cœleſtium contemplator, ſolicitè requiſiuit, quando propinquarent ad Burgum. Mens quidem ipſius in cœleſtibus fixa ſplendoribus, varietates non ſenſerat locorum, nec temporum, nec occurrentium perſonarum. Quod ipſi accidiſse frequentius, ſociorum eius experientia multiplex cõprobauit. Et quia in oratione percepe-rat ſancti Spiritus deſideratam præſentiam tanto familiarius ſe offerre præcantibus, quanto plus inuenit elongatos à ſtrepitu mundanorum: ideo loca ſolitaria quærens, ad ſolitudines, & Eccleſias derelictas oraturus nocte pergebat. Vbi

dæmo-

dæmonum pugnas horribiles frequenter ſubſtinuit: qui ſecum ſenſibiliter confligentes nitebantur ipſum ab orationis ſtudio perturbare. Ipſe vero armis munitus cœleſtibus, quanto vehementius impetebatur ab hoſtibus, tanto fortior in virtute, & feruentior reddebatur in prece: fidenter dicens ad Chriſtum, ſub vmbra alarum tuarum protege me à facie impiorum qui me afflixerunt. Ad dęmones autem: facite quicquid in me valetis maligni ſpiritus, & fallaces. Non enim poteſtis niſi quantum vos manus ſuperna relaxat: & ego ad perferendum omnia, quæ illa infligenda decreuerit, cum omni iucunditate paratus aſſiſto. Quam mentis conſtantiam ſuperbi dęmones non ferentes abſcedebant confuſi. Vir autem Dei ſolitarius remanens, & pacatus: nemora replebat gemitibus, loca ſpargebat lachrymis, pectora manu tundebat, & quaſi occultius ſecretarium nactus: confabulabatur cum Domino ſuo. Ibi reſpondebat Iudici, ibi ſupplicabat patri, ibi colloquebatur amico, ibi quoque à fratribus ipſum piè obſeruantibus aliquo-

ties auditus eſt clamoroſis gemitibus apud diuinam pro peccatoribus interpellare clementiam, deplorare etiam alta voce, quaſi coram ſe poſitam Dominicam Paſſionem. Ibi viſus eſt nocte orans manibus ad modum Crucis protenſis, toto corpore ſubleuatus à terra, & nubecula quadam fulgente circundatus, vt illuſtrationis mirabilis intra mentem mira circa corpus perluſtratio teſtis eſſet. Ibi etiam ſicut certis eſt comprobatum inditijs: incerta ſibi, & occulta diuinæ ſapientiæ pandebantur: quamuis illa non vulgaret exterius, niſi quantum Chriſti vrgebat charitas, & proximorum vtilitas exigebat. Dicebat enim leui mercede rem inpretiabilem contingit amitti, & illum qui dedit ad non dandum iterum facilè prouocari. Quando à priuatis redibat orationibus, quibus penè in virum alterum mutabatur: ſummopere ſtudebat conformare ſe cæteris: ne forte quod foris oſtenderet: aura fauoris intus à mercede euacuaret. Cum in publico ſubito afficeretur viſitatus a Domino, ſemper aliquid obijciebat aſtantibus: ne ſponſi familiares

atta-

attactus forinſecus vulgarentur. Excreationes, gemitus, duros anhelitus, extrinſecos nutus orans inter Fratres deuitabat omnino: ſiue quia diligebat ſecretum: ſiue quia ad interiora reintrans totus ferebatur in Deum. Sepè talia familiaribus dixit. Quando ſeruus Dei orans, viſitatur diuinitus, dicere debet. Iſtam conſolationem mihi peccatori, & indigno de Cœlo miſiſti Domine, & ego illam tuæ committo cuſtodiæ, quia theſauri tui me ſentio eſſe latronem. Cum autem ab oratione reuertitur: ſic debet ſe pauperculum, & peccatorem oſtendere: ac ſi nullam ſit nouam gratiam conſecutus. Orante autem viro Dei in loco de Portiuncula, contigit Aſſiſinatem Epiſcopum venire ad eum (vt erat ſolitus) viſitandum. Qui mox, vt locum fuit ingreſſus ad cellam in qua Chriſti ſeruus orabat plus debito fidenter acceſſit. Pulſoque hoſtiolo intraturum ſe ingerens, dum caput immiſit, ſanctumque orantem conſpexit: repentino timore concuſſus: obrigeſcentibus membris etiam loquelam amiſit. Subitoque voluntate diuina per vim foras pro-

pulſus retrogado pede procul abductus eſt. Stupefactus Epiſcopus ad Fratres feſtinauit vt potuit, Deoque ſibi reſtituente linguam, primo verbo confeſſus eſt culpam. Contigit tempore quodam Abbatem Monaſterij Sancti Iuſtini de Epiſcopatu Peruſij obuiare famulo Chriſti. Quo viſo Abbas deuotus celeriter de equo deſcendit, vt & viro Dei reuerentiam faceret, & de ſalute animæ aliqua cum ipſo conferret. Tandem habita collatione ſuaui Abbas abſcendens: orari per ſe humiliter petijt. Cui vir Deo charus reſpondit. Orabo libenter. Parum itaque diſcedente Abbate: dixit fidelis Franciſcus ad ſocium. Expecta Frater modicum, quia debitum volo ſoluere, quod promiſi. Orante autem illo, ſubito Abbas in ſolitum calorem, & dulcedinem hactenus inexpertam ſenſit in ſpiritu, itaque in exceſſu mentis effectus, totus à ſe ipſo in Deum defecit. Parua morula ſubſtitit, & in ſe reuerſus, virtutem orationis Sancti Franciſci cognouit. Maiori proinde circa ordinem ſemper amore flagrauit, multiſque factum pro miraculo retulit. So-

litus

litus erat vir Sanctus horas canonicas non minus timoratè Deo perſoluere; quam deuotè. Nam licet oculorum ſtomachi plenis, & epatis ægritudine laboraret, nolebat tamen muro, vel parieti inhærere dum pſalleret, ſed horas ſemper erectus, & ſine caputio, non girouagis oculis, nec cum aliqua ſincopa perſoluebat. Si quando eſſet in itinere conſtitutus, figebat tunc temporis greſſum, huiuſmodi conſuetudinem reuerentem, & ſacram propter pluuiarum inundantiam non omittens. Dicebat enim ſi quiete comedit corpus cibum ſuum futurum cum ipſo vermium eſca, cum quanta pace, & tranquillitate accipere debet anima cibum vitæ? Grauiter etiam ſe putabat offendere ſi quando orationi deditus, vanis fantaſmatibus interius vagaretur. Cum aliquid tale accideret, non parcebat confeſſioni quin illud protinus expiaret. Hoc ſtudium ſic in vſum conuerterat, vt rariſſimè muſcas huiuſmodi pateretur. Fecerat in Quadrageſima quadam vaſculum vnum, vt minutias temporis, ne omnino exciderent occuparet. Quod cum dicenti tertiam in

memoriam veniens: paululum ipſius animum diſtraxiſſet, motus feruore ſpiritus, vaſculum igne conſumpſit, dicens. *Sacrificabo illud Domino, cuius ſacrificium impediuit.* Pſalmos cum tanta mentis ac ſpiritus attentione dicebat, quaſi Deum præſentem haberet, & cum nomen Domini in eis occurreret, præ ſuauitatis dulcedine labia ſua lingere videbatur. Ipſumque quoque Domini nomen non ſolum cogitatum, verum etiam prolatum, & ſcriptum, reuerentia volens honorare præcipua, Fratribus perſuaſit aliquando, vt omnes ſchedulas ſcriptas vbicumque repertas colligerent, mundoque loco reponerent, ne fortè ſacrum illud nomen contigeret conculcari. Nomen autem IESV cum exprimeret, vel audiret, iubilo quodam repletus interius, totus videbatur exterius alterari, ac ſi mellifluus ſapor guſtum, vel harmoniacus ſonus ipſius immutaſſet auditum. Contingit autem anno tertio ante obitum ſuum, vt memoriam natiuitatis pueri IESV ad deuotionem excitandam apud caſtrum Grecij diſponeret agere cum quanto maiori ſolemnitate valeret

leret. Ne vero hoc leuitati poſſet abſcribi, à Summo Pontifice petita, & obtenta licentia, fecit præparari præſepium, apportari fenum, Bouem, & Aſinum ad locum adduci. Aduocantur Fratres, adueniunt populi: perſonat ſylua voces, & venerabilis illa nox luminibus copioſis, & claris, laudibuſque ſonoris, & conſonis, & ſplendens efficitur, & ſolemnis. Stabat vir Dei coram Præſepio pietate repletus, reſperſus lachrymis, & gaudio ſuperfuſus. Celebrantur Miſſarum ſolemnia ſuper Præſepe, leuita Chriſti Franciſco Sacrum Euangelium decantante. Prædicat deinde populo circunſtanti de natiuitate Regis pauperis, quem cum nominare vellet, puerum de Bethleem præ amoris teneritudine nuncupabat. Miles autem quidam virtuoſus, & verax qui propter Chriſti amorem ſæculari relicta militia, viro Dei magna fuit familiaritate coniunctus. Dominus Ioannes de Grecio ſe vidiſſe aſſeruit puerulum quendam valde formoſum in illo Præſepio dormientem, quem Beatus Pater Franciſcus amBobus complexans brachijs excitare vi-

debatur à ſomno. Hanc ſiquidem deuoti militis viſionem non ſolum videntis ſanctitas credibilem facit, ſed & deſignata veritas comprobat, & miracula ſubſecuta confirmant. Nam exemplum Franciſci conſideratum à mundo excitatiuum eſt cordium in Fide Chriſti torpentium, & fenum Præſepij reſeruatum à populo, mirabiliter ſanatiuum fuit brutorum languentium, & aliarum repulſiuum peſtium diuerſarum, glorificante Deo per omnia ſeruum ſuum, ſanctæque orationis efficaciam euidentibus miraculorum prodigijs demonſtrante.

CAPVT XI.

De intelligentia ſcripturarum, & ſpiritu prophetiæ.

AD tantam autē mētis ſerenitatem indefeſſum orationis ſtudiū cum cōtinua exercitatione virtutū, Virum Dei perduxerat, vt quamuis non habuerit ſacrarum litterarum peritiam per doctrinam, æternæ tamen lucis irradiatus fulgoribus

ſcri-

ſcripturarum, profunda miro intellectus ſcrutaretur acumine. Penetrabat enim ab omni labe purum ingenium myſteriorum abſcondita. Et vbi magiſtralis ſcientia foris ſtat, affectus introibat amantis. Legebat quandoque in libris ſacris, & quod animo ſemel inieceratʼ tenaciter imprimebat memoriæ, quia non fruſtra mentalis attentionis percipiebat auditu, quod continuæ deuotionis ruminabat affectu. Quærentibus aliquando Fratribus, vtrum ſibi placeret quia litterati iam recepti ad Ordinem intenderent ſtudio ſacræ ſcripturæ. Reſpondit. Mihi quidem placet, dum tamen exemplo Chriſti qui magis oraſſe legitur, quam legiſſe, orationis ſtudium non omittant, nec tamen ſtudeant, vt ſciant qualiter debeant loqui, ſed vt audita faciant, & cum fecerint alijs facienda proponant. Volo (inquit) Fratres meos diſcipulos Euangelicos eſſe, ſicque in notitia veritatis proficere, quod in ſimplicitatis puritate concreſcant; vt ſimplicitatem columbinam à prudentia ſerpentina non ſeparent, quas magiſter eximius ore ſuo benedicto coniunxit. Interrogatus Senis

à quodam Religioſo viro Theologiæ Sacræ Doctore de quibuſdam quæſtionibus difficilibus intellectu, tanta claritate doctrinæ, diuinæ ſapientiæ patefaciebat archana, vt vehementer ſtuperet vir ille peritus, & cum admiratione referret, vere Theologia Sancti Patris iſtius puritate, ac contemplatione tanquam alis in altum ſubuecta eſt aquila volans: noſtra verò ſcientia ventre graditur ſuper terram. Licet enim eſſet imperitus ſermone: ſcientia tamen plenus enodabat dubia quæſtionum, & abſcondita producebat in lucem. Nec abſonum ſi vir Sanctus ſcripturarum à Deo intellectum acceperat, cum per imitationem Chriſti perfectam veritatem ipſarum deſcriptam geſtaret in opere, & per Sancti Spiritus vnctionem plenariam, Doctorem earum apud ſe haberet in corde. Adeo etiam in ipſo claruit ſpiritus Prophetiæ, vt & præuideret futura, & cordium contueretur occulta, abſentia quoque velut præſentia cerneret, & ſe præſentem abſentibus mirabiliter exhiberet. Tempore namque quo Damiatam Chriſtianorum obſidebat exerci-

tus, aderat vir Dei non armis, ſed fide munitus. Cum igitur die belli Chriſtiani pararentur ad pugnam, hoc audito Chriſti ſeruus vehementer ingemuit, dixitque ſocio ſuo. Si belli fuerit attentatus, ingreſſus oſtendit mihi Dominus non proſpere cedere Chriſtianis. Verum ſi hoc dixero, fatuus reputabor, ſi tacuero, conſcientiam non euadam. Quid igitur tibi videtur? Reſpondit ſocius eius dicens: Frater pro minimo tibi ſit, vt ab hominibus iudiceris, quia non modo incipis fatuus reputari. Exonera conſcientiam tuam, & Deum magis time, quod homines. Quo audito, exiliens Chriſti præco ſalutaribus monitis Chriſtianos aggreditur, prohibet bellum, denuntiat caſum. Fit veritas in fabulam, indurauerunt cor ſuum & noluerunt reuerti. Itur, committitur, & bellatur; totaque in fugam vertitur militia Chriſtiana, finem belli opprobrium regerens, non triumphum. Tanta verò ſtrage Chriſtianorum imminutus eſt numerus, vt circa ſex millia fuerint inter mortuos, & captiuos. In quo euidenter innotuit quod ſpernenda non erat ſapien-

tia pauperis, cum anima viri iuſti annunciet aliquando vera, quam ſeptem circunſpectores ſedentes in excelſo ad ſpeculandum.

Alio quoque tempore cum poſt reuerſionem ipſius de vltra mare: Celanum prędicaturus accederet: miles quidam ſupplici eum deuotione cum inſtantia magna inuitauit ad prandium. Venit itaque ad militis domum, omniſque familia pauperum hoſpitum exultauit in ingreſſu, Ante verò quam cibum ſumerent iuxta ſolitum morem, vir mente deuotus offerens Deo preces, & laudes, oculis ſtabat eleuatis in Cœlum. Oratione completa, benignum hoſpitem familiariter aduocatum in partem, ſic allocutus eſt. Ecce Frater hoſpes, tuis victus precibus, vt manducarem, domum tuam intraui. Meis non cito monitis acquieſce, quoniam non hic ſed alibi manducabis. Confitere nunc peccata tua, veræ pœnitentiæ dolore contritus, nec in te remaneat quiquam quidem veridica confeſſione non pandas. Reddet tibi Dominus hodie vicem, quoniam tanta deuotione ſuos pauperes ſuſcepiſti. Acquieuit con-

continuo vir ille ſermonibus Sancti, ſocioque ipſius vniuerſa peccata in confeſſione detegens, diſpoſuit domum ſuam, & ad mortem ſuſcipiendam: ſe quantum valuit, præparauit. Intrauerunt tandem menſam: & incipientibus alijs manducare, hoſpes ſubito ſpiritum exalauit, iuxta verbum hominis Dei repentina morte ſublatus. Sicque factum eſt hoſpitalitatis gratia promerente, vt iuxta verbum veritatis Prophetam recipiens mercedem Prophetæ acciperet, dum per Sancti viri pronuntiationem propheticam miles ille deuotus ſibi contra mortis ſubitationem prouidit, quatenus armis pœnitentiæ pręmunitus, perpetuam damnationem euaderet, & in æterna tabernacula introiret.

Tempore quo vir ſanctus Reate iacebat infirmus, præbendarius quidam nomine Gedeon lubricus, & mundanus infirmitate graui correptus, lectulo decubans, cum ad eum fuiſſet delatus, lacrymoſe rogabat cum ſimul aſtantibus, vt ab ipſo Crucis ſignaculo ſignaretur. Ad quem ille. Cum vixeris olim ſecundum deſideria

car-

carnis, non veritus iudicia Dei, quomodo te Cruce ſignabo? Verum propter deuotas intercedentium preces ſigno te Crucis ſignabo, non in nomine Domini. Tu tamen ſcito te grauiora paſſurum ſi ad vomitum redieris liberatus propter enim peccatum ingratitudinis ſemper peiora prioribus inferuntur. Signo itaque Crucis ſuper eum facto, ſtatim qui contractus iacuerat, ſurrexit ſanus, & in laudem Dei prorumpens, ego (inquit) ſum liberatus, inſonuerunt autem oſſa renum eius audientibus cunctis veluti quum manu ligna ſicca franguntur. Paucis autem inter lapſis temporibus: Dei oblitus, corpus impudicitię reddidit. Cumque ſero quodam cœnaſſet in domo cuiuſdam Canonici, noctemque illa dormiret ibidem, ſubito ſuper omnes corruit tectum domus. Cæteris autem euadentibus mortem, ſolus ille miſer interceptus atque interemptus eſt. Iuſto igitur Dei iudicio facta ſunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus propter ingratitudinis vitium Deique contemptum, cum de accepta venia gratum eſſe oporteat, &

du-

duplo diſpliceat flagitium iteratum.

Alio quoque tempore mulier quædam nobilis Deo deuota venit ad ſanctum, vt ſuum ei explicaret dolorem, ac remedium poſtularet. Habebat quidem virum valde crudelem, quem aduerſarium patiebatur in ſeruitio Chriſti, & ideo petebat à Sancto quatenus oraret pro illo, vt ſua Deus cor ipſius dignaretur emollire clementia. Ipſe vero hoc audiens, ait illi. Vade cum pace indubitanter expenſas de viro tuo conſolationem tibi de proximo affuturam. Et adiecit: dices ei ex parte Dei,& mea quod nunc eſt tempus clementiæ, poſtmodum æquitatis. Benedictione accepta reuertitur mulier, inuenit virum, denuntiat verbum. Cecidit ſuper eum Spiritus Sanctus, & nouum factum de veteri,ſic facit cum manſuetudine reſpondere. Domina ſeruiamus Domino, & ſaluemus animas noſtras. Suadente igitur ſancta Vxore, pluribus annis cœlibem vitam agentes, eodem die ambo ad Dominum migrauerunt. Miranda certè in viro Dei ſpiritus prophetici virtus, qua & membris iam arentibus reſtituebat vigo-

go-

gorem, & duris imprimebat cordibus pietatem, quamquam non minus eiuſdem ſpiritus ſit ſtupenda limpiditas, qua ſic futurorum præcognoſcebat euentum, vt etiam conſcientiarum ſcrutaretur arcanum, quaſi alter Eliſeus duplicem Eliæ ſpiritum aſſequutus.

Nam cum Senis viro cuidam ſibi familiari quædam ſuperuentura finaliter prædixiſſet, & vir ille peritus, de quo ſupra mentio facta eſt, quod de ſcripturis cum eo conferebat aliquando, his auditis ab eodem Sancto Patre dubitando perquireret, ante hæc ipſe dixiſſet, quæ illius viri relatione cognouerat, non ſolum ſe illa dixiſſe aſſeruit, verum etiam quærenti alienum euentum proprium exitum prophetando prædixit. Quod vt certius cordi eius imprimerent quemdam ſecretum coſcientiæ illius ſcrupulum quem nulli viuenti vir præfatus expræſſerat, mirabiliter reuelando explicuit, & ſalubriter conſulendo reſerauit. Ad quorum omnium firmitatem accedit, quod vir ille Religioſus ſicut CHRISTI famulus ei prædixit, ſić finaliter conſumauit.

Eo quoq; tempore quo reuertebatur de vltra mare, ſocium habens Fratrem Leonardum de Aſſiſio, contigit eum fatigatum, & laſſum parum per aſellum conſcendere. Subſequens autem ſocius, & ipſe non modicum feſſus: cœpit dicere intra ſe, humanum aliquid paſſus. Non de pari ludebant parentes eius, & mei. En ipſe equitat, & ego pedeſter Aſinum eius duco. Hoc illo cogitante, protinus deſcendit de Aſino vir Sanctus, & ait. Non Frater conuenit, vt ego equitem, tu venias pedes, quia nobilior, & potentior in ſeculo tu me fuiſti. Obſtupuit illico Frater, & rubore ſuffuſus, depræhenſum ſe recognoſcens, procidit ad pedes ipſius & lachrymis irrigatus, nudum expoſuit cogitatum, veniamque popoſcit.

Frater quidam Deo deuotus, & famulo Chriſti, frequenti cogitatione verſabat in pectore, ſuperna fore gratia dignum quem vir Sanctus familiari complecteretur affectu, quem verò tanquam extraneum reputaret, extra numerum electorum reputandum à Deo. Cum igitur cogitationis huiuſmodi crebrius vexatus

impulſu, viri Dei familiaritatem vehementer optaret, nec tamen cordis ſui ſecretum reuelaret alicui, aduocans eum ad ſe, dulciter pater pius ſic allocutus eſt. Nulla te turbet cogitatio filij, quãtum te chariſſimum habens inter præcipuè mihi charos libenter tibi munus meæ familiaritatis, & dilectionis impendo. Miratus exinde Frater, factuſque deuotior ex deuoto, non ſolum in amorem creuit hominis ſancti, verum etiam per Spiritus Sancti gratiæ munus, donis eſt maioribus cumulatus. Cum autem in monte maneret Aluernæ cella recluſus, vnus è ſocijs magno deſiderio cupiebat habere de verbis Domini aliquod ſcriptum manu ipſius breuiter annotatum. Grauem enim qua vexabatur tentationem non carnis, ſed ſpiritus ex hoc credebat euadere, vel certè leuius ferre. Tali deſiderio languens anxiabatur interius, quia verecundia victus reuerendo patri rem pandere non audebat. Sed cui homo non dixit ſpiritus reuelauit. Portari namque ſibi iuſſit à Fratre prædicto atramentum, & chartam, laudeſque Domi-

mini iuxta Fratris deſiderium propria manu ſcripſit,& vltimo benedictionem ipſius dicens. Accipe tibi chartulam iſtam, & vſque ad diem mortis tuæ cuſtodias diligenter. Accepit Frater donum illud optatum, & ſtatim omnis illa tentatio effugatur. Seruatur littera, & cum in poſterum miranda effecerit, virtutum Franciſci teſtimonium fuit.

Frater quidam erat quantum à foris videbatur, ſanctitate præclarus, conuerſatione inſignis, tamen admodum ſingularis. Omni tempore orationi vacans, tanta diſtrictione ſilentium obſeruabat, quod conſueuerat non verbis, ſed nutibus confiteri. Accidit autem ſanctum Patrem venire ad locum videre Fratrem, & de ipſo cum alijs Fratribus habere ſermonem. Commendantibus autem omnibus, & magnificantibus illum. Reſpondit Vir Dei. Sinite Fratres ne mihi in eo diabolica figmenta laudetis. In veritate ſciatis, quod diabolica tentatio eſt, & deceptio fraudulenta. Durè acceperunt hoc Fratres tanquam impoſſibile iudicãtes quod tot perfectionis inditijs fraudis ſe com-

menta fuſcarent. Verum non poſt multos dies eo religionem egreſſo euidenter apparuit quanta luculentia interioris contritus vir Dei cordis eius ſecreta perſpexit. Multorum quoque per hunc modum qui ſtare videbantur ruinam, ſed & plurium peruerſorum cōuerſionem ad Chriſtum immobili veritate prænuncians appropinquaſſe videbatur ad æternæ lucis ſpeculum contemplandum, cuius fulgore mirabili abſentia corporaliter tanquam ſi eſſent præſentia mentis eius cernebat obtutus.

Quodam namque tempore Vicarius ſuus tenebat capitulum, ipſe vero in cella orans, ſequeſter erat, & medius inter Fratres, & Deum. Cum igitur vnus ex ipſis defenſionis quodam contectus palliolo, non ſe ſubderet diſciplinæ. Videns hoc vir ſanctus in ſpiritu: vocauit quendam de Fratribus, & dixit ad eum, vidi Frater diabolum ſuper illius Fratris inobedientis dorſum, collum eius tenentem aſtrictum, qui tali ſeſſore ſubactus: obedientiæ freno ſpreto, inſtinctus eius ſequebatur habenas. Et cum rogarem

Deum

Deum pro Fratre, ſubito dæmon confuſus abſceſſit. Vade igitur, & dic Fratri vt obedientiæ ſanctæ iugo collum ſine mora ſubmittat: monitus per internuncium Frater, ſtatimque conuerſus ad Deum, ad pedes Vicarij humiliter ſe proiecit.

Alio quoque tempore contingit duos Fratres ad heremitorium Grecij de remotis venire, vt virum Dei cernerent, & benedictionem multo deſideratam iam tempore reportarent. Venientes autem, & non inuenientes quia de publico iam ad cellam redierat, deſolati abibant. Et ecce recedentibus illis, cum de ipſorum aduentu, vel receſſu nihil ſecundum humanum ſenſum percipere potuiſſet præter ſolitum morem egreſſus è cella, clamauit poſt eos, & iuxta quod optauerant, ſigno Crucis facto in Chriſti nomine benedixit.

Duo Fratres venerunt aliquando de terra laboris, quorum antiquior nonnulla intulit ſcandala iuniori. Cum autem perueniſſent ad Patrem, quæſiuit ille à iuniori qualiter erga ipſum ſe Frater ſo-

gens propter ſui munditiam per nationes in animas ſanctas ſe transfert, & Dei amicos, & prophetas conſtituit. Simplicibus, & paruulis ſua ſolet pandere myſteria Doctor excelſus, ſicut prius apparuit in Dauid Prophetarum eximio: & poſt in Apoſtolorum Principe Petro, & tandem in pauperculo Chriſti Franciſco. Hi enim cum eſſent litterarum imperitia ſimplices: facti ſunt ſancti ſpiritus eruditione illuſtres. Is quidem paſtor vt gregem paſceret ſinagogæ de Ægypto eductum, iſte piſcator vt ſagenam repleret Eccleſiæ multiformitate credentium: hic autem negociator vt margaritam emeret euangelicæ vitæ, venditis, & diſperſis omnibus propter Chriſtum.

C A P V T XII.

De efficacia prædicandi, & gratia ſanitatum.

FIdelis re vera famulus, & miniſter Chriſti Franciſcus, vt cuncta fideliter, & perfectè perageret, illis potiſſimè

virtutem exercitijs intendeba^r^, quæ ſacro dictante ſpiritu, Deo ſuo magis placere cognouerat. Qua de re contigit illum in magnam dubitationis cuiuſdam agoniam incidere: quam multis diebus ab oratione rediens terminandam Fratribus ſibi familiaribus proponebat. Quid inquit Fratres conſultis, quid laudatis? an quod orationi vacem, an quod prædicando diſcurram?. Siquidem ego paruulus ſimplex, & imperitus ſermone, maiorem orandi accepi gratiam, quam loquendi. Videtur etiam in oratione lucrum, & cumulatio gratiarum, in prædicatione diſtributio quædam donorum cœlitus acceptorum. In oratione etiam purificatio interiorum affectuum, & vnitio ad vnum verum, & ſummum bonum cum vigoratione virtutis. In prædicatione ſpiritualium pulueriζato pedum, diſtractio circa multa, & relaxatio diſciplinæ. Tandem in oratione Deum alloquimur: & audimus, & quaſi angelicam vitam agentes inter Angelos conuerſamur. In prædicatione multa oportet condeſcenſione vti ad homines, & humanæ inter eos viuendo:

do: humana cogitare, videre, dicere, & audire. Sed vnum eſt in contrarium, quod videtur præponderare his omnibus ante Deum: quod videlicet Vnigenitus Dei Filius, qui eſt Sapientia ſumma, propter animarum ſalutem de ſinu Patris deſcendit: vt ſuo mundum informans exemplo verbum ſalutis hominibus loqueretur: quos ſacri Sanguinis, & pretio redimeret, & emundaret lauacro, & poculo ſuſtentaret: nihil ſibi omnino reſeruans quod non in ſalutem noſtram liberaliter erogaret. Et quia debemus omnia facere ſecundum exemplar eorum, quæ videmus in ipſo tanquam in monte ſublimi: videtur magis Deo placitum, quod intermiſſa quiete foras egrediar ad laborem. Cumque per multos dies verba huiuſmodi ruminaret cum Fratribus: certitudinaliter nequibat percipere quid horum ſibi foret, vt Chriſto verè acceptius eligendum. Cum enim miranda noſſet per ſpiritum prophetiæ, hanc per ſe ipſum quæſtionem diſſoluere non valebat ad liquidum: Deo meliùs prouidente: vt prædicationis meritum per ſupernum manifeſta-

re-

retur oraculum, & ſerui Chriſti hamilitas ſeruaretur. Non erubeſcebat à minoribus parua quærere verus minor, qui magna didicerat à magiſtro ſupremo. Studio namque præcipuo ſolitus erat exquirere: quali via, qualique modo Deo poſſet ſecundum ipſius beneplacitum perfectius deſeruire. Hæc ſumma eius philoſophia, hoc ſummum eius deſiderium extitit quoad vixit, vt quæreret à ſapientibus, & ſimplicibus perfectis, & imperfectis: paruulis, & grandeuis qualiter ad perfectionis culmen virtuoſius peruenire valeret. Aſſumens itaque duos ex Fratribus miſit ad Fratrem Silueſtrum; qui Crucem egredientem viderat de ore ipſius, & tunc in montem ſupra Aſſiſium iugiter orationi vacabat, vt diuinum ſuper dubitatione huiuſmodi reſpõſum perquireret, quod ſibi ex parte Domini demandaret. Hoc ipſum demandauit ſacræ Virgini Claræ, vt per aliquam puriorem, & ſimpliciorem de virginihus ſub ipſius diſciplina degentibus, & ipſa cum ſororibus alijs orans: ſuper hoc exquireret Domini voluntatem. Concordauerunt autem

tem

tem mirabiliter in idipſum ſuperno eis reuelante ſpiritu venerabilis ſacerdos & virgo Deo dicata beneplaciti ſcilicet eſſe diuini quia Chriſti præco ad prædicandum exiret. Reuertentibus itaque fratribus, & Dei iuxta quod acceperant indicantibus voluntatem, & exurgens continuo ſuccinxit ſe, nulla prorſus contracta mora, iter aggreſſus eſt. Ibat autem cum tanto feruore, vt diuinum exequeretur imperium, tamque celeriter percurrebat: ac ſi facta manu Dei ſuper eum nouam induiſſet e cœlo virtutem. Cum igitur appropinquaret Beuanium ad quendam locum deuenit, in quo diuerſi generis auium maxima multitudo conuenerat. Quas cum ſanctus Dei vidiſſet, alacriter cucurrit ad locum, & eas velut rationis participes ſalutauit. Omnibus vero expectantibus,& conuertentibus ſe ad eum, ita vt quæ in arbuſtis erant, inclinatis capitibus cum appropinquaret ad eas inſolito modo in ipſum intenderent, vſque ad eas acceſſit: & omnes vt verbum Domini audirent, ſolicite admonuit, dicens, fratres mei volucres, multum debetis laudare

dare Creatorem veſtrum, qui plumis vos induit, & pennas tribuit ad volandum, puritatem conceſſit aeris, & ſine veſtra ſolicitudine vos gubernat. Cum autem eis hæc & his ſimilia loqueretur: auiculæ modo mirabili geſtientes cœperunt extendere colla, protendere alas, aperire roſtra, & in illum attente reſpicere. Ipſe vero cum ſpiritus feruore mirando per medium ipſarum tranſiens, tunica contingebat eaſdem, nec tamen de loco aliqua mota eſt, donec ſigno crucis facto: & licentia data cum benedictione viri Dei, omnes ſimul aduolarunt. Hæc omnia contuebantur ſocij expectantes in via. Ad quos reuerſus vir ſimplex & purus, pro eo quod non hactenus auibus prædicauerat, cœpit ſe de negligentia inculpare. Exinde prædicando per loca vicina procedens, venit ad caſtrum quoddam nomine Aluianum, vbi congregato populo, & indicto ſilentio, propter hyrundines nidificantes in eodem loco, magniſque garritibus perſtrepentes audiri vix poterat. Quas vir Dei omnibus audientibus allocutus eſt dicens. Sorores meæ hyrun-

hyrundines iam tempus eſt, vt loquar & ego, quia vos vſque modo ſatis dixiſtis. Audite verbum Dei tenentes ſilentium, donec ſermo Dei compleatur. At illæ tanquam intellectus capaces ſubito tacuerunt, nec fuerunt motæ de loco, donec fuit omnis prædicatio conſumata. Omnes igitur qui viderunt, ſtupore repleti glorificauerunt Deum. Iſtius miraculi fama circumquaque diffuſa, multos ad ſancti reuerentiam & fidei deuotionem accendit.

In ciuitate nanque Pariſienſi ſcholaris quidam indolis bonæ cum ſocijs alijs ſtudio diligenter intentus, dum importuna garrulitate cuiuſdam infeſtaretur hyrundinis, dicere cœpit ad ſocios. Hæc hyrundo vna de illis eſt, quæ virum Dei Franciſcum prædicantem aliquando donec ſilentium eis imponeret, moleſtabant: & conuerſus ad hyrundinem fiducialiter ait. In nomine ſerui Dei Franciſci præcipio tibi vt ad me veniens continuo conticeſcas. At illa Franciſci audito nomine, quaſi viri Dei diſciplinis edocta, & ſtatim conticuit, & ipſius manibus tanquam tu-

tæ

tæ cuſtodiæ ſe commiſit. Stupefactus ſcholaris, ſtatim eam libertati reſtituit, & eius garritum amplius non audiuit.

Alio quoque tempore cum famulus Dei Caietæ ſemel prædicaret in littore maris, turbis præ deuotione ruentibus: vt eum contingerent. Horrens Chriſti ſeruus tantum populorum applauſum in vnam hærentem littori nauiculam proſiliuit ſolus. Illa vero tanquam ſi rationis particeps motore moueretur intrinſeco ſine aliquo remige, cernentibus & mirantibus cunctis, ſe longius à terra protraxit. Cum autem aliquanto ſpatio in maris altitudinem ſeceſſiſſet, ſtetit inter fluctus immobilis quamdiu vir ſanctus turbis expectantibus in littore prædicauit. Cumque audito ſermone, & viſo miraculo, ac benedictione accepta multitudo recederet; ne ipſum amplius moleſtaret, nauicula proprio ductu ad terram reuerſa eſt. Quis igitur obſtinatæ mentis eſſet & impiæ, quod prædicationem Franciſci contemneret, cuius miranda fiebat virtute, vt non ſolum carentia ratione, diſciplinam ſuſciperent: verum etiam inanimata corpora tanquam

ani-

animata prædicanti ſeruirent.

Aderat equidem ſeruo ſuo Franciſco ad quæcunque pergeret; is qui eum vnxerat & miſerat ſpiritus Domini, & ipſe Dei virtus & ſapientia Chriſtus, vt ſanæ doctrinæ verbis afflueret, & magnæ potentiæ miraculis corruſcaret. Erat enim verbum eius, velut ignis ardens, penetrans intima cordis, omniumque mentes admiratione replebat, cum non humanæ inuentionis ornatum prætenderet, ſed diuinæ reuelationis afflatum redoleret. Nam cum ſemel prædicaturus coram Papa, & Cardinalibus ad ſuggeſtionem Domini Hoſtienſis, ſermonem quendam ſtudioſe compoſitum commendaſſet memoriæ, ſtetiſſetque in medio, vt ædificationis verba proponeret; Sic obliuioni tradidit omnia vt effari aliquid omninò neſciret. Verùm cum hæc veridica humilitate narraſſet, conferens ſe ad Spiritus ſancti gratiam inuocandam, tam efficacibus ſubito cœpit verbis affluere, tamque potenti virtute illorum mentes virorum ſublimium ad compunctionem inflectere, vt aperte clarerct quod non ipſe, ſed Spiritus Domin

loque-

loquebatur. Et quoniam primo ſibi ſuaſerat opere, quod alijs ſuadebat ſermone, reprehenſorem non timens, veritatem fidentiſſime prædicabat. Neſciebat aliquorum culpas palpare, ſed pungere, nec vitam fouere peccantium, ſed aſpera increpatione ferire. Eadem mentis conſtantia magnis loquebatur & paruis, eademque ſpiritus iucunditate paucis loquebatur & multis. Omnis ætas, omniſque ſexus, properabat virum nouum mundo cœlitus datum, & cernere, & audire. Ipſe vero per diuerſas regiones progrediens euangelizabat ardenter, Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis. In virtute namque nominis eius veritate præco Franciſcus eijciebat dæmonia, ſanabat infirmos, & quod maius eſt, ſui ſermonis efficacia obſtinatorum mentes ad pœnitentiam molliebat, ſimulque ſanitatem corporibus reddebat & cordibus, ſicut aliqua comprobant operum eius exempli gratia inferius annotanda.

In Ciuitate Tuſcanella à milite quodam hoſpitio deuote ſuſceptus, filium

eius

eius vnicum à Natiuitate contractum ad multam ipſius inſtantiam, manu alleuans, ſic ſubito incolumen reddidit, vt videntibus cunctis, protinus conſolidarentur omnia corporis membra, & puer ſanus effectus, & fortis confeſtim exurgeret ambulans, & exiliens, & laudans Deum.

In Ciuitate Narnienſi cum paraliticum quendam membrorum omnium deſtitutum officio, ſigno Crucis à capite vſque ad pedes ad inſtantiam ſignaſſet Epiſcopi, perfectè reſtituit ſanitati.

In Epiſcopatu Reatino puer quidam ſic turgidus à quattuor annis, vt nullo modo propria crura cernere poſſet à matre, cum lachrymis præſentatus eidem, ſtatim vt vir ſanctus tetigit eum manibus ſacris incolumis eſt effectus.

Apud Ciuitatem Ortenſem puer vnus ita conglomeratus, vt caput pedibus portaret applicitum, & haberet oſſa nonnulla confracta, ſigno Ctucis ad parentum lachrymabiles preces ab eodem ſuſcepto, ſubito extenſus extitit, & illico liberatus.

Mulier quædam Ciuitatis Eugubij am-

bas contractas & aridas habens manus: adeò vt nihil per illas operari valeret, ſigno Crucis ab eodem in nomine Domini ſibi facto, tam perfectam obtinuit ſoſpitatem, quod ſtatim rediens domum, cibos in miniſterium eius & pauperum quaſi altera ſocrus Simonis proprijs manibus præpararet.

Puellæ cuidam in Caſtro Beuanij, oculorum priuatæ luminibus, cum in Trinitatis nomine ſputu ſuo ter ipſius oculos liniuiſſet, lumen concupitum reſtituit.

Mulier quædam Ciuitatis Narnij, oculorum cæcitate percuſſa, ſignum Crucis ab eodem ſuſcipiens, lucem recuperauit optatam.

Bononiæ puer quidam vnum oculorum macula adeò habens obtectum, vt nihil prorſus videre poſſet, nec aliquo iuuari remedio, poſt ſignum Crucis à capite vſque ad pedes per ſeruum Domini ſibi factum viſum recuperauit tam limpidum, vt poſtmodum fratrum Minorum ordinem ingreſſus, ſe longè clarius videre aſſereret de oculo prius infirmo, quam de oculo ſemper ſano.

In

In Caſtro Sancti Gemini ſeruus Dei à quodam deuoto viro ſuſceptus hoſpitio, cuius vxor à dæmonio vexabatur poſt orationem factam in virtute obedientiæ imperauit dæmoni vt exiret: cumque poteſtate Diuina tam ſubito effugauit, vt verè clareſceret quod obedientiæ ſanctæ virtuti, peruicacia dæmonum non obſiſtat.

In Ciuitate de Caſtello quidam furibundus & nequam ſpiritus quandam obſidens mulierem, à viro ſancto obedientiæ accepto mandato, indignabundus diſceſſit, mente ſimul & corpore liberam obſeſſam prius fœminam derelinquens.

Frater quidam infirmitate tam horribili grauabatur, vt magis eſſe vexatio dæmonis, quam naturalis infirmitas à pluribus firmaretur. Nam totus ſæpè allidebatur, & volutabatur ſpumans, membris corporis nunc contractis, nunc extenſis, nunc plicatis, nunc tortis, nunc rigidis effectis & duris. Quandoque totus extenſus & rigidus, pedibus æquatis capiti leuabatur in altum, horribiliter illico relapſurus. Hunc ſic miſerabiliter & irreme-

mediabiliter ægrotantem plenus miſericordia Chriſti ſeruus commiſerans, bucellam ſibi panis de quo edebat, tranſmiſit. Tantam vero guſtatus panis contulit ægro virtútem, vt deinceps huius infirmitatis moleſtiam non ſentiret.

In Comitatu Aretij cum diebus pluribus mulier quædam laboraſſet in partu, eſſetque iam proxima morti, nullum omninò deſperanti de vita ſupererat remedium niſi Dei. Cùm autem equo vectus propter corporis infirmitatem Chriſti famulus per partes illas tranſitum habuiſſet, contigit reduci animal per villam, in qua mulier torquebatur. Homines vero loci viſo equo, cui vir ſanctus inſederat, extraxerunt frenum vt ſuper ponerent mulieri. Ad cuius contactum mirificum omni remoto periculo, mulier illico peperit cum ſalute.

Vir quidam de Caſtro plebis, religioſus ac timens Deum, cordam apud ſe, qua cinctus fuerat, ſanctus Pater habebat. Cumque multitudo virorum ac mulierum in Caſtro illo varijs infirmitatibus laboraret, ibat per infirmantium domos, & intin-

tincta corda in aqua dabat bibere patientibus, ſicque per hunc modum plurimi ſanabantur. Sed & de panibus à viro Dei contactis guſtantes ægroti, Diuina operante virtute conſequebantur celeriter remedia ſanitatum. Cum his & alijs multis miraculorum prodigijs præco CHRISTI prædicans corruſcaret: attendebatur his quæ dicebantur ab eo, ac ſi Angelus Domini loqueretur. Excellens namque in ipſo prærogatiua virtutum prophetiæ ſpiritus efficacia miraculorum, oraculum de prædicando cœlitus datum, obedientia creaturarum ratione carentium, vehemens immutatio cordium ad verborum ipſius auditum, eruditio eius à Spiritu ſancto præter humanam doctrinam prædicandi auctoritas à ſummo Pontifice non ſine reuelatione conceſſa, inſuper & regulam in qua forma prædicandi exprimitur ab eodem CHRISTI Vicario confirmata, ſummi quoque regis ſignacula per modum ſigilli corpori eius impreſſa, tanquam teſtimonia decem, toti ſeculo indubitanter affirmant, CHRISTI præconem Franciſcum & venerandum officio, &

doctrina autenticum, & admirabilem ſanctitate, ac per hoc tanquam vere Dei nuntium CHRISTI euangelium prædicaſſe.

CAPVT XIII.

De Stigmatibus Sacris.

MOs erat Angelico viro Franciſco numquam otiari à bono, quin potiùs inſtar ſupernorum ſpirituum in ſcala Iacob, aut aſcendebat in Deum, aut deſcendebat ad proximum. Nam tempus ſibi conceſſum ad meritum diuidere ſic prudenter didicerat, vt aliud proximorum lucris laborioſis impenderet, aliud contemplationis tranquillis exceſſibus dedicaret. Vndè cum ſecundum exigentiam locorum & temporum alienæ condeſcendiſſet procurandæ ſaluti, inquietationibus derelictis turbarum ſolitudinis ſecreta petebat, locumque quietis quo liberius Deo vacans, extergeret ſiquid pulueris ſibi ex conuerſatione hominum adhæſiſſet. Biennio itaque antequam ſpiritum redderet Cœlo, Diuina prouidentia

duce,

duce, poſt labores multimodos perductus eſt in locum excelſum ſeorſum, qui dicitur Mons Aluernæ. Cum igitur iuxta ſolitum morem, Quadrageſimam ibidem ad honorem Sancti Archangeli Michaelis ieiunare cœpiſſet, ſupernæ contemplationis dulcedine abundantis ſolito ſuperfuſus, ac cœleſtium deſideriorum ardentiori flamma ſuccenſus, ſupernarum cœpit immiſſionum cumulatius dona ſentire. Ferebatur quidem in altum non vt curioſus maieſtatis perſcrutator opprimendos à gloria, ſed tanquam ſeruus fidelis & prudens inueſtigans beneplacitum Dei cui ſe conformare omnimode ſummo peroptabat ardore. Immiſſum eſt igitur menti eius per Diuinum oraculum quod in apertione libri Euangelici reuelaretur ei à Chriſto quid de eo in ipſo & de ipſo maximè foret acceptum. Oratione itaque cum multa deuotione præmiſſa, ſacrum Euangeliorum Librum de Altari ſumptum in Sanctæ Trinitatis nomine aperiri fecit per ſocium, virum vtique Deo deuotum & ſanctum. Sanè cum in Trina libri apertione ſemper Domini paſſio occurreret, intelle-

xit vir Deo plenus, quod ſicut Chriſtum fuerat imitatus in actibus vitæ, ſic conformis ei eſſe deberet in afflictionibus & doloribus paſſionis, antequam ex hoc mundo tranſiret. Et licet propter multam auſteritatem vitæ præteritæ cruciſque Dominicæ baiulationem continuam, imbecillis iam eſſet corpore, nequaquam eſt territus, ſed ad Martyrij ſubſtinentiam vigoroſius animatus. Excreuerat quidem in eo inſuperabile amoris incendium boni IESV in lampades ignis atque flammarum, vt aquæ multæ charitatem eius tam validam extinguere non valerent. Cum igitur Seraphicis deſideriorum ardoribus, ſurſum ageretur in Deum, & compaſſiua dulcedine in eum transformaretur, qui ex charitate nimia voluit crucifigi, quodam mane circa feſtum Exaltationis Sanctæ Crucis dum oraret in latere Montis, vidit Seraphim vnum ſex alas habentem tam ignitas quam ſplendidas de Cœlorum ſublimitate deſcendere. Cumque volatu celerrimo perueniſſet ad aeris locum viro Dei propinquum, apparuit inter alas effigies hominis

nis crucifixi in modum crucis manus, & pedes extenſos habentis, & cruci affixos: Duæ alæ ſuper caput ipſius eleuabantur, duæ ad volandum extendebantur, duæ vero totum velabant corpus. Hoc videns vehementer obſtupuit, mixtumque mœrore gaudium cor eius incurrit. Lætabatur quidem in gratioſo aſpectu, quo à Christo ſub ſpecie Seraphim cernebat ſe conſpici, ſed crucis affixio compaſſiui doloris gladio ipſius animam pertranſibat. Admirabatur quam plurimum in tam inſcrutabilis viſionis aſpectu: ſciens quod paſſionis infirmitas cum immortalitate ſpiritus ſeraphici nullatenus conueniret. Intellexit tandem ex hoc Domino reuelante, quod ideo huiuſmodi viſio ſic diuina prouidentia ſuis fuerat præſentata conſpectibus, vt amicus Chriſti prænoſceret ſe non per martyrium carnis, ſed per incendium mentis totum in Chriſti Crucifixi ſimilitudinem transformandum. Diſparens igitur viſio, mirabilem in corde ipſius reliquit ardorem, ſed & in carne non minus mirabilem ſignorum impreſſit effigiem. Statim namque in manibus eius & pedi-

bus

bus apparere cœperunt ſigna clauorum, quemadmodum paulo ante in effigie illa viri crucifixi conſpexerat. Manus enim & pedes in ipſo medio clauis confixæ videbantur, clauorum capitibus in interiori parte manuum, & ſuperiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus exiſtentibus ex aduerſo. Erantque clauorum capita in manibus & pedibus rotunda & nigra: ipſa vero acumina oblonga retorta & quaſi repercuſſa, quæ de ipſa carne ſurgentia carnem reliquam excedebant. Dextrum quoque latus quaſi lancea transfixum rubra cicatrice obductum erat, quod ſæpe ſanguinem ſacrum effundens, tunicam & fermoralia reſpergebat. Cernens autem Chriſti ſeruus quod ſtigmata carni tam luculenter impreſſa ſocios familiares latere non poſſent. Timens nihilominus publicare Domini Sacramentum, in magno poſitus fuit dubitationis agone, vtrum videlicet quod viderat diceret, vel taceret. Vocauit proinde aliquos ex fratribus, & generalibus verbis loquens, dubium coram eis propoſuit, & conſilium requiſiuit. Quidam vero ex fratribus gratia illuminatus,

natus, & nomine intelligens, quod aliqua miranda vidiſſet, pro eo quod videbatur admodum ſtupefactus, dixit ad virum ſanctum, frater non ſolum propter te, ſed etiam propter alios, ſcias tibi oſtendi aliquando ſacramenta diuina. Timendum propterea iure videtur, ne ſi quod pluribus profuturum accepiſti, celaueris: pro talento abſcondito reprehenſibilis iudiceris. Ad cuius verbum motus vir ſanctus; licet alias dicere ſolitus eſſet: ſecretum meum mihi: tunc tamen cum multo timore ſeriem retulit viſionis præfatæ, addens quod is qui ſibi apparuerat, aliqua dixerit, quæ nunquam dum viueret alicui hominum aperiret. Credendum ſane tam arcana illa fuiſſe ſacri illius Seraphim in Cruce mirabiliter apparentis eloquia; quod forte non liceret hominibus ea loqui. Poſtquam igitur verus Chriſti amor in eandem imaginem transformauit amantem quadraginta dierum numero iuxta quod decreuerat in ſolitudine conſumato, ſuperueniente quoque ſolemnitate Archangeli Michaelis: deſcendit angelicus vir Franciſcus de monte ſecum ferens

Cru-

Crucifixi effigiem, non in tabulis lapideis vel ligneis manu figuratam artificis, ſed in carneis membris deſcriptam digito Dei viui. Et quoniam ſacramentum regis abſcondere bonum eſt, ideò ſecreti regalis vir conſcius ſignacula illa ſacra pro viribus occultabat. Verum quia Dei eſt ad gloriam ſuam; magna reuelare, quæ facit Dominus ipſe, qui ſignacula illa ſecretè impreſſerat, miracula quædam aperte per ipſa monſtrauit, vt illorum occulta, & mira vis ſtigmatum, manifeſta peteret claritate ſignorum.

In Prouincia namque Reatina peſtis inualuerat valde grauis, quæ oues, & boues omnes ſic conſumebat crudeliter, quod nullum poterat remedium adhiberi. Vir autem quidam timens Deum nocte fuit per viſionem commonitus, vt ad heremitorium fratrum feſtinanter accederet, & loturam manuum, ac pedum famuli Dei Franciſci, qui tunc temporis morabatur ibidem acceptam, ſuper animalia cuncta reſpergeret. Mane itaque ſurgens venit ad locum, loturaque huiuſmodi per ſocios ſancti viri latenter obtenta, oues & boues

boues languentes ex ea reſperſit. Mirabile dictu. Statim vt aſperſio animalia languida,& in terra iacentia quantumcunque paululum attingebat priſtino recuperato vigore ſurgebant continuo, & tanquam nihil mali ſenſiſſent,ad paſcua feſtinabant. Sicque factum eſt, vt per virtutem mirandam aquæ illius quæ ſacras plagas contigerat, omnis prorſus plaga ceſſaret, peſtilenſque morbus a gregibus fugaretur. Circa præfatum montem Aluernæ antequam vir ſanctus ibi contraheret moram nube ex ipſo monte ſurgente, grandinis violenta tempeſtas fructus terræ conſuetudinarie deuaſtabat. Sed poſt illam apparitionem fœlicem non ſine incolarum admiratione grando ceſſauit, vt cœleſtis illius viſionis excellentiam, & ſtigmatum ibidem impreſſorum virtutem ſerenati præter morem ipſa çœli facies declararet. Contigit quoque eum tempore hyemali propter debilitatem corporis, & aſperitatem viarum hominis vnius pauperum ſubuectum aſello ſub rupis cuiuſdam pro minentis pernoctare crepidine,vt niuis,&noctis ſuperuenientium quoquomodo decli-

clinaret incommoda, quibus præpeditus, ad hoſpitij locum non valuerat peruenire. Cum autem vir ſanctus hominem illum querulofis ſubmurmurantem gemitibus hinc inde ſe ipſum iactare ſenſiſſet tanquam qui tenui operimento contectus, quieſcere præ frigoris acerbitate nequibat diuini amoris feruore ſuccenſus, manu illum prætenſa palpauit. Mirabile certe. Repente illius ſacræ manus contactum quæ ſeraphici calculi gerebat incendium omni fugato frigore tantus in virum intus, & extra calor aduenit, ac ſi quædam in eum vis flammea ex fornacis ſpiraculo proceſſiſſet. Nam illico, & mente, & corpore confortatus, ſuauius inter ſaxa, & niues vſque mane dormiuit, quam vnquam in proprio lecto pauſauerat, ſicut ipſe poſtmodum aſſerebat. Certis itaque conſtat inditijs: ſacra illa ſignacula illius impreſſa fuiſſe virtute, qui operatione Seraphica purgat, illuminat, & inflammat, cum ipſa forinſecus expurgando à peſte ſalutem, ſerenitatem, & calorem corporibus efficacia mira conferrent: ſicut & poſt mortem euidentioribus eſt demonſtratum pro-

prodigijs ſuo loco poſterius annotandis. Ipſe verò licet theſaurum inuentum in agro multa diligentia ſtuderet abſcondere: latere tamen non potuit, quin aliqui ſtigmata manuum viderent, & pedum, quamquam manus quaſi ſemper portaret contectas, & pedibus ex tunc incederet calciatis. Viderunt enim dum viueret, fratres plurimi, qui licet eſſent propter ſanctitatem præcipuam viri per omnia fide digni. Tamen ad omnia dubium amouendum, ſic eſſe, ac ſe vidiſſe tactis ſacroſanctis iuramento firmarunt. Viderunt etiam ex familiaritate quam cum viro ſancto habebant aliqui Cardinales, laudes ſacrorum ſtigmatum: proſis & hymnis, & antiphonis, quas ad ipſius ediderunt honorem veraciter inſerentes, qui tàm verbo, quàm ſcripto perhibuerunt teſtimonium veritati. Summus etiam Pontifex Dominus Alexander cum populo prædicaret coram multis Fratribus, & me ipſo affirmauit ſe dum ſanctus viueret, ſtigmata illa ſacra ſuis oculis conſpexiſſe. Viderunt in morte pluſquam quinquaginta Fratres, virgoque Deo deuotiſſima

Cla-

Clara eum cœteris ſororibus ſuis, & ſeculares innumeri, ex quibus quemadmodum ſuo loco dicetur, quamplurimi & obſculati ſunt ex deuotionis affectu, & contrectauerunt manibus ad teſtimonij firmitatem. Vulnus autem lateris tam ſolicitè occultauit, vt illud nemo poſſet niſi furti contueri dum viueret. Vnus etenim Frater, qui ei ſedulè miniſtrare ſolitus erat, cum pia eum cautela, vt ad excutiendum extraheret tunicam induxiſſet attentè reſpiciens vidit plagam, cui etiam tres veloci contactu digitos applicans: tàm viſu, quàm tactu vulneris quantitatem agnouit. Cõſimili cautela vidit etiam Frater ille, qui tunc temporis erat Vicarius eius. Frater verò ſocius mirandæ ſimplicitatis, dum infirmitatis cauſa languentes ſcapulas contrectaret, manu per caputium miſſa, & caſualiter vulneri ſacro illapſa, magnum ei dolorem inflixit. Proinde portabat ex tunc femoralia ita facta, vt vſque ad aſcellas pertingerent ad vulnus lateris contegendum. Fratres quoque qui illa lauabant, vel tunicam excutiebant pro tempore, quia inueniebant

bant ea ſanguine rubricata indubitantèr per euidens ſignum in cognitionem ſacri vulneris peruenerunt, quod poſtmodum in morte reuelata facie, & ipſi cum alijs plurimis contemplati ſimul & venerati ſunt. Eia nunc ſtrenuiſſimè miles Chriſti ipſius fer arma inuictiſſimi ducis quibus, munitus & inſignitus: omnes aduerſarios ſuperabis. Fer vexillum regis altiſſimi, ad cuius intuitum omnes pugnatores diuini exercitus animentur. Fer nihilominùs ſigillum ſummi pontificis Chriſti, quo verba, & facta tua tamquam irreprehenſibilia, & authentica: meritò ab omnibus acceptentur. Iam enim propter ſtigmata domini IESV, quæ in corpore tuo portas, nemo debet tibi eſſe moleſtus, quin potius quilibet Chriſti ſeruus omni eſſe tenetur affectione deuotus. Iam per hæc ſigna certiſſima, non duobus aut tribus teſtibus ad ſufficientiam, ſed quamplurimis ad ſuperabundantiam comprobata teſtimonia Dei in te, & per te credibilia facta nimis omne tollunt in fidelibus velamen excuſationis, dum credentes in fide ſtabiliunt, ſpei fiduciam ſurſum agunt, & igne chari-

tatis accedunt. Iam verè impleta eſt prima viſio quam vidiſti, videlicet quod dux in militia Chriſti futurus armis deberes cœleſtibus, ſignoque crucis inſignibus decorari. Iam in principio tuæ conuerſionis crucifixi viſio compaſſiui doloris gladio mentalitèr te transfigens, ſed & auditus vocis de cruce tamquam de trono Chriſti ſublimi, & ſecreto propitiatorio procedentis iuxta quod tuo ſacro firmaſti eloquio, vera indubitantèr fuiſſe creduntur. Iam in tuæ conuerſionis progreſſu, & crucem quam vidit Frater Silueſter ex ore tuo mirabilitèr procedentem, & gladios in crucis modum tua viſcera transfigentes, quos ſacer vidit pacificus, teque ſecundum crucis figuram in aëre ſubleuatum, cum de crucis titulo ſanctus prædicabat Antonius iuxta quod proſpexit angelicus vir Monaldus non fantaſtica viſione, ſed reuelatione fuiſſe cœlica conſpecta verè creditur, & firmatur. Iam denique circa finem quod ſimul tibi oſtenditur, & ſublimis ſimilitudo ſeraphim, & humilis effigies crucifixi interiùs te incendens, & exteriùs te conſignans, tanquam alterum angelum

aſcen-

aſcendentem ab ortu ſolis, qui ſignum in te habeas Dei viui, & prædictis dat firmitatem fidei, & ab eis accipit teſtimonium veritatis. Ecce iam ſeptem apparitionibus crucis Chriſti in te, & circa te ſecundum ordinem temporum mirabilitèr exhibitis, & monſtratis, quaſi ſex gradibus ad iſtam ſeptimam, in qua finalitèr requieſcis perueniſti. Chriſti namque crux in tuæ conuerſionis primordio tam propoſita, quàm abſumpta, & dehinc in conuerſationis progreſſu per vitam probatiſſimam baiulata in te ipſo continuè, & in exemplum alijs demonſtrata, tanta certitudinis claritate oſtendit, euangelicæ perfectionis apicem te finalitèr concluſiſſe, vt demonſtrationem hanc chriſtianæ ſapientiæ in tuæ carnis puluere exaratam, nullus verè deuotus abijciat, nullus verè fidelis impugnet, nullus verè humilis paruipendat, cum ſit verè diuinitus expreſſa, & omni acceptione condigna.

CAPVT XIV.

De patientia ipſius, & tranſitu mortis.

CHriſto iam igitur Cruci confixus Franciſcus tam carne, quàm ſpiritu, non ſolùm ſeraphico amore ardebat in Deum, verùm etiam ſitiebat cum Chriſto crucifixo multitudinem ſaluandorum. Faciebat proinde quoniam propter excreſcentes in pedibus clauos ambulare non poterat, corpus emortuum per ciuitates, & caſtra circumuehi, vt ad crucem Chriſti ferendam cæteros animaret. Fratribus quoque dicebat. Incipiamus Fratres ſeruire Domino Deo noſtro, quia vſque nunc parum profecimus. Flagrabat etiam deſiderio magno ad humilitatis redire primordia, vt leproſis ſicut à principio miniſtraret, corpuſque iam præ labore collapſum reuocaret ad priſtinam ſeruitutem. Proponebat Chriſto duce ſe facturum ingentia, & fatiſcentibus membris ſpiritu fortis, & feruidus, nouo ſperabat certamine de hoſte triumphum. Neque enim

lan-

languor vel deſideria locum habet, vbi amoris ſtimulus ſemper ad maiora perurget. Tanta autem in eo carnis ad ſpiritum erat concordia, tanta obedientiæ promptitudo, quod cum ille ad omnem niteretur ſanctitatem pertingere, ipſa non ſolùm non repugnaret, ſed præcurrere niteretur. Vt autem viro Dei cumulus meritorum accreſceret, quæ omnia verè in patientia conſumantur, cœpit infirmitatibus multimodis laborare tam grauiter, vt vix in eo membrum aliquod remaneret abſque ingenti paſſionis dolore. Ad hoc tandem per varias, & diuturnas ac continuas ægritudines deductus eſt, vt conſumptis iam carnibus quaſi ſola cutis oſſibus cohæreret. Cumque duris corporis angeretur doloribus, illas ſuas anguſtias non pœnarum cenſebat nomine, ſed ſororum. Cum autem ſemel grauiùs ſolito dolorum vrgeretur aculeis, quidam Frater ſimplex dixit ad eum: Frater ora Dominum, vt mitiùs tecum agat, manum enim ſuam plus debito ſuper te grauare videtur. Quo audito, vir ſanctus cum eiulatu exclamans ait: niſi noſcerem in te ſimplicem puritatem, tuum

ex nunc abhorrerem conſortium, qui auſus fueris circa me diuina iudicia reprehenſibilia iudicare. Et licèt totus eſſet attritus grauis prolixitate languoris proijciens ſe in terram, oſſa debilia duro caſu colliſit. Et deoſculans humum: gratias (inquit) tibi ago Domine Deus de omnibus his doloribus meis, teque mi Domine rogo, vt centuplum, ſi tibi placuerit, addas, quia hoc erit mihi acceptiſſimum, vt affligens me dolore non parcas, cum tuæ ſanctæ voluntatis adimpletio ſit mihi conſolatio ſuperplena. Videbatur propterea Fratribus, quod quaſi alterum Iob viderent, cui cum languor creſceret carnis, creſcebat ſimul & vigor mentis. Ipſe autem obitum ſuum longè ante præſciuit, dieque tranſitus imminente, dixit Fratribus ſui corporis tabernaculum deponendum in proximo quemadmodum ſibi fuerat reuelatum à CHRISTO. Cum itaque per biennium ab impreſſione ſacrorum ſtigmatum anno videlicèt à ſua conuerſione vigeſimo: multis fuiſſet anguſtiantium infirmitatum probatiuis tunſionibus conquadratus, tanquam lapis in ſupernæ Hieruſa-

lem

lem ædificio collocaudus, & tanquam ductile opus ſub multiplicis tribulationis malleo ad perfectionem adductus, ad ſanctam Mariam de Portiuncula ſe portari popoſcit; quatenus vbi acceperat ſpiritum gratiæ; ibi redderet ſpiritum Vitæ. Quo cum fuiſſet perductus, vt veritatis exemplo monſtraret, quod nihil erat illi commune cum mundo in illa infirmitate tam graui, quæ omni languori concluſit ſuper nudam humum ſe totum nudatum in ſpiritus feruore proſtrauit, quatenus hora illa extrema, in qua poterat adhuc hoſtis iraſci, nudus luctaretur cum nudo. Decubans ſic in terra ſaccina veſte depoſita, faciem ſolito more leuauit in cœlum, & intendens illi gloriæ totus, manu ſiniſtra dextri lateris vulnus ne videretur, obtexit, & ait ad Fratres. Ego quod meum eſt, feci, quod veſtrum eſt, Chriſtus edoceat. Illacrymantibus autem ſocijs ſancti, qui miro fuerant compaſſionis telo percuſſi: vnus ex eis quem vir Dei guardianum ſuum eſſe dicebat, votum ipſius diuina inſpiratione cognoſcens, feſtinus ſurrexit, & acceptam cum corda, & femoralibus

tunicam pauperculo Chriſti obtulit dicens, hæc tibi tanquam pauperi commodo, & tu illa ſuſcipias obedientiæ ſanctæ mandato. Gaudet ex hoc vir ſanctus, & iubilat præ lætitia cordis, quoniam fidem tenuiſſe dominæ paupertati vſque in finem ſe vidit; palmaſque leuans ad Cœlum, Chriſtum ſuum magnificat, pro eo quod exoneratus ab omnibus, liber vadit ad ipſum. Fecerat enim hæc omnia paupertatis zelo, vt nec habitum quidem vellet habere, niſi ab alio commodatum. Voluit certè per omnia Chriſto crucifixo eſſe conformis, qui pauper, & dolens, & nudus in Cruce pependit. Propter quod, & in principio conuerſionis ſuæ nudus remanſit coram Antiſtite, & in conſumatione vitæ nudus voluit de Mundo exire: Fratribuſque ſibi aſſiſtentibus in obedientia charitatis iniunxit, vt cum viderent eum iam eſſe defunctum per tam longum ſpatium nudum ſuper humum iacere permitterent, quod vnius milliarij tractum ſuauiter quis perficere poſſet. O verè Chriſtianiſſimum virum, qui & viuens CHRISTO viuenti, & moriens morienti,

& mor-

& mortuus mortuo perfecta eſſe ſtuduit imitatione conformis, & expreſſa promeruit ſimilitudine decorari. Hora denique ſui tranſitus propinquante fecit Fratres omnes exiſtentes in loco ad ſe vocari, & eos conſolatorijs verbis pro ſua morte demulcens, paterno affectu ad Diuinum eſt hortatus amorem. De patientia & paupertate, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ fide ſeruandis ſermonem protraxit, cæteris inſtitutis ſanctum Euangelium anteponens. Circumſedentibus verò omnibus Fratribus, extendit ſuper eos manus in modum Crucis brachijs cancellatis pro eo quod hoc ſignum ſemper amabat, & omnibus Fratribus tam præſentibus, quàm abſentibus in Crucifixi virtute ac nomine benedixit. Inſuper & adiecit, valete filij omnes in timore Domini, & permanete in eo ſemper. Et quoniam futura tentatio & tribulatio appropinquat, fœlices qui perſeuerabunt in his quæ cœperunt. Ego verò ad Deum propero, cuius gratiæ vos omnes commendo. Suaui huiuſmodi admonitione completa, iuſſit Deo vir chariſſimus Euangeliorum ſibi codicem appor-

por-

portari, & Euangelium ſecundùm Ioannem quod incipit ab eo loco. Ante diem feſtum Paſchæ ſibi legi popoſcit. Ipſe verò prout potuit in huius Pſalmi vocem erupit. Voce mea ad Dominum clamaui, voce mea ad Dominum deprecatus ſum, & ad finem vſque compleuit. Me (inquit) expectant iuſti, donec retribuas mihi. Tandem cunctis in eum completis myſterijs, anima illa ſanctiſſima carne ſoluta, & in abyſſum Diuinæ claritatis abſorta, beatus vir obdormiuit in Domino. Vnus autem ex Fratribus & diſcipulis eius vidit animam illam beatam ſub ſpecie ſtellæ præfulgidæ à candida ſubuectam nubecula, ſuper aquas multas in Cœlum recto tramite ſurſum ferri, tanquam ſublimis ſanctitatis candore prænitidam, & cœleſtis ſapientiæ ſimul & gratiæ vbertate repletam, quibus vir ſanctus promeruit locum introire lucis & pacis, vbi cum Chriſto ſine fine quieſcit. Miniſter quoque Fratrum in Terra laboris tunc erat Frater Auguſtinus vir vtique ſanctus & iuſtus, qui in hora vltima poſitus, cum iam diu perdidiſſet loquelam, audientibus qui

aſta-

aſtabant; ſubito clamauit & dixit. Expecta me Pater; expecta ecce iam venio tecum. Quærentibus Fratribus, & admirantibus multum, cui ſic loqueretur; audacter reſpondit. Nonne videtis Patrem noſtrum Franciſcum, qui vadit ad Cœlum? Et ſtatim ſancta ipſius anima migrans à carne, Patrem eſt ſecuta ſanctiſſimum. Epiſcopus Aſſiſinas ad oratorium Sancti Michaelis in Monte Gargano tunc temporis peregrinationis cauſa perrexerat, cui Beatus Franciſcus apparens nocte tranſitus ſui dixit: Ecce relinquo mundum & vado ad Cœlum. Mane igitur ſurgens Epiſcopus ſocijs narrauit quæ vidit, & Aſſiſium rediens, cum ſolicite perquiſiſſet, certitudinaliter comperit quod ea hora qua ſibi per viſionem innotuit: beatus Pater ex hoc mundo migrauit. Alaudæ aues lucis amicæ & crepuſculorum tenebras obreſcentes, hora tranſitus ſancti viri cum iam eſſet noctis ſecuturæ crepuſculum, venerunt in multitudine magna ſuper tectum domus; & diu cum inſolita quadam iubilatione rotantes, gloria ſancti, qui eas ad Diuinas laudes inuitare ſolitus erat,

tam iucundum quàm euidens teſtimonium perhibebant.

CAPVT XV.

De canonizatione & translatione ipſius.

FRanciſcus igitur ſeruus & amicus altiſſimi ordinis Minorum Fratrum inſtitutor, & dux paupertatis profeſſor, pœnitentiæ forma, veritatis præco, ſanctitatis ſpeculum, & totius euangelicæ perfectionis exemplar, ſuperna præuentus gratia, ordinato progreſſu ab infimis peruenit ad ſumma. Hunc virum mirabilem, vtpotè paupertate prædiuitem, humilitate ſublimem, mortificatione viuidnm, ſimplicitate prudentem, omnique morum honeſtate conſpicuum: quem in vita Dominus mirabiliter effecerat clarum, in morte fecit incomparabiliter clariorem. Beato namque viro migrante à ſeculo, ſpiritus ille ſacer domum æternitatis ingrediens, fontiſque vitæ hauſtu plenario glorioſus effectus, expreſſa quædam in cor-

corpore futuræ gloria ſigna reliquit, vt caro illa ſanctiſſima quæ crucifixa cum vitijs in nouam iam creaturam tranſierat, & paſſionis Christi effigiem priuilegij ſingularitate præferret, & nouitate miraculi reſurrectionis ſpeciem præmonſtraret. Cernebantur quidem in membris illis fœlicibus claui ex eius carne virtute Diuina mirificè fabrefacti, ſicque carni eidem innati, quæ dum à parte qualibet præmerentur, protinus quaſi nerui continui, & duri ad partem oppoſitam reſultabant. Inuenta quoque fuit patentius in ipſius corpore non inflicta humanitus, neque facta plaga vulneris lateralis: inſtar vulnerati lateris Saluatoris, quod Redemptionis & regenerationis humanæ in ipſo Redemptore noſtro protulit Sacramentum. Erat autem ſimilitudo clauorum nigra quaſi ferrum, vulnus autem lateris rubeum & ad orbicularitatem quandam carnis contractione reductum, roſa quædam pulcherrima videbatur. Caro verò ipſius reliqua quæ priùs tam ex infirmitate, quam ex natura ad nigredinem declinabat, candore nimio renitefcens il-

lius ſecundæ ſtolæ pulchritudinem prætendebat. Membra ipſius adeò mollia & tractabilia ſe præbebant palpantibus, vt conuerſa viderentur in teneritudinem puerilis ætatis, & quibuſdam cernerentur euidentibus ſignis innocentiæ decorata. Cùm igitur in candidiſſima carne, claui nigreſcerent, plaga verò lateralis, vt vernans roſeus flos juberet, mirandum non eſt ſi tam formoſa & miraculoſa varietas iucunditatem & admirationem contuentibus ingerebat. Lachrymabantur Filij pro ſubtractione tam amabilis Patris, ſed & non modica perfundebantur lætitia, dum deoſculabantur in eo ſignacula ſummi Regis. Miraculi nouitas planctum vertebat in iubilium, & intellectus rapiebat indaginem in ſtuporem: Erat quippè tam inſolitum, tamquè inſigne ſpectaculum contuentibus omnibus & firmamentum Fidei, & incitamentum amoris, audientibus verò admirationis materia, & excitatio deſiderij ad videndum. Audito ſiquidem tranſitu Patris, & fama diffuſa miraculi, accelerans populus confluebat ad locum, vt id cerneret ocu-

lis,

lis, quod à ratione dubium omne repelleret, & affectioni gaudium cumularet. Admiſſi ſunt igitur Aſſiſinates ciues quamplurimi ad Stigmata illa ſacra contemplanda oculis, & labijs oſculanda. Vnus autem ex eis miles quidem litteratus & prudens Hieronymus nomine, vir vtique famoſus & celeber, cum de huiuſmodi ſacris ſignis dubitaſſet, eſſetque incredulus quaſi Thomas, feruentius & audacius coram Fratribus & alijs ciuibus mouebat clauos, ſanctique manus, & pedes, & latus manibus proprijs contrectabat, vt dum vulnerum Chriſti veracia illa ſigna palpando contingeret de ſui, & omnium cordibus omne dubietatis vulnus amputaret. Propter quod & ipſe inter alios huius veritatis tam certitudinaliter agnitæ teſtis conſtans poſtmodum effectus eſt, & tactis ſacroſanctis iuramento firmauit. Fratres autem, & filij qui vocati fuerant ad tranſitum Patris, cum omni multitudine populorum noctem illam in qua almus Chriſti confeſſor deceſſit, ſic Diuinis laudibus dedicarunt, vt non defunctorum exequiæ, ſed Angelorum excu-

biæ

blæ viderentur. Mane autem facto, turbæ quæ conuenerant, acceptis arborum ramis, & cereorum multiplicatis luminibus, cum hymnis & canticis ſacrum Corpus ad Ciuitatem Aſſiſij detulerunt. Tranſeuntes verò per Eccleſiam Sancti Damiani, in qua virgo illa nobilis Clara, nunc glorioſa in Cœlis, tunc incluſa cum virginibus morabatur, ibique aliquantulum ſubſiſtentes ſacrum Corpus margaritis cœleſtibus inſignitum, videndum & obſculandum ſacris illis virginibus obtulerunt. Peruenientes denique ad Ciuitatem cum iubilo, pretioſum theſaurum quem portabant in Eccleſia Sancti Georgij cum omni reuerentia condiderunt. In eo ſiquidem loco puerulus litteras didicit, ibique poſtmodum primitus prædicauit, poſtremo ibidem locum primum quietis accepit. Tranſijt autem Venerabilis Pater ex huius mundi naufragio Anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ducenteſimo vigeſimo ſexto, quarto nonas Octobris die Sabbati in ſero, ſepultus in die Dominico. Cœpit autem vir beatus continuo Diuinæ faciei ſuper irradian-

te

te reſpectu, magnis & multis corruſcare miraculis, vt ſublimitas ſanctitatis eius, quæ ipſo viuente in carne ad morum directionem per exempla perfectæ iuſtitiæ innotuerat mundo, illo iam regnante cum Chriſto, ad omnem Fidei firmitatem per miracula Diuinæ potentiæ comprobaretur è Cœlo. Cumque in diuerſis Orbis partibus glorioſa eius miracula, largaque per ipſum impetrata beneficia plurimos ad Chriſti deuotionem accenderent, & ad ipſius ſancti reuerentiam incitarent, acclamantibus tam linguis ſermonum, quam operum, ad aures Summi Pontificis Domini Gregorij Noni, quæ per Seruum ſuum Franciſcum Deus operabatur, magnalia peruenerunt. Sanè cum idem Paſtor Eccleſiæ non ſolum ex miraculis auditis poſt mortem, verùm etiam experimentis in vita ipſius oculis viſis, & manibus contrectatis, ſanctitatem eius mirabilem plena Fide certificatus agnoſceret, ac per hoc in Cœlis glorificatum à Domino nullatenus dubitaret, vt Chriſto cuius erat Vicarius, concorditer ageret, hunc in terris reddere celebrem,

tanquam omni veneratione digniſſimum pia conſideratione diſpoſuit. Ad omnem quoque certitudinem faciendam orbi terrarum, de glorificatione viri ſanctiſſimi, inuenta miracula & conſcripta & teſtibus idoneis approbata examinari fecit per illos, qui minùs inter Cardinales fauorabiles negotio videbantur. Quibus diligenter diſcuſſis, & ab omnibus approbatis, de Fratrum ſuorum & omnium Prælatorum, qui tunc erant in curia, concordi conſilio & aſſenſu canonizandum decreuit, veniensque perſonaliter ad ciuitatem Aſſiſij Anno Dominicæ Incarnationis M. CC. XXVIII. decimo ſeptimo Kalendas Auguſti die Dominico, cum maximis, quæ longum foret enarrare ſolemnijs, Beatum Patrem cathalogo Sanctorum aſcripſit. Anno verò Domini milleſimo ducenteſimo trigeſimo conuenientibus Fratribus ad Capitulum Generale Aſſiſij celebratum ad Baſilicam in honore ipſius conſtructam corpus illud Domino dedicatum octauo Kalendas Iunij translatum eſt. Dum autem ille Sacer tranſportaretur theſaurus Bulla Regis Altiſſimi

con-

conſignatus, miracula plurima ille cuius effigiem præferebat operari dignatus eſt, vt per ardorem ipſius ſaluificum affectus traheretur fidelium ad currendum poſt Chriſtum. Erat re vera condignum, vt quem Deus in vita ſibi placentem & dilectum effectum, in Paradiſum per contemplationis gratiam tranſtulerat, vt Enoch, & ad Cœlum curru igneo per charitatis zelum rapuerat, vt Eliam, eius iam vernantis inter flores illos cœlicos plantationis æternæ oſſa illa fœlicia, de loco ſuo pullulatione mirifica redolerent. Porrò ſicut vir iſte beatus mirandis virtutum ſignis in vita claruerat, ſic à die tranſitus ſui vſque in præſens, per diuerſas mundi partes præclaris miraculorum prodigijs diuina ſe potentia glorificante, corruſcat. Nam cæcis, & ſurdis, mutis, & claudis, hydropicis, & paraliticis, dæmoniacis, & leproſis, naufragis, & captiuis, ipſius meritis remedia conferuntur, omnibuſque morbis, neceſſitatibus & periculis ſubuenitur. Sed & multis mortuis per ipſum mirificè ſuſcitatis, innoteſcit fidelibus mirificans Sanctum ſuum ma-

gnificentia virtutis altiſſimi, cui eſt honor, & gloria per infinita ſecula ſeculorum Amen.

Incipiunt quædam de Miraculis ipſius poſt mortem oſtenſis. Et primo de virtute ſacrorum Stigmatum.

AD Omnipotentis Dei honorem, & gloriam, Beati Patris Franciſci poſt glorificationem ipſius in Cœlis aliqua ex approbatis ſcripturus miracula, ab illo præcipuè cenſui ſumendum fore initium, in quo Crucis IESV virtus oſtenditur, & gloria innouatur. Nouus igitur homo Franciſcus nouo, & ſtupendo miraculo claruit, ſecum ſingulari priuilegio retroactis ſeculis non conceſſo inſignitus apparuit: ſacris videlicet Stigmatibus decoratus, & configuratus in corpore mortis huius, corpori Crucifixi. De quo quicquid humana lingua dicatur, minus erit laude condigna. Totum quidem viri Dei

ſtudium tam publicum, quam priuatum circa Crucem Domini verſabatur. Et vt Crucis ſignaculo cordi eius à principio ſuæ conuerſionis impreſſo corpus conſignaret exterius: in ipſa ſe Cruce recludens, habitum pœnitentiæ ſumpſit: Crucis imaginem præferentẽ, quatenus ſicut mens eius intus Dominũ Crucifixũ induerat: ſic & corpus eius indueret arma Crucis, & in quo ſigno Deus poteſtates aëreas debellarat, in eodem ſuus exercitus Domino militaret. Sed & à principio temporis quo Crucifixo militare cœperat, diuerſa circa eum Crucis præfulſere myſteria, ſicut vitæ ipſius conſideranti decurſum clarius innoteſcit, qualiter apparitione Crucis Dominicæ ſeptiformi, tàm cogitatu, quam affectu, & actu, totus fuit in Crucifixi effigiem per ipſius extaticum transformatus amorem. Digne igitur ſummi Regis clementia ſuis amatoribus vltra omnem extimationem hominum condeſcendens ſuę Crucis vexillum ipſius corpori deferendum impreſſit, vt qui mirando fuerat Crucis amore præuentus, mirando etiam fieret Crucis honore mirificus.

ficus, Ad huius ſtupendi miraculi irrefragabilem firmitatem, non ſolum videntium, & palpantium teſtimonia, per omnem modum credibilia, verum etiam apparitiones mirabiles, & virtutes poſt ipſius obitum corruſcantes. Ad omne mentis effugandum nubilum ſuffragantur. Fœlicis namque recordationis Dominus Gregorius Papa Nonus, de quo vir Sanctus prophetando prædixerat, quod ad dignitatem foret Apoſtolicam ſublimandus, antequam Crucis ſigniferum cathalogo Sanctorum aſcriberet ſcrupulum quendam dubitationis in corde gerebat de vulnere laterali. Nocte verò quadam ſicut ipſe fœlix Antiſtes referebat cum lachrymis: Beatus ei Franciſcus quadam faciei prætenſa duritia in ſomnis apparuit, & hæſitationem cordis ipſius redarguens; eleuauit brachium dextrum, detexit vulnus, phialamque popoſcit ab ipſo, vt ſcaturientem reciperet ſanguinem, qui ex latere defluebat. Obtulit in viſione Summus Pontifex phialam poſtulatam, quæ vſque ad ſummum ſanguine profluente de latere videbatur impleri. Extunc ad

il-

illud ſacrum miraculum tanta cœpit deuotione affici, & emulatione feruere, vt nullo modo pati poſſet quod aliquis præfulgentia illa ſacra ſigna ſuperba præſumeret impugnatione fuſcare, quin eum ſeuera increpatione feriret.

Frater quidam Ordine minor, officio prædicator, virtutis, & famæ prærogatiua præpollens, cui firmiter erat de Sancti Stigmatibus perſuaſum, dum humano ſenſu miraculi huius apud ſe rationem perquireret, dubitationis cœpit cuiuſdam ſcrupulo titillari. Cum igitur per dies plurimos ſenſualitate ſumente vigorem, luctamen huiuſmodi pateretur, nocte dormienti Sanctus Franciſcus pedibus lutulentis apparuit, humiliter, durus, & patienter iratus. Et quæ ſunt (ait) iſta in te conflictationum certamina, quæ dubitationum ſordes? Vide manus meas, & pedes meos. Cumque ille videret manus confixas, lutulentorum pedum Stigmata non videbat. Remoue (inquit) lutum à pedibus meis, & cognoſce loca clauorum. Quos cum ille apprehendiſſet deuotè, lutum ſibi videbatur abſtergere, locaque

clauorum manibus contrectare. Continuo, vt euigilat, lachrymis irrigatur, & priores affectus quodammodo lutulentos, tàm lachrymarum profluuio, quàm publica confeſſione deterſit.

In Vrbe Roma matrona quædam morum claritate ac parentum gloria nobilis, Sanctum Franciſcum in ſuum elegerat aduocatum, ipſius habens depictam imaginem in ſecreto cubiculo, vbi patrem in abſcondito exorabat. Die vero quadam dum orationi vacaret, conſiderans imaginem Sancti ſacra illa ſigna Stigmatum non habentem, dolere cœpit non modicum, & mirari. Sed non mirum ſi in pictura non erat quod Pictor omiſerat. Cumque per plures dies, quid cauſæ foret defectus huiuſmodi mente ſolicita pertractaret. Ecce ſubito die quadam apparuerunt ſigna illa mirifica in pictura, ſicut in alijs ipſius ſui imaginibus pingi ſolent. Tremefacta illa filiam ſuam Deo deuotam aduocauit protinus, requirens ſi abſque Stigmatibus vſque tunc imago fuiſſet. Affirmat illa, & iurat olim ſine illis Sacris Stigmatibus extitiſſe, & nunc ve-

verè cum Stigmatibus apparere. Verùm quia mens humana ſemetipſam frequenter impellit, vt cadat, & in dubium reuocat veritatem, ſubintrat iterum cor mulieris dubitatio noxia, ne forte ſic fuiſſet imago à principio conſignata. At Dei virtus, ne primum contemneret miraculum, addidit, & ſecundum. Continuo namque diſparentibus ſignis illis, nudata priuilegijs imago remanſit, vt perſequens ſignum fieret probatio præcedentis.

In Cathalonia quoque apud Ilerdam, accidit virum quendam nomine Ioannem Beato Franciſco deuotum, quodam ſero per quandam incedere viam, in qua pro inferenda morte latitabant inſidiæ, non quidem ipſi, qui inimicitias non habebat, ſed alteri cuidam qui videbatur ſimilis eius, & tunc erat in comitatu ipſius. Exurgens autem quidam de inſidijs, cum hoſtem ſuum hunc eſſe putaret, tàm letaliter eum plagis plurimis gladiauit, vt nulla prorſus ſupereſſet ſpes recuperandæ ſalutis. Siquidem primo inflicta percuſſio humerum cum brachio pænè totum ab-

ſciderat ; & ictus alius ſub mammilla: tantam reliquerat aperturam, vt flatus inde procedens circa ſex candelas ſimul iunctas extingueret. Cum igitur conſilio Medicorum ipſius impoſſibilis eſſet curatio, pro eo quod putreſcentibus plagis, ex eis fætor tam intolerabilis exhalaret, vt etiam ipſa eius vxor vehementer horreret, nulliſque iam humanis iuuari poſſet remedijs, conuertit ſe ad Beati Patris Franciſci patrocinium quanta poterat deuotione poſcendum, quem inter ipſos ictus vna cum Beata Virgine fidentiſſime inuocaret: Et ecce miſero in lectulo calamitatis ſolitario decubanti (cum Franciſci nomen vigilans, & eiulans frequentius replicaret) Aſtitit quidam in habitu Fratris Minoris, per feneſtram, vt ei videbatur ingreſſus. Qui vocans eum ex nomine, dixit, quia fiduciam habuiſti in me, ecce Dominus liberabit te. A quo cum æger quis eſſet, requireret: Franciſcum ille ſe eſſe reſpondit. Et ſtatim appropians vulnerum illius ligaturas reſoluit, & eum vnguento per omnes plagas, vt videbatur perunxit. Statim autem vt ſenſit illarum

ſa-

ſacrarum manuum: Stigmatum Saluatoris virtute ſanare valẽtium ſuauem contactũ expulſa putredine, reſtituta carne, & vulneribus ſolidatis, reſtitutus eſt integrè priſtinæ ſoſpitati. Quo facto Beatus Pater abſceſſit. Et ipſe ſentiens ſe ſanatum, & in vocem diuinæ laudis, & Beati Franciſci lætanter erumpens, vocauit vxorem. At illa celerius currens, & ſtare iam videns quem ſepelliendum credebat in craſtino, cum eſſet ſtupore vehementi perterrita, viciniam totam clamore compleuit. Accurrentes autem ſui cum illum niterẽtur tanquam freneticum in lecto reponere, & ille econtra renitens aſſereret, & oſtenderet ſe ſanatum, tanto ſunt ſtupore attoniti, vt quaſi ſine mente omnes effecti, fantaſticum eſſe crederent, quod videbant, quia qui pauloante conſpexerant plagis atrociſſimis laniatum, & totum iam marcidum, plena cernebant incolumitate iocundum. Ad quos ille qui factus fuerat ſanus, nolite timere inquit, nolite credere inane, quod cernitis, quia Sanctus Franciſcus modo à loco receſſit, & illarum Sacrarum manuum tactu me

me

integre ab omni plaga curauit. Crebreſcente tandem huius fama miraculi, accelerat populus omnis, & videntes in tam aperto prodigio Stigmatum Beati Franciſci virtutem admiratione ſimul, & gaudio replebantur: Chriſtique ſigniferum magnis laudum præconijs extollebant. Digne quidem Beatus Pater carne iam mortuus, & viuens cum CHRISTO, præſentiæ ſuæ oſtenſione mirabili, & manuum Sacrarum palpatione ſuaui, vulnerato letaliter viro ſanitatem conceſſit, cum illius etiam in ſe Stigmata tulerit, qui miſericorditer moriens, & mirabiliter ſurgens, vulneratum genus humanum, & ſemiuiuum relictum, plagarum ſuarum virtute ſanauit.

Apud Potentiam Apuliæ Ciuitatem erat quidam Clericus Rogerius nomine vir honorabilis, & Eccleſiæ Maioris Canonicus. Hic cum infirmitate quaſſatus, die quadam Eccleſiam oraturus intraſſet, in qua erat imago Beati Franciſci depicta, glorioſa Stigmata repræſentans, cœpit de illius ſublimitate miraculi tanquam de re omninò inſolita, & impoſſibili dubitare.

Su-

Subito igitur dum mente plagatus interius cogitaret inania, in palma ſiniſtræ manus ſub chiroteca grauiter ſe ſenſit eſſe percuſſum: ſonitum audiens percuſſuræ, velut cum ſpiculum proſilit de baliſta, moxque tam vulnere ſauciatus, quod ſonitu ſtupefactus chirothecam de manu traxit, vt viſu dignoſceret, quod tactu perceperat, & auditu. Cumque nulla fuiſſet prius in palma percuſſio: conſpexit in medio manus plagam: quaſi ſagittæ percuſſione inflictam, ex qua tanta vis procedebat ardoris, vt videretur: ex illo deficere. Mirabile dictu. Nullum in chiroteca veſtigium apparebat, vt latenti plagæ cordis, latenter inflicti pœna vulneris reſponderet. Clamat exindè per duos dies, & rugit: dolore grauiſſimo ſtimulatus, & increduli cordis velamen explicat vniuerſis. Credere ſe veraciter Sacra Stigmata in Sancto fuiſſe Franciſco fatetur, & iurat, conteſtans omnis dubitationis abſceſſiſſe phantaſmata. Orat ſuppliciter Sanctum Dei per Sacra ſibi Stigmata ſubuenire, & multas cordis preces multo impinguat profluuio lachrymarum. Mirum certè. In-

cre-

credulitate proiecta, ſanationem mentis ſanatio ſequitur corporalis. Omnis quieſcit dolor, frigeſcit ardor, nullum remanet, veſtigium percuſſuræ, ſicque factum eſt vt latens mentis infirmitas per patens carnis cauterium ſuperna prouidente clementia curaretur: menteque ſanata, & ipſa caro pariter ſanaretur. Fit homo humilis Deo deuotus, Sancto, & Fratrum Ordini perpetua familiaritate ſubiectus. Huius rei tam ſolemne miraculum iuramentis firmatum fuit:& litteris ſigilli Epiſcopi munimine roboratis: ipſius ad nos notitia delata peruenit. De ſacris ergo Stigmatibus nullus ſit ambiguitati locus: nullius in hoc (quia Deus bonus eſt) nequam ſit oculus:quaſi huiuſmodi doni largitio ſempiternæ bonitati non congruat. Si enim illo amore Seraphico multa membra capiti cohærerent Chriſto: vt & in bello ſimili armatura inuenirentur condigna, & in regno ad ſimilem forent gloriam ſubuehenda: nullus hoc ſanæ mentis: niſi ad Chriſti gloriam diceret pertinere.

De

IN Caſtro Montis Marani prope Beneuentum mulier quædam Sancto Franciſco peculiari deuotione cohærens, viam vniuerſæ carnis intrauit. Conuenientibus autem Clericis nocte ad exequias, & vigilias cum pſalterijs decantandas: ſubito cunctis cernentibus erexit ſe mulier ſuper lectum, & vnum de aſtantibus Sacerdotem patrinum videlicet ſuũ aduocauit. Dicens, volo confiteri Pater. Ego enim mortua duro eram carceri mancipanda, quoniam peccatum quod tibi pandam: nec dum confeſſa fueram. Sed orante inquit pro me Sancto Franciſco: cui dum viuerem, deuota mente ſeruiui: redire nunc ad corpus indultum eſt mihi: vt illo reuelato peccato, ſempiternam promerear vitam. Et ecce vobis videntibus poſtquam illud detexero, ad promiſſam requiem properabo. Trementer ergo Sacerdoti trementi confeſſa: poſt abſolutionem receptam, quiete ſe in lecto collegit, & in Domino fœliciter obdormiuit.

Cuiuſdam Vrbis Romæ Notarij puerulus vix ſeptennis matrem ad Eccleſiam Sancti Marci euntem puerili more ſequi deſiderans, dum remanere domi compelleretur à matre, per feneſtram Palatij ſe proiecit, & vltima quaſſatione colliſus: continuo ſpirauit. Mater verò, quæ nondum longè diſceſſerat, ad ſonitum corruentis præcipitium pignoris ſuſpicata celeriter rediјt, filiumque repericns tam miſerabili caſu repente ſubtractum: protinus ſibi ipſi manus iniecit vltrices, ac doloroſis clamoribus totam excitauit viciniam ad lamentum. Frater verò quidam nomine Raho de Ordine Minorum illuc ſe ad prædicandum conferens, propinquauit ad puerum, & fide plenus ait ad patrem: Credis ne Sanctum Dei Franciſcum poſſe filium tuum à mortuis ſuſcitare: propter amorem, quem ſemper ad CHRISTVM habuit pro reddenda vita hominibus Crucifixum? Quo reſpondente ſe firmiter credere, & fideliter confiteri ſeruum Sancti in perpetuum ſe eſſe futurum, ſi tantum à Deo munus per ipſius merita recipere mereretur, proſtrauit ſe

Frater ille cum Fratre ſocio in orationem, & cæteros qui aderant, excitans ad orandum. Quo facto, cœpit puer aliquantulum oſcitare, & apertis oculis, brachijſque eleuatis, ſe ipſum erexit, & ſtatim coram omnibus ambulauit incolumis, per mirandam Sancti virtutem vitæ ſimul redditus, & ſaluti.

In ciuitate Capuæ dum puer quidam ſuper Ripam vulturni fluminis cum pluribus iocaretur: incautus cecidit in profundum, quem fluminis impetus celeriter vorans, ſub ſabulo mortuum ſepeliuit, proclamantibus autem pueris, qui cum eo luſerant circa flumen, populoſa illuc multitudo conuenit. Cumque vniuerſus populus ſuppliciter, & deuote Beati Franciſci merita inuocaret, vt deuotorum ſibi parentum fidem aſpiciens, prolem à mortis periculo dignaretur eripere, natator quidam procul aſtans clamoribus auditis, acceſſit. Et poſt diutinam inquiſitionem, inuocato tandem Beati Franciſci ſubſidio, locum inuenit, in quo limus in modum ſepulchri pueri cadauer obtexerat. Quem effodiens, & extra deportans, dolens de-

ſciderat ; & ictus alius ſub mammilla: tantam reliquerat aperturam, vt flatus inde procedens circa ſex candelas ſimul iunctas extingueret. Cum igitur conſilio Medicorum ipſius impoſſibilis eſſet curatio, pro eo quod putreſcentibus plagis, ex eis fætor tam intolerabilis exhalaret, vt etiam ipſa eius vxor vehementer horreret, nulliſque iam humanis iuuari poſſet remedijs, conuertit ſe ad Beati Patris Franciſci patrocinium quanta poterat deuotione poſcendum, quem inter ipſos ictus vna cum Beata Virgine fidentiſſime inuocaret: Et ecce miſero in lectulo calamitatis ſolitario decubanti (cum Franciſci nomen vigilans, & eiulans frequentius replicaret) Aſtitit quidam in habitu Fratris Minoris, per feneſtram, vt ei videbatur ingreſſus. Qui vocans eum ex nomine, dixit, quia fiduciam habuiſti in me, ecce Dominus liberabit te. A quo cum æger quis eſſet, requireret: Franciſcum ille ſe eſſe reſpondit. Et ſtatim appropians vulnerum illius ligaturas reſoluit, & eum vnguento per omnes plagas, vt videbatur perunxit. Statim autem vt ſenſit illarum

ſa-

ſacrarum manuum: Stigmatum Saluatoris virtute ſanare valẽtium ſuauem contactũ expulſa putredine, reſtituta carne, & vulneribus ſolidatis, reſtitutus eſt integrè priſtinæ ſoſpitati. Quo facto Beatus Pater abſceſſit. Et ipſe ſentiens ſe ſanatum, & in vocem diuinæ laudis, & Beati Franciſci lætanter erumpens, vocauit vxorem. At illa celerius currens, & ſtare iam videns quem ſepelliendum credebat in craſtino, cum eſſet ſtupore vehementi perterrita, viciniam totam clamore compleuit. Accurrentes autem ſui cum illum niterẽtur tanquam freneticum in lecto reponere, & ille econtra renitens aſſereret, & oſtenderet ſe ſanatum, tanto ſunt ſtupore attoniti, vt quaſi ſine mente omnes effecti, fantaſticum eſſe crederent, quod videbant, quia qui pauloante conſpexerant plagis atrociſſimis laniatum, & totum iam marcidum, plena cernebant incolumitate iocundum. Ad quos ille qui factus fuerat ſanus, nolite timere inquit, nolite credere inane, quod cernitis, quia Sanctus Franciſcus modo à loco receſſit, & illarum Sacrarum manuum tactu me

integre ab omni plaga curauit. Crebreſcente tandem huius fama miraculi, accelerat populus omnis, & videntes in tam aperto prodigio Stigmatum Beati Franciſci virtutem admiratione ſimul, & gaudio replebantur: Chriſtique ſigniferum magnis laudum præconijs extollebant. Digne quidem Beatus Pater carne iam mortuus, & viuens cum CHRISTO, præſentiæ ſuæ oſtenſione mirabili, & manuum Sacrarum palpatione ſuaui, vulnerato lethaliter viro ſanitatem conceſſit, cum illius etiam in ſe Stigmata tulerit, qui miſericorditer moriens, & mirabiliter ſurgens, vulneratum genus humanum, & ſemiuiuum relictum, plagarum ſuarum virtute ſanauit.

Apud Potentiam Apuliæ Ciuitatem erat quidam Clericus Rogerius nomine vir honorabilis, & Eccleſiæ Maioris Canonicus. Hic cum infirmitate quaſſatus, die quadam Eccleſiam oraturus intraſſet, in qua erat imago Beati Franciſci depicta, glorioſa Stigmata repræſentans, cœpit de illius ſublimitate miraculi tanquam de re omninò inſolita, & impoſſibili dubitare.

Su-

Subito igitur dum mente plagatus interius cogitaret inania, in palma ſiniſtræ manus ſub chiroteca grauiter ſe ſenſit eſſe percuſſum: ſonitum audiens percuſſuræ, velut cum ſpiculum proſilit de baliſta, moxque tam vulnere ſauciatus, quod ſonitu ſtupefactus chirothecam de manu traxit, vt viſu dignoſceret, quod tactu perceperat, & auditu. Cumque nulla fuiſſet prius in palma percuſſio: conſpexit in medio manus plagam: quaſi ſagittæ percuſſione inflictam, ex qua tanta vis procedebat ardoris, vt videretur: ex illo deficere. Mirabile dictu. Nullum in chiroteca veſtigium apparebat, vt latenti plagæ cordis, latenter inflicti pœna vulneris reſponderet. Clamat exindè per duos dies, & rugit: dolore grauiſſimo ſtimulatus, & increduli cordis velamen explicat vniuerſis. Credere ſe veraciter Sacra Stigmata in Sancto fuiſſe Franciſco fatetur, & iurat, conteſtans omnis dubitationis abſceſſiſſe phantaſmata. Orat ſuppliciter Sanctum Dei per Sacra ſibi Stigmata ſubuenire, & multas cordis preces multo impinguat profluuio lachrymarum. Mirum certè. In-

credulitate proiecta, ſanationem mentis ſanatio ſequitur corporalis. Omnis quieſcit dolor, frigeſcit ardor, nullum remanet, veſtigium percuſſuræ, ſicque factum eſt vt latens mentis infirmitas per patens carnis cauterium ſuperna prouidente clementia curaretur: menteque ſanata, & ipſa caro pariter ſanaretur. Fit homo humilis Deo deuotus, Sancto, & Fratrum Ordini perpetua familiaritate ſubiectus. Huius rei tam ſolemne miraculum iuramentis firmatum fuit: & litteris ſigilli Epiſcopi munimine roboratis: ipſius ad nos notitia delata peruenit. De ſacris ergo Stigmatibus nullus ſit ambiguitati locus: nullius in hoc (quia Deus bonus eſt) nequam ſit oculus: quaſi huiuſmodi doni largitio ſempiternæ bonitati non congruat. Si enim illo amore Seraphico multa membra capiti cohærerent Chriſto: vt & in bello ſimili armatura inuenirentur condigna, & in regno ad ſimilem forent gloriam ſubuehenda: nullus hoc ſanæ mentis: niſi ad Chriſti gloriam diceret pertinere.

De

De mortuis ſuſcitatis.

IN Caſtro Montis Marani prope Beneuentum mulier quædam Sancto Franciſco peculiari deuotione cohærens, viam vniuerſæ carnis intrauit. Conuenientibus autem Clericis nocte ad exequias, & vigilias cum pſalterijs decantandas: ſubito cunctis cernentibus erexit ſe mulier ſuper lectum, & vnum de aſtantibus Sacerdotem patrinum videlicet ſuũ aduocauit. Dicens, volo confiteri Pater. Ego enim mortua duro eram carceri mancipanda, quoniam peccatum quod tibi pandam: nec dum confeſſa fueram. Sed orante inquit pro me Sancto Franciſco: cui dum viuerem, deuota mente ſeruiui: redire nunc ad corpus indultum eſt mihi: vt illo reuelato peccato, ſempiternam promerear vitam. Et ecce vobis videntibus poſtquam illud detexero, ad promiſſam requiem properabo. Trementer ergo Sacerdoti trementi confeſſa: poſt abſolutionem receptam, quiete ſe in lecto collegit, & in Domino fœliciter obdormiuit.

In Caſtro Pamarco in Montanis Apuliæ poſito: patri, & matri vnica erat filia in tenera ætate tenere prædilecta. Quæ infirmitate graui ad mortem perducta: parentes eius ſucceſſionem aliam non ſperantes: ſe in illa quaſi mortuos reputabant. Conuenientibus ergo conſanguineis, & amicis ad flebile nimis funus, iacebat mater infœlix ineffabilibus complecta doloribus, & abſorta ſuprema triſtitia, de his quæ fiebant nihil penitus aduertebat. Interim Sanctus Franciſcus vno tantum ſocio comitatus apparens deſolatam viſitare dignatus eſt fœminam, quam ſibi ſenſerat eſſe deuotam: & pijs eam affatus alloquijs noli flere inquit: nam lucernæ tuæ lumen, quod deploras extinctum: mea tibi eſt interceſſione reddendum. Surrexit continuo mulier, & quæ ſibi dixerat Sanctus omnibus manifeſtans: non permiſit extinctum corpus efferri: ſed cum magna fide, Sancti Franciſci nomen inuocans, & mortuam filiam apprehendens: viuam, & incolumem cunctis videntibus, & mirantibus alleuauit.

Cum Fratres de Noceria peterēt quod-

dam

dam plauſtrum à quodam viro Petro nomine, quo aliquantulum indigebant: ſtultè reſpondit eis, pro petito ſubſidio irrogando conuitium, & pro eleemoſyna ad honorem Sancti poſtulata Franciſci, in nomen ipſius blaſphemiam iaculando. Pœnituit hominem ſtatim inſipientiæ ſuæ, diuino ſuper eum irruente pauore, ne forte vltimo Domini ſequeretur: ſicut & fuit protinus ſubſecuta. Nam infirmatus continuo primogenitus eius, paruo elapſo ſpatio ſpiritum exhalauit. Volutabatur per humum pater infœlix, & Sanctum Dei Franciſcum vocare non ceſſans, cum lachrymis exclamabat. Ego ſum qui peccaui, ego qui inique locutus ſum: me in perſona propria flagellare debuiſti. Redde Sancte iam pœnitenti, quod abſtuliſti impiè blaſphemanti: Tibi me reddo, tuis me obſequijs ſemper expono: nam & deuotum ſacrificium laudis pro tui honore nominis ſemper offeram Chriſto. Mira res. Ad hæc verba ſurrexit puer, & planctum prohibens, ſe morientem eductum de corpore, per Beatum Franciſcum deductum aſſeruit, & reductum.

Cuiuſdam Vrbis Romæ Notarij puerulus vix ſeptennis matrem ad Eccleſiam Sancti Marci euntem puerili more ſequi deſiderans, dum remanere domi compelleretur à matre, per feneſtram Palatij ſe proiecit, & vltima quaſſatione colliſus: continuo ſpirauit. Mater verò, quæ nondum longè diſceſſerat, ad ſonitum corruentis præcipitium pignoris ſuſpicata celeriter rediјt, filiumque repetiens tam miſerabili caſu repente ſubtractum: protinus ſibi ipſi manus iniecit vltrices, ac doloroſis clamoribus totam excitauit viciniam ad lamentum. Frater verò quidam nomine Raho de Ordine Minorum illuc ſe ad prædicandum conferens, propinquauit ad puerum, & fide plenus ait ad patrem: Credis ne Sanctum Dei Franciſcum poſſe filium tuum à mortuis ſuſcitare: propter amorem, quem ſemper ad CHRISTVM habuit pro reddenda vita hominibus Crucifixum? Quo reſpondente ſe firmiter credere, & fideliter confiteri ſeruum Sancti in perpetuum ſe eſſe futurum, ſi tantum à Deo munus per ipſius merita recipere mereretur, proſtrauit ſe

Fra-

Frater ille cum Fratre ſocio in oratione, & cæteros qui aderant, excitans ad orandum. Quo facto, cœpit puer aliquantulum oſcitare, & apertis oculis, brachijſque eleuatis, ſe ipſum erexit, & ſtatim coram omnibus ambulauit incolumis, per mirandam Sancti virtutem vitæ ſimul redditus, & ſaluti.

In ciuitate Capuæ dum puer quidam ſuper Ripam vulturni fluminis cum pluribus iocaretur: incautus cecidit in profundum, quem fluminis impetus celeriter vorans, ſub ſabulo mortuum ſepeliuit, proclamantibus autem pueris, qui cum eo luſerant circa flumen, populoſa illuc multitudo conuenit. Cumque vniuerſus populus ſuppliciter, & deuote Beati Franciſci merita inuocaret, vt deuotorum ſibi parentum fidem aſpiciens, prolem à mortis periculo dignaretur eripere, natator quidam procul aſtans clamoribus auditis, acceſſit. Et poſt diutinam inquiſitionem, inuocato tandem Beati Franciſci ſubſidio, locum inuenit, in quo limus in modum ſepulchri pueri cadauer obtexerat. Quem effodiens, & extra deportans, dolens de-

functum inſpexit. Licet autem populus, qui aſtabat, videret iuuenem mortuum, nihilominus tamen flens, & eiulans proclamabat. Sancte Franciſce redde puerum patri ſuo. Sed & Iudæi, qui venerant, naturali pietate commoti, dicebant, Sancte Franciſce redde puerum patri ſuo. Subito puer lætantibus, & mirantibus cunctis, exurgens incolumis: duci ſe ad Eccleſiam Beati Franciſci ſuppliciter poſtulauit, vt gratias illi deuotus exolueret, cuius ſe nouerat virtute mirabiliter ſuſcitatum.

In ciuitate Sueſſa in vico qui ad columnas dicitur, repentè quædam corruens domus vnum abſorbuit iuuenem, & ſubito interemit. Viri autem, & mulieres ruinæ ſonitu excitati, vndique accurrentes, eleuauerunt hinc inde ligna, & lapides, & miſeræ matri mortuum filium reddiderunt. Illa verò amariſſimis repleta ſingultibus, ſicut poterat doloroſis vocibus exclamabat. Sancte Franciſce Sancte Franciſce redde mihi filium meum, non ſolum autem illa, ſed & omnes qui aderant, beati Patris præſidium flagitabant.

Sed

Sed cum non eſſet neque vox neque ſenſus, cadauer poſuerunt in lectulo ad ſepeliendum ipſum diem craſtinum expectantes. Mater verò fiduciam habens in Domino per merita Sancti eius, votum emiſit, noua ſe ſindone Beati Franciſci operturam altare, ſi filium ſuum reuocaret ad vitam. Et ecce circa horam noctis mediam cœpit iuuenis oſcitare, & caleſcentibus membris viuus exurgens, & ſanus in laudis verba prorumpit. Sed, & clerum qui conuenerat, & populum vniuerſum excitauit ad laudes, & gratias Deo, & Beato Franciſco cum mentis lætitia perſoluendas.

Iuuenis quidam Gerlandinus nomine de Raguſia oriundus vindemiarum tempore ad vineas exiens cum in vaſe vinario vt vtres impleret, ſub torculari ſe mitteret: repente prægrandes lapides motis in ſe lignorum ſtruibus, caput ipſius letali percuſſione quaſſarunt. Feſtinauit continuo pater ad filium, & deſperans obrutum non adiuuit, ſed eum ſub onere ſicut corruit, ſic reliquit. Accurrerunt expeditius vinitores magni clamoris vocem lugubrem audientes, multoque cum pa-

tre pueri dolore completi, extraxerunt iuuenem iam mortuum à ruina: pater verò ipſius IESV pedibus prouolutus, humiliter precabatur, vt filium ſuum vnicum per Sancti Franciſci merita cuius tunc imminebat, ſolemnitas ſibi reddere dignaretur. Ingeminabat preces: vouebat officia pietatis, & Sancti viri corpus ſe viſitaturum cum filio ſi ſuſcitaretur à mortuis, repromiſit. Mirum certè. Continuo puer qui toto fuerat corpore conquaſſatus, reſtitutus vitæ, & integræ ſoſpitati: gaudens coram omnibus exurrexit, plangentes obiurgans, & Sancti Franciſci ſuffragijs vitæ ſe redditum aſſeuerans.

Quendam alium mortuum in Alemania ſuſcitauit, de quo Dominus Papa Gregorius tempore translationis ipſius Sancti fratres omnes qui ad translationem, & capitulum conuenerant, per Apoſtolicas litteras certos reddidit, & gaudentes. Miraculi huius ſeriem, quia ignoraui non ſcripſi, credens Papale teſtimonium omnis aſſertionis excellere inſtrumentum.

De his quos à mortuis periculo liberauit.

IN confinibus Vrbis vir quidam nobilis Rodulfus nomine, cum Deo deuota vxore, fratres Minores ſuo recepit hoſpitio, tam hoſpitalitatis gratia, quam Beati Franciſci reuerentia, & amore. Nocte verò illa in ſummitate turris dormiens cuſtos caſtri, cùm iaceret ſuper ſtruem lignorum in ipſa muri poſitorum crepidine, ipſorum ſoluta conpage in tectum palatij corruit, & exinde ſuper terram. Excitata ad ſonitum caſus tota familia, & cuſtodis intellecta ruina, dominus caſtri, & domina cum fratribus accurrerunt. Is verò qui ab alto corruerat, abſortus fuerat tam profundo ſopore, vt nec ad caſum euigilaret iteratę ruinę: nec ad ſtrepitum accurrentis familię cum clamore. Trahentium tandem, & impellentium manibus excitatus conqueri cœpit, quod dulci fuiſſet quiete priuatus, inter Beati Franciſci brachia ſuauiter aſſererens ſe dormiſſe. Cum verò de caſu proprio doceretur ab alijs, & in imò ſe videret qui in

alto iacuerat, ſtupens eſse factum quod fieri non perceperat, penitentiam ſe facturum ob reuerentiam Dei, & Beati Franciſci coram omnibus repromiſſit.

In caſtro Pophis quod in campania poſitum eſt, Sacerdos quidam Thomas nomine acceſſit ad reparandum Eccleſiæ molendinum. Deambulans autem incautè ſecus extrema canalis quo gurges profundus copioſo defluebat influxu, ſubito caſu cauilloſo ligno intruſus eſt, cuius impulſu voluitur molendinum. Cum igitur conſertus iaceret in ligno, & ſuper os ipſius quia ſupinus erat aquarum impetus inundaret, corde tamen quia lingua non poterat S. Franciſcum flebiliter inuocabat. Per magnum vero ſpatium ſic illo iacente, ac de vita ipſius iam penitus ſocijs deſperatis in contrariam partem molam cum violentia reuoluerunt, & ſic eiectus Sacerdos palpitans volutabatur in aquæ meatu. Et ecce quidam fratrer Minor indutus tunica candida, & fune ſuccinctus cum magna ſuauitate arreptum per brachium extra flumen eduxit dicens. Ego ſum Franciſcus, quem inuocaſti. Ille verò

ſic

ſic liberatus nimis obſtupuit volenſque pedum ipſius oſculari veſtigia, huc atque illuc anxius diſcurrebat, quærens à ſocijs vbi eſt ille? quo abijt Sanctus? qua via diſceſſit? Viri autem illi tremefacti proni ceciderunt in terram ſublimis Dei glorioſa extollentes magnalia; & virtuoſa merita humilis ſerui eius.

Iuuenis quidam de burgo Celani: pro metendis hærbis exierat ad campeſtria quædam in quibus vetus latebat puteus, herbis in ſummo ore virentibus obumbratus, qui quaſi per paſſus quatuor aquarum altitudinem continebat. Segregatim igitur per campum diſcurrentibus pueris, vnus ex improuiſo decurrit in puteum. Abſorbente autem profunda fouea corpus, ſpiritus mentis ſurſum recurrebat ad Beati Franciſci ſuffragium, clamans in ipſo lapſu fideliter, & fidenter, Sancte Franciſce adiuua me. Cæteri huc atque illuc ſe vertentes dum puer alius non compareret, clamore circuitu, & lachrymis requirebant eundem. Comperto tandem quod in puteum cecidiſſet, feſtinantes cum gemitibus redierunt ad burgum, indican-

dicantes euentum, expoſcentes auxilium. Redeuntibus autem illis cum multa hominum turba, demiſſus vnus per funem in puteum, puerum reſpexit in aquarum ſuperficie reſidentem, nihil paſſum penitus læſionis. Extractus verò de puteo puer, dixit omnibus qui aſtabant. Quando ſubito cecidi Beati Franciſci patrocinium inuocaui, qui corruenti mihi ſtatim præſentialiter affuit, & manum porrigens leuiter apprehendit, nec vnquam deſeruit, donec vna vobiſcum de puteo me eduxit.

In Eccleſia Beati Franciſci apud Aſſiſium, dum præſente Romana curia prædicaret Dominus Epiſcopus Hoſtienſis, qui poſtmodum Summus Pontifex extitit Alexander, quidam lapis ponderoſus, & magnus incaute ſuper pulpitum excelſum, & lapideum derelictus, præ nimietate præſſuræ impulſus ſuper caput cuiuſdam cecidit mulieris. Extimantes igitur circunſtantes, perfecte ipſam iam mortuam, & caput eius totaliter conquaſſatum, cooperuerunt eam pallio, quo erat amicta, vt ſermone finito educeretur extra Eccleſiam lugubre funus. Ipſa vero

ſe Beato Franciſco, ante cuius iacebat altare, fideliter commendauit. Et ecce prædicatione finita, mulier coram omnibus adeo ſurrexit incolumis, vt nullius in ea læſionis veſtigium appareret. Sed & quod eſt amplius admirandum cum per longa tempore vſque ad horam illam dolorem capitis quaſi continuum habuiſſet, plene fuit ex tunc ab omnis morbi moleſtia liberata, ſicut ipſa poſtmodum teſtabatur.

Apud Cornetum cum in loco Fratrum ad fuſionem campanæ viri quidam conueniſſent deuoti, puerulus quidam octennis Bartholomæus nomine exiſtentium quodam Fratribus laborantibus apportauit. Et ecce ſubito ventus vehemens concuſſa domo, hoſtium portæ graue quidem, & magnum ſuper ipſum puerulum ita valido proiecit impulſu, vt quem tam ingens pondus oppreſſerat, letali crederetur colliſione quaſſatus. Sic enim totaliter iacebat tumulatus ſub pondere, vt nihil exterius appareret. Accurrerunt omnes, qui aderant, Beati Franciſci virtuoſam dexteram inuocantes. Sed & pater ipſius, qui rigeſcentibus membris ſe mouere non poterat

terat præ dolore, votis, & voce ſancto Franciſco filium offerebat. Leuatum eſt denique funeſtum pondus deſuper puerum, & ecce quem credebant mortuum, quaſi ſuſcitatus à ſomno, lætus apparuit: nullam in ſe prorſus præferens læſionem. Igitur cum quatuordecim eſſet annorum, factus eſt Frater Minor, vir poſteà litteratus, & famoſus in Ordine Prædicator.

Homines de Lentino lapidem prægrandem abſciderunt de monte, qui ſupponendus erat altari cuiuſdam Eccleſiæ Beati Franciſci in proximo conſecrandæ. Cum autem ferè quadraginta homines lapidem illum ſuperponere vehiculo niterentur repetitis ſæpius viribus, ſuper quendam hominem lapis ille cecidit, & in modum ſepulchri obtexit. Sed cum mente confuſi quid facerent ignorarent: maior pars hominum deſperata diſceſſit. Porrò viri decem, qui remanſerant lugubri voce ſanctum inuocantes Franciſcum, ne in ſuo ſeruitio ſic horrendè mori hominem pateretur: reſumpto tandem corde, tanta facilitate lapidem amouerunt, vt nullus dubitaret virtutem affuiſſe Franciſci.

Sur-

Surrexit homo incolumis in omnibus membris, inſuper & lumen recuperauit limpidum oculorum, quod habuerat obſcuratum, vt omnibus daretur intelligi, quam in rebus deſperatis, Beati Franciſci merita validæ ſint virtutis.

Simile quoddam accidit apud ſanctum Seuerinum in Marchia de Anchona. Dum enim lapis prægrandis de Conſtantinopoli apportatus ad Baſilicam Beati Franciſci multorum viribus traheretur, rapido lapſu eſt ſuper quendam trahentium deuolutus. Cumque ille non ſolum crederetur defunctus, ſed etiam totaliter comminutus, aſſiſtente ſibi Beato Franciſco, & lapidem ſubleuante abſque omni læſione ſanus, & incolumis lapidis proiecto pondere proſiliuit.

Bartholomæus Caietanus ciuis, cum ad conſtructione cuiuſdam Eccleſiæ Beati Fſanciſci non modicum deſudaret, ruente trabe quadam infirmiter poſita, eiuſque opprimente ceruicem, fuit grauiter conquaſſatus. Ipſe verò mortem ſibi ſentiens imminentem, vti erat vir fidelis & pius, à quodam Fratre viaticum poſtulauit.

Quod

Quod Frater ille tàm celeriter afferre non valens, quia mori ſubito credebatur: Beati Auguſtini verba protulit, dicens ei: Crede & manducaſti. Sequenti verò nocte Beatus Franciſcus cum vndecim Fratribus illi apparuit, & inter vbera portans agniculum, ad lectum eius acceſſit, vocauitque illum ex nomine dicens: Bartholomæe noli timere, quia non præualebit aduerſum te inimicus, qui te in meo ſeruitio voluit impedire. Hic eſt agnus, quem tibi dari petebas, quem & propter bonum deſiderium ſuſcepiſti, cuius etiam virtute conſequeris vtriuſque hominis ſoſpitatem. Et ſic per vulnera manum ducens, ad opus quod cœperat, eum redire præcepit. Qui valdè manè conſurgens, & ijs qui eum ſemi necem reliquerant incolumis, & lætus apparens admirationem intulit & ſtuporem. Sed & ipſorum mentes ad Beati Patris reuerentiam & amorem, tàm exemplo ſui, quàm Sancti miraculo excitauit.

Quidam de Caſtro Ceperani nomine Nicolaus in manus inimicorum crudelium incidit die quadam. Qui crudelitate

fera-

ferali vulneribus eum ſuper vulnera concidentes vſque adeò ſuper miſerum ſæuierunt: donec vel extinctum crederent, vel protinus extinguendum. Clamauerat autem Nicolaus prædictus cum primos ictus exciperet alta voce, Sancte Franciſce ſuccurre mihi, Sancte Franciſce adiuua me. Hanc vocem à remotis audierunt quamplurimi, licet auxilium ferre non poſſent. Deportatus tandem domum, totus ſuo ſanguine volutatus, fiducialiter aſſerebat ſe mortem ex illis vulneribus non viſurum, nec etiam ſe tunc ſentire dolores, quoniam Sanctus Franciſcus ſibi ſuccurrerat, & vt pœnitentiam ageret, à Domino impetrauit. Quod & ſequens confirmauit euentus. Nam lotus à ſanguine, continuò contra humanam ſpem extitit liberatus.

Filius cuiuſdam nobilis in caſtro Sancti Geminiani valido languore detentus, omnique vlterius deſperatus ſalute, ad extremum vſque perductus eſt. Riuus etenim ſanguinis ab oculis eius emanabat, ſicut ex vena brachij aſſolet ebullire, cœteriſque propinquæ mortis veris inditijs

in

in reliquo corpore apparentibus iudicabatur pro mortuo, ſed & pro debilitate ſpiritus, & virtutis ſenſus, & motus vſu priuatus, viſus eſt penitus emigraſſe. Congregatis autem ex more ad planctum parentibus, & amicis, ac de ſola agentibus ſepultura: Pater ipſius fiduciam habens in Domino, concito greſſu ad Eccleſiam cucurrit Beati Franciſci, quæ in eodem erat Caſtro conſtructa, & cingulo ſuſpenſo ad guttur, cum omni humilitate ſe proſtrauit in terram. Sicquè vota vouens, & multiplicans preces, ſuſpirijs, & gemitibus meruit apud Chriſtum, Sanctum Franciſcum habere patronum. Reuerſus itaque ſtatìm Pater ad filium, & ſanitati reſtitutum inueniens, luctum in gaudium commutauit.

Simile quiddam meritis Sancti operatus eſt Dominus circa puellam quandam in Cathalonia de villa nomine Thamarit, & circa aliam de Anchona, quæ cum eſſent præ nimietate ægritudinis in vltimo ſpiritu conſtitutæ, Beatus Franciſcus fideliter à parentibus inuocatus, perfectæ continuò reſtituit ſanitati.

Cle-

Clericus quidam de Vico albo nomine Matthæus, veneno mortifero bibito in tantum fuit grauatus, quod loqui aliquo modo non valens, ſolum finalem exitum expectabat. Sacerdos quidam, vt ſibi confiteretur, admonuit, & verbum vnum ab eo extorquere non valuit. Ipſe verò in corde ſuo humiliter Chriſtum orabat, vt per Beati Franciſci merita à mortis cum faucibus eripere dignaretur. Moxquè vt confortatus à Domino Beati Franciſci nomen fideli deuotione deprompſit, teſtibus qui aderant, veneno euomito, liberatori ſuo gratias egit.

De liberatis à naufragio.

IN magno maris periculo poſiti quidam nautæ, cum per milliaria decem à Portu Barulitano diſtarent, ingraueſcente nimium tempeſtate, iam de vita dubij anchoras ſubmiſerunt. Verum ſpiritu procellarum mari feruentius tumeſcente: fractis funibus, & relictis anchoris incerto, & inæquali curſu per æquora vagabantur. Tandem nutu diuino mari

placato, ad reſumendas anchoras, quarum funes ſuperius enatabant, toto ſe conamine parauerunt. Cumque id perficere proprijs viribus non valerent plurimorum Sanctorum inuocato ſubſidio, multiſque iam ſudoribus liqueſcentes, nec vnam per totam diem reſumere potuerunt. Aderat autem nauta quidam perfectus nomine, ſed moribus imperfectus, qui cum irriſione quadam dixit ad ſocios. Ecce Sanctorum omnium inuocaſtis auxilium, & vt videtis, nullus eſt qui ſuccurrat. Inuocemus iſtum Franciſcum, qui nouellus eſt ſanctus, ſi quo modo in mare ſe emergat, & anchoras perditas reddat. Conſenſerunt cœteri, non irriſoriè, ſed veraciter ſuaſioni perfecti, & ipſius obiurgantes irriſorium verbum, firmauerunt cum ſancto ſpontaneum votum: ſtatimque in momento ſine aliquo adminiculo natauerunt anchoræ ſuper aquas, quaſi ferri natura verſa foret in ligneam leuitatem.

Peregrinus quidam inualidus corpore propter febris peracutæ ſinthomata, quam fuerat ante perpeſſus: naui quadam ſubue-

uectus de vltramarinis partibus veniebat. Ferebatur autem, & ipſe ad Beatum Franciſcum præcipuo deuotionis affectu, & eum ſibi apud cœleſtem Regem elegerat aduocatum. Cum igitur nec dum perfectè liber à morbo, ſitis anguſtiaretur ardoribus: deficiente iam aqua, cœpit alta voce clamare. Ite fidenter, haurite poculum mihi, quia Beatus Franciſcus vaſculum meum aqua repleuit. Mirum certè. Inuenerunt vas aqua repletum, quod fuerat ante vacuum derelictum. Alio verò die cum tempeſtate ſuborta operiretur nauis fluctibus, & procellis quateretur perualidis: itaut iam naufragium timerent, cœpit idem infirmus ſubito clamore vociferari per nauem. Surgite omnes (inquit) & Beato Franciſco venienti occurrite. Ecce ad ſaluandum nos adeſt. Sicque cum voce magna, & lachrymis in faciem procidens adorauit. Statim ad Sancti viſionem omnem ſoſpitatem reſumpſit infirmus, & maris fuit tranquillitas ſubſecuta.

Frater Iacobus Reatinus cum in nauicula parua fluuim quendam cum alijs Fra-

tribus pertranſiret, ſocijs primo ſuper ripa poſitis, poſtremò ſe ad exitum præparabat. Sed modico illo ligno per infortunium reuoluto, Rectore natante Frater merſus eſt in profundum. Inuocabant Fratres extra poſiti affectuoſis precibus Beatum Franciſcum, & vt filio ſuccurreret lachrymoſis gemitibus ſupplicabant. Submerſus autem Frater de ventre gurgitis nimis immenſi cum ore non poſſet, corde clamabat vt poterat, implorans pij Patris ſubſidium. Et ecce auxiliante ſibi Beati Patris præſentia, per profundum ſicut per aridam ambulabat, & demerſam nauiculam capiens, cum ea peruenit ad littus. Mirabile dictu. Veſtimenta eius madidata non ſunt, nec aquæ gutta proximauit ad tunicam.

Frater Bonauentura nomine cum duobus viris per lacum quendam nauigans, confracta ex parte nauicula propter aquæ influentis impetum, demerſus eſt cum naui & ſocijs in profundum. Cum autem de lacu miſerię miſericordem Patrem Franciſcum inuocarent cum multa fiducia, ſuper enatauit ſubito aqua plena naui-

nicula, & cum eis Sancto præbente ducatum, ſalubriter peruenit ad portum. Sic & quidam Frater de Eſculo ſubmerſus in flumine, Sancti Franciſci meritis extitit liberatus. Sed & in lacu Reatino cum quidam viri & mulieres in conſimili eſſent periculo conſtituti, ad inuocationem nominis Sancti Franciſci de aquarum multarum perículoſo naufragio ſalubriter euaſerunt.

Quidam nautæ Anchonitani periculoſa tempeſtate iactati, ſubmerſionis periculum iam videbant. Cumque ſic deſperati de vita Sanctum Franciſcum ſuppliciter inuocarent, lumen in mari magnum apparuit, & cum ipſo lumine tranquillitas conceſſa diuinitus, ac ſi Beatus vir ſua miranda virtute & ventis imperare poſſet & mari. Quantis autem miraculorum prodigijs, Beatus hic Pater in mari claruerit & clareſcat, quoties ibidem opem tulerit deſperatis, nullatenus credo poſſibile per ſingula enarrare. Nec mirum, ſi iam regnanti in Cœlis collatum eſt imperium ſuper aquas, cui & in hac mortalitate degenti omnis corporea crea-

tura ad ſuam refigurata originem mirabiliter ſeruiebat.

De liberatis à vinculis, & carceribus.

IN Romania græcum quendam cuiuſdam domini ſeruientem, contigit de furto fallaciter accuſari, quem dominus terræ in arcto carcere mandauit includi, & grauiter vinculari. Domina verò domus miſerta ſerui, quem indubitanter credebat à culpa ſibi impoſita innocentem, pro liberatione ipſius apud virum precibus inſiſtebat deuotis. Verùm non acquieſcente viri ſui duritia obſtinata, recurrit domina ſupplex ad Sanctum Franciſcum, & eius pietati voto commendauit inſontem. Protinus affuit miſerorum adiutor, & virum in carcere poſitum miſericorditer viſitauit. Soluit vincula, carcerem fregit, innocentem manibus apprehenſum foras eduxit, & ait. Ego ſum ille, cui domina tua te deuote commiſit. Cumque ille timore magno corriperetur, & pro deſcenſu altiſſimæ rupis voraginem

nem circuiret, ſubito liberatoris ſui virtute inueniens ſe in plano, rediјt ad dominam ſuam, relataque per ordinem miraculi veritate deuotam dominam ad Chriſti amorem, & reuerentiam ſerui eius Franciſci feruentius inflammauit.

In Maſſa Sancti Petri cuidam militi debebat pecuniæ quantitatem pauperculus quidam. Cumque præ inopia facultas non ſuppeteret perſoluendi, captus debitor à milite repetente, miſereri ſibi orabat ſuppliciter, dilationem quærens amore Beati Franciſci, ſpreuit ſuperbus miles preces oblatas, & ſancti amorem veluti inane quid inaniter vilipendit. Nam ceruicoſe reſpondens, tali te (ait) loco recludam, & tali retrudam carcere, quod nec Franciſcus nec aliquis te poterit adiuuare. Tentauit quod dixit. Carcerem adinuenit obſcurum, in quo hominem vinculatum coniecit. Paulopoſt affuit Beatus Franciſcus & confracto carcere, ruptiſque compedibus, illeſum hominem reduxit ad propria. Sic fortitudo Franciſci militem prædata ſuperbum, captiuum qui ſe ſibi ſubiecerat, liberauit à malo, militiſque

 pro-

proterui admirando miraculo in manſuetudinem commutauit.

Albertus de Aretio cum in vinculis atrociſſimis teneretur pro debitis iniuſte ab eo petitis, ſuam innocentiam Sancto Franciſco humiliter commendauit. Ordinem quidem Fratrum Minorum plurimum diligebat, & Sanctum Franciſcum inter Sanctos ſpeciali venerabatur affectu. Dixit autem creditor ſuus voce blasfema quam nec Franciſcus, nec Deus poſſet eum de ſuis manibus liberare. Factum eſt itaque in vigilia Sancti Franciſci cum vinctus ille nihil comediſſet, ſed ob ſancti amorem victum ſuum cuidam tribuiſſet egeno, nocte veniente apparuit ei vigilanti Sanctus Franciſcus. Ad cuius ingreſſum vincula de pedibus, & catenæ de manibus ceciderunt. Sponte aperta ſunt hoſtia, proſilierunt tabulæ de ſolario, & liber abſceſſit homo, ad propria rediens. Impleuit ex tunc votum, ieiunans vigiliam Beati Francifci, & cereo quem annuatim conſueuit offerre in accreſcentis deuotionis inditium, annuatim vnam vnciam ſuperaddens.

Re-

Reſidente in ſede Beati Petri Domino Gregorio Nono, quidam Petrus nomine de ciuitate Aliſia, de hæreſi accuſatus, Romæ captus eſt, & de mandato eiuſdem Pontificis ad cuſtodiendum traditus Epiſcopo Tiburtino. Quem ſub pœna Epiſcopatus accipiens, compedibus alligauit, obſcuroque ipſum carcere ne poſſet effugere, fecit includi, panem ei præbens in pondere, & poculum in menſura. Cœpit autem homo ille Beatum Franciſcum ad ſui miſerendum multis precibus & fletibus inuocare, eò quod audierat ſolemnitatis eius iam adeſſe vigiliam. Et quoniam Fidei puritate omnem abdicauerat hæreticæ prauitatis errorem, totaque cordis deuotione adhæſerat fideliſſimo Chriſti ſeruo Franciſco intercedentibus ipſius meritis à Domino meruit exaudiri. Inſtante enim iam nocte ſuæ feſtiuitatis, circa crepuſculum Beatus Franciſcus in carcerem miſeratus deſcendit, & illum ſuo nomine vocans, vt citò ſurgeret imperauit. Qui timore perterritus, quis nam eſſet interrogans, Beatum Franciſcum adeſſe audiuit. Cumque virtute præſen-

tiæ

tiæ viri Sancti, vincula pedum ſuorum confracta conſpiceret cecidiſſe, & tabulas carceris clauis vltro proſilientibus aperiri, & apertum iter ſibi ad exeundum præberi; ſolutus tamen & obſtupefactus fugere neſciebat, ſed ad ianuam clamans, cuſtodes omnes perterruit. Qui cum eum liberatum à vinculis Epiſcopo nunciaſſent poſt intellectum ordinem rei, ad carcerem Pontifex deuotus acceſſit, & manifeſtè Dei virtutem cognoſcens, Dominum adorauit ibidem. Vincula quoque coram Domino Papa & Cardinalibus delata fuerunt, qui videntes quod factum fuerat admirati plurimum benedixerunt Deum.

Guidolottus de Sancto Geminiano falſo accuſatus fuit, quod veneno intereмerat quendam virum, & quod eodem genere mortis, filium eiuſdem viri & vniuerſam eius Familiam propoſuerat enecare. Captus proindè à Poteſtate terræ grauiſſimis vinculis aggrauatus, in turri quadam reclusus eſt. Ipſe verò fiduciam habens in Domino, pro ſua innocentia quam ſciebat, cauſam commiſit Beati

Fran-

Franciſci patrocinio defendendam. Excogitante igitur Poteſtate qualiter criminis obiecti confeſſionem eliceret per tormenta, qualibuſque pœnis confeſſum faceret interire nocte illa cum mane ad cruciatus deberet adduci, Sancti Franciſci præſentia extitit viſitatus, & immenſo luminis fulgore vſque mane circumdatus, repletuſque gaudio & fiducia multa, ſecuritatem euaſionis accepit. Aduenerunt mane tortores, & eductum de carcere eculeo ſuſpenderunt, aggrauantes ſuper eum multa pondera ferri. Depoſitus eſt pluries, & iterum eleuatus, vt pœna pœnæ ſuccedente citiùs ad confeſſionem criminis arceretur. Sed ſpiritu innocentiæ lætabatur in vultu, nullam mœſtitiam prætendens in pœnis. Deindè accenſus eſt ignis ſub ipſo non modicus, nec propterea capillus eſt læſus, cum tamen capite dependeret ad terram. Tandem bulliente oleo ſuperfuſus, virtute patroni cui ſe commiſerat defenſandum hæc omnia ſuperauit, & ſic dimiſſus liber ſaluus abſceſſit.

De

De liberatis à periculo partus.

QVædam Comitiſſa in Sclauonia, ſicut nobilitate illuſtris, ſic & emula probitatis erga Sanctum Franciſcum deuotione flagrabat, erga Fratres verò ſedula pietate. Tempore verò partus duros perpeſſa dolores, tanta fuit anguſtia moleſtata, vt prolis futurus ortus, præſens videretur matris occaſus. Non videbatur infantem eniti poſſe ad vitam, niſi expiraret è vita, nec tali nixu parere, ſed perire. Subuenit cordi eius Sancti Franciſci fama, virtus, & gloria, excitatur fides, inflammatur deuotio. Conuertit ſe ad auxilium efficax, ad fidum amicum ad deuotorum ſolatium, refugium afflictorum. Sancte Franciſce (inquit) pietati tuæ ſupplicant omnia oſſa mea, & mente voueo quod explicare non poſſum. Mira celeritas pietatis. Finis dicendi, finis fuit dolendi, parturiendi meta, pariendi principium. Statim enim omni ceſſante præſſura partum ædidit cum ſalute. Non fuit immemor voti, non propoſiti refuga. Eccleſiam quandam pulchram con-

conſtrui fecit,& conſtructam ad Sancti honorem Fratribus aſſignauit.

In partibus Romanis mulier quædam Beatrix nomine vicina partui, cum per dies quatuor fœtum in ventre portaret extinctum, multis infœlix agitabatur anguſtijs, & exitialibus doloribus vrgebatur. Mortuus fœtus Matrem cogebat ad mortem, & nondum in lucem productum abortiuum, publicum Matri periculum pariebat. Tentabat Medicorum auxilium, ſed omne humanum remedium laborabat in vanum. Sic de primis maledictionibus Euæ copioſius aliquid declinarat in miſeram, vt ſepulchrum facta conceptus, ſepulchrum pro certò proximum expectaret. Fratribus tandem Minoribus per internuncios tota ſe deuotione committens, ſuppliciter aliquid de Sancti Franciſci reliquijs fide plena popoſcit. Contigit nutu Diuino aliquantulum inueniri de corda, qua fuerat Sanctus quandoque præcinctus. Mox vt ſuper dolentem poſita corda fuit, omnis facillime ſolutus eſt dolor, mortis cauſa mortuus fœtus emiſſus, priſtina ſanitas reſtituta.

Cu-

Cuiuſdam de Caruio nobilis viri vxor Iuliana nomine, pro filiorum morte annos trahebat lugubres, & continue infœlices deplorabat euentus, pro eo quod omnes quos cum præſſura portauerat filios, modico intericcto tempore cum vehementiori dolore ſepulturæ tradiderat. Cum igitur quatuor menſium conceptum haberet in vtero, magiſque propter euentus præteritos de conceptæ prolis ſollicitaretur obitu, quam de ortu Beatum Patrem Franciſcum pro vita nondum nati fœtus fideliter precabatur. Ecce autem nocte quadam dormienti ſibi mulier quædam apparebat in ſomnijs, formoſum puerulum geſtans in manibus, illumque lætiſſime offerebat eidem. Cùm verò illa recipere recuſaret, quem ſtatim formidabat amittere, mulier illa ſubiunxit, ſecure ſuſcipias, quia quem tuo mœrori compatiens ſacer mittit Franciſcus, vita viuet, & ſoſpitate gaudebit. Statim euigilans mulier, intellexit per oſtenſam ſibi cœlitus viſionem Beati Franciſci ſibi adeſſe ſuffragium, ex tunc abundantiori completa lætitia, pro ſuſcipienda prole

iux-

iuxta promiſſum multiplicauit preces, & vota promiſit. Impletum eſt denique tempus pariendi, & peperit fœmina masculum, qui iuuenilis robore florens ætatis, tanquam per Beati Franciſci merita fomentum ſuſciperet vitæ, incitamentum parentibus præbuit ad Chriſtum, & ſecundum eius deuotionis affectus. Simile quiddam huic in Tyburis ciuitate Sanctus Pater effecit. Cum enim mulier quædam filias plurimas peperiſſet, deſiderio prolis fatigata virilis, apud Sanctum Franciſcum preces ingeminauit & vota. Concepit igitur eius meritis mulier illa, & geminos ei parere dedit, qui pro vno fuerat exoratus.

Apud Viterbium partui propinqua mulier, morti propinquior cenſebatur, viſceralibus tormentata doloribus, & tota calamitoſa in infortunijs mulierum. Cumque naturæ ſuccumbente virtute, omnis deficeret artis induſtria, inuocato Beati Franciſci nomine, liberata confeſtim mulier, partum ſalubriter terminauit, ſed aſſecuta quod voluit, & oblita beneficij quod accepit, honorem Sancto

non

non deferens, die natalis ipſius ad opera ſeruilia manus extendit. Et ecce ſubito dextrum brachium ad laborem extenſum inflexibile remanſit & aridum. Quod cum ſtuderet ad ſe reuocare cum altero, vltione conſimili, & illud exaruit. Timore igitur Diuino correpta mulier, reintegrauit votum, vſumque membrorum, quem propter ingratitudinem amiſerat, & contemptum, per miſericordis & humilis Sancti merita, cui ſe iterato deuouit, recuperare promeruit.

Mulier quædam de partibus Aretinis, cum per ſeptem dies partus diſcrimina ſuſtineret, & iam in nigredinem verſa, deſperata eſſet ab omnibus, votum fecit Beato Franciſco, & eius cœpit moriens auxilium inuocare. Emiſſo autem voto, celeriter obdormiuit, viditque in ſomnijs Beatum Franciſcum ſe dulciter alloquentem, ac requirentem vtrum faciem ipſius agnoſceret, & an Antiphonam illam Virginis glorioſæ. Salue Regina miſericordiæ, ſciret, ad honorem huius Virginis recitare. Qua reſpondente ſe habere notitiam de vtriſque. Incipe ait Sanctus

ctus Antiphonam ſacram, & antequam compleas, paries cum ſalute. Ad hanc vocem euigilauit mulier, & cum timore cœpit dicere. Salue Regina miſericordiæ. Cumque illos miſericordes oculos præcaretur, fructumque commemoraret vteri virginalis, continuo cunctis liberata præſſuris infantem peperit ſpecioſum, gratias agens Reginæ miſericordiæ, quæ per Beati Franciſci merita ipſius fuerat dignata miſereri.

De cæcis illuminatis.

IN Conuentu Fratrum Minorum Neapoli: cum quidam Frater Robertus nomine: cæcus annis plurimis extitiſſet: creuit in oculis eius caro ſuperflua: motum, & vſum impediens palpebrarum. Cum igitur Fratres forenſes ad diuerſas mundi partes tendentes, ibidem plurimi conueniſſent, beatus Pater Franciſcus ſpeculum obedientiæ ſanctæ: vt eos miraculi nouitate hortaretur ad iter: prædictum Fratrem ipſis præſentibus tali modo curauit. Iacebat nocte quadam Frater

Robertus prædictus æger ad mortem, iamque ſibi fuerat anima commendata: & ecce aſtitit ei beatus Pater cum tribus Fratribus omni ſanctitate perfectis, videlicet Sancto Antonio, Fratre Auguſtino, & Fratre Iacobo de Aſſiſio: qui ſicut eum perfectè fuerant ſecuti dum viuerent, ita & ipſum alacriter comitabantur poſt mortem. Accipiens cultellum Sanctus Franciſcus carnem ſuperfluam reſecauit, lumen reſtituit priſtinum, & à mortis eum fauce reduxit: dixitque illi: fili Roberte gratia quam tecum feci, ſignum eſt Fratribus ad remotas nationes euntibus, quod ego præcedam eos: & ipſorum dirigam greſſus. Vadant inquit gaudenter, & iniunctam obedientiam alacri animo exequantur.

Apud Thebas in Romania, mulier cæca vigiliam Sancti Franciſci in pane tantum, & aqua ieiunans, ad Eccleſiam Fratrum Minorum ſummo mane feſtiuitatis à viro ſuo perducta eſt. Quæ dum Miſſa celebraretur, in eleuatione Corporis Chriſti oculos aperuit: clarè vidit, deuotiſſimè adorauit. In ipſa vero adoratione voce ma-

magna proclamans, gratias (inquit) Deo & Sancto eius: quia video Corpus Chriſti. Omnibus, qui aderant in voce exultationis conuerſis: poſt ſacrorum expletionem reuerſa eſt mulier in domum ſuam cum gaudio ſpiritus, & lumine oculorum. Exultabat quidem mulier non ſolum, quia lucis corporeæ recuperarat aſpectum: verum etiam quia Sacramentum illud mirificum quod eſt lumen animarum, verum, & viuum reſpectu primario per Beati Franciſci merita fidei ſuffragante virtute meruerat intueri.

In Campania puer quidam quatuordecim annorum de caſtro Pophis ſubita vexatus anguſtia: ſiniſtrum oculum amiſit ex toto. Paſſionis acerbitas ſic de loco ſuo propulit oculum: quod per octo dies extra neruo relaxato longitudine digiti vnius ad maxillas dependens, penè aridus eſt effectus. Sed cum ſola ſupereſſet abſciſſio: & à medentibus foret penitus deſperatus: pater eius ad auxilium Beati Franciſci tota ſe mente conuertit. Non defuit ille indefeſſus miſerorum adiutor precibus ſupplicantis. Nam oculum ari-

dum mirabili virtute in locum ſuum, priſtinumq; vigorem reſtituit: & lucis optatæ radijs illuſtrauit.

In eadem Prouincia apud Caſtrum magni ponderis lignum ex alto proruit, & cuiuſdam Sacerdotis caput grauiſſimè quaſſans, ſiniſtrum oculum excæcauit. Qui humi deiectus cœpit alta voce Sanctum Franciſcum luctuosè clamare dicens. Succurre Pater Sanctiſſime, vt ad feſtum tuum ire valeam, ſicut Fratribus tuis ire promiſi. Erat enim Vigilia Sancti, qui ſtatim exurgens: peroptimè liberatus, in vocem prorupit laudis, & gaudij: & circumſtantes omnes, qui eius miſeriæ condolebant, in ſtuporem conuertit, & iubilum. Iuit ad feſtum, narrans omnibus: quam in ſe experrus fuerat clementiam, & virtutem.

Vir quidam de Monte Gargano dum in vinea ſua laborans, lignum quoddam ferro ſucciderer proprium percuſſit oculum: & ſic diuiſit per medium: vt quaſi media pars ipſius exterius dependeret. Cumque in tam deſperato periculo deſperaret ſibi poſſe per hominem ſubueni-

ri: ieiunaturum ſe in feſto Sancti Franciſci, ſi ei ſuccurreret repromiſit. Statim in loco debito viri oculum ſanctus Dei reſtituit, ſicque diuiſum reiunxit: & lumine priſtino decorauit: vt nullius læſionis veſtigia remanerent.

Filius cuiuſdam nobilis viri à natiuitate cæcus, meritis Sancti Franciſci lumen accepit optatum. Qui nomen ab euentu ſortitus Illuminatus vocatus eſt. Aſſumpſit poſtea cum in ætate eſſet Ordinem Beati Franciſci: accepti beneficij non ingratus, tantumque profecit in lumine gratiæ, & virtutis: vt veræ lucis filius videretur. Tandem beati Patris promerentibus meritis, ſanctum initium fine ſanctiori concluſit.

In Zachanto quod eſt Caſtrum iuxta Ananiam. Miles quidam Girardus nomine, oculorum lumen ex toto perdiderat. Accidit autem vt duo Fratres Minores ab exteris partibus venientes ad domum ipſius hoſpitaturi diuerterent. Suſcepti itaque deuotè propter reuerentiam Sancti Franciſci à familia tota, & cum omni benignitate tractati: gratias agentes Deo,

& hoſpiti, ad locum Fratrum deuenere vicinum. Nocte igitur quadam Beatus Franciſcus vni Fratrum illorum in ſomnis apparuit dicens. Surge, feſtina cum ſocio ad domum hoſpitis noſtri: qui Chriſtum, & me ſuſcepit in vobis. Volo enim beneficia rependere pietatis. Cæcus quidem effectus eſt ſuis promerentibus culpis, quas pœnitentiali non ſtuduit confeſſione purgare. Diſparente quoque patre: Frater feſtinus ſurrexit, vt mandatum cum ſocio celeriter adimpleret. Venienteſque ad hoſpitis domum: cuncta quæ viderat alter per ordinem narrauerunt eidem. Stupuit vir ille non modicum, & vniuerſa quæ dicebantur, vera eſſe confirmans: compunctus ad lachrymas, confeſſus eſt libens. Tandem correctione promiſſa, interiorique homine taliter renouato: exteriorem continuo recuperauit aſpectum. Huius miraculi fama circumquaque diffuſa: non ſolum ad reuerentiam Sancti: verum etiam ad confeſſionem humilem peccatorum, & hoſpitalitatis gratiam plurimos incitauit.

De

De liberatis à diuerſis infirmitatibus.

APud caſtrum Plebis, iuuenis quidam mendicus ſurdus erat, & mutus à natiuitate ſua. Qui linguam adeò curtam habebat, ac tenuem: quod multoties exquiſita à pluribus, præciſa penitus videretur. Vir quidam Marcus nomine: ipſum propter Deum ſuſcepit hoſpitio. Qui eum ſibi benefacere ſentiens, cœpit cum ipſo aſſiduus demorari. Sero quodam cum prædictus vir cœnaret cum coniuge: aſtante puero coram eis: dixit vxori. Hoc ego maximum miraculum reputarem: ſi Beatus Franciſcus huic auditum redderet, & loquelam. Et adiecit: Voueo Deo quod ſi hoc Sanctus Franciſcus dignabitur operari: propter amorem ſuum huic puero expenſas conferam donec viuet. Mirum certè. Subito lingua creuit: & locutus eſt dicens: Gloria Deo, & Sancto Franciſco, qui mihi loquelam præbuit, & auditum.

Frater Iacobus de Iſeo: cum puerulus eſſet in domo paterna, rupturam incurrit

corporis valde grauem. Superno vero afflatus ſpiritu, licet eſſet iuuenis, & infirmus Ordinem Sancti Franciſci deuotus intrauit: nulli tamen qua vrgebatur infirmitate detexit. Factum eſt autem cum corpus Sancti Franciſci transferretur ad locum, vbi pretioſus ſacrorum oſſium, eius nunc theſaurus eſt conditus: affuit & tunc dictus Frater tranſlationis gaudijs, vt glorificati iam Patris corpori honorem debitum exhiberet. Et appropinquans tumbæ, in qua oſſa ſacra fuerant collocata: præ deuotione ſpiritus ſacrum tumulum complexatus: ſubito miro modo ad loca debita partibus reuocatis ſanum ſe ſenſit: ſuccintorium depoſuit, & ex tunc ab omni dolore præterito liber fuit: ab infirmitate quoque conſimili. Frater Bartholus de Eugubio: Frater Angelus de Tuderto: Nicolaus Sacerdos de Stichano: Ioannes de Fora: vir quidam de Piſis: & alius de Caſtro Ciſternæ: Petrus quoque de Sicilia: & homo quidam de Caſtro Spelli iuxta Aſſiſium: & quamplures alij, per Dei miſericordiam, & Beati Franciſci merita extiterunt mirabiliter liberati.

In

In Maritima mulier quædam mentis alienationem per quinquennium paſſa : viſu, & auditu priuata eſt : indumenta dilaniabat dentibus, ignis, & aquæ periculum non timebat: & caduci morbi ad ſummum incurrerat horribilem paſſionem. Nocte vero quadam cum diſponeret ſibi diuina miſericordia miſereri, ſalutaris fulgore lucis ſuperilluſtrata diuinitus : vidit Beatum Fzanciſcum ſuper ſolium ſedere ſublime : ante quem proſtraſtata, ſanitatem ſuppliciter expoſcebat. Illo vero nondum fauente precibus : firmauit mulier votum : promittens pro Dei amore, ac Sancti petentibus, donec haberet, eleemoſynam non negare. Illico Sanctus pactum recognouit, quod olim cum Domino fecerat ſimile, & ſignans eam Crucis ſignaculo : integram ſibi reſtituit ſanitatem. A conſimili paſſione puellam quandam de Nurſia, & filium cuiuſdam nobilis viri, & alios quoſdam : relatione viridica compertum eſt Sanctum Dei Franciſcum miſericorditer liberaſſe.

Petrus de Fulgineo ad viſitandum limina Beati Michaelis quodam tempore

per-

pergens, dum minus reuerenter peregrinationem peregit fontis cuiuſdam aquam deguſtans: à dæmonibus eſt inuaſus. Et exinde per tres annos obſeſſus, diſcerpebatur in corpore: peſſima loquens, & horrenda prætendens: habens aliquando lucida interualla: beati virtutem quam efficacem audierat ad effugandas aëreas poteſtates humiliter requiſiuit: & ad ſepulchrum pij Patris accedens: mox vt illud contigit manu à dæmonibus crudeliter eum diſcerpentibus mirificè liberatus fuit. Simili etiam modo: mulieri cuidam de Narnio habenti dæmonium miſericordia Franciſci ſubuenit: & alijs pluribus, quarum vexationum anguſtias: & curationum modos longum eſſet per ſingula enarrare.

Vir quidam nomine Bonus homo de ciuitate Fani, paraliticus, & leproſus ad Eccleſiam Beati Franciſci à parentibus deportatus, vtriuſque morbi plenam conſecutus eſt ſanitatem. Sed & alius iuuenis quidam Acto nomine de Sancto Seuerino totus leproſus: voto emiſſo, & ad ſepulchrum Sancti delatus: meritis ipſius à le-

pra

pra mundatus eſt. Habuit quidem Sanctus ſupra huiuſmodi morbo curando præcellentem virtutem: pro eo quod humilitatis, & pietatis amore leproſorũ obſequijs ſemetipſum humiliter deputarat.

Nobilis quædam mulier Rogata nomine, in Epiſcopatu Sorano per 23. annos fluxu ſanguinis fatigata, ſed à quampluribus Medicis quamplurima mala perpeſſa. Præ nimietate quidem languoris ſæpiùs videbatur mulier expirare. Sed ſiquando fluxus huiuſmodi ſtringebatur, tumeſcebat corpore toto. Audiens autem quendam puerum Romano ſermone canentem miracula, quæ Deus per Beatum Franciſcum fuerat operatus, nimio dolore commota, tota prorupit in lachrymas: ſicque intra ſe fide accenſa dicere cœpit. O Beate Pater Franciſce qui tantis coruſcas miraculis, ſi me digneris ab hac ægritudine liberare: magna tibi accreſcet gloria: quoniam adhuc tantum miraculum non feciſti. Quid plura? his dictis, ſenſit ſe Beati Franciſci meritis liberatam. Filium quoque ipſius Marcum nomine, qui brachium habebat contra-

ctum:

ctum: Sanctus Franciſcus voto ad ipſum emiſſo, ſanauit. Fœminam etiam quandam de Sicilia per ſeptennium fluxu ſanguinis fatigatam, beatus Chriſti ſignifer ſaluam fecit.

In Vrbe Romana Praxedis quædam nomine Religioſitate famoſa, quæ à tenella ætate propter æterni Sponſi amorem arcto ſe carcere per quadraginta iam fere annos abdiderat apud Beatum Franciſcum: gratiam promeruit ſpiritualem. Nam cum die quadam pro rebus opportunis ſolarium ſuæ cællulæ conſcendiſſet, & impulſione fantaſtica corruens, cum fractum haberet pedem cum crure, & humerum appoſitione debita ſequeſtratum: apparuit ei benigniſſimus Pater veſtimentis gloriæ candidatus, & dulcibus affatibus alloqui cœpit eandem, ſurge(inquit) filia benedicta, ſurge ne timeas, & apprehenſa manu ipſius alleuans eam, diſparuit. Ipſa vero per cellulam ſuam huc atque illuc ſe conuertens, putabat ſe viſum videre vſque quo ad clamorem ipſius apportato iam lumine, perfecte ſe ſentiens per Seruum Dei Franciſcum eſſe ſanatam,

cun-

cuncta quæ acciderant, per ordinem narrauit.

De non obſeruantibus feſtum, & non honorantibus Sanctum.

IN Pitauiæ partibus in Villa quæ Symo: dicitur Sacerdos quidam Reginaldus nomine Beato Franciſco deuotus, feſtum ipſius Parochianis ſuis indixerat ſolemniter celebrandum. Vnus autem de populo ignorans Sancti virtutem, ſui paruipendit Sacerdotis mandatum. Egreſſus autem foras in agrum, vt ligna ſucciderect, cum ſe præparaſſet ad opus, vocem audiuit huiuſmodi ter dicentem: Feſtum eſt, operari non licet. Verum cum nec imperio Sacerdotis, nec ſupernæ vocis oraculo ſeruilis temeritas frenaretur, addidit diuina virtus ad gloriam Sancti ſui ſine mora miraculum, & flagellum. Mox enim vt furcam vna manu iam tenens, alteram cum ferreo inſtrumento leuauit ad opus, ſic diuina virtute vtraque manus vtrique inſtrumento cohæſit, vt ad neutrius dimiſſionem digitos aliquatenus relaxare valeret. Ex

quo

quo ſtupefactus nimis, & quid ageret neſciens ad Eccleſiam multis vndique ad videndum prodigium occurrentibus properauit. Vbi mente compunctus ante Altare, quodam ex aſſiſtentibus Sacerdote monente (plures quippe ad feſtum vocati conuenerant Sacerdotes) Beato Franciſco humiliter ſe deuoui: tria ſicut ter vocem audierat vota vouens: quod ſcilicet feſtum ipſius coleret: quod ad illam in qua tunc erat, Eccleſiam in feſto veniret: & quod ſancti corpus perſonaliter viſitaret. Mirum certè relatu. Vno emiſſo voto, vnus digitus factus eſt liber: ad ſecundi emiſſionem ſolutus eſt alius: ſed tertio facto voto laxatus eſt tertius: & poſtmodum tota manus, necnon & altera ſubſequenter, populo qui iam multus aduenerat: Sancti clementiam deuotiſſimè implorante. Sic homo priſtinæ redditus libertati, per ſeipſum inſtrumenta depoſuit cunctis laudantibus Deum: virtutemque Sancti mirificam, qui tam mirabiliter percutere poterat, & ſanare. Ipſa vero inſtrumenta vſque hodie coram Altari ad honorem Beati Franciſci fabricato

to ibidem in memoriam Sancti dependent. Plura quoque illic, & in locis vicinis patrata miracula, & Sanctum in cœlis oſtendunt eximium, & feſtum ipſius in terris venerabiliter excolendum.

In ciuitate quoque Cenomanenſi, dum in ſolemnitate Sancti FRANCISCI mulier quædam manus ad colum extenderet, & digitis apprehenderet fuſum: obrigeſcentibus manibus, cœperunt digiti magnis ardoribus cruciari. Igitur pœna docente Sancti recognoſcens virtutem, corde compuncta cucurrit ad Fratres. Cumque pro ſalute ipſius deuoti filij ſancti Patris clementiam præcarentur, incolumis effecta eſt ſtatim: nec aliquid læſionis remanſit in manibus, niſi ad facti memoriam ſolum veſtigium combuſturæ. Simili etiam modo in Campania maiori mulier quædam, & in Villa Oleti mulier altera, & in Caſtro Pylei tertia: dum Beati Patris feſtum celebrare contemnerent: præuaricantes primum mirabiliter ſunt punitæ, ſed poſtmodum pœnitentes per Sancti Franciſui merita mirabilius liberatæ.

Miles quidam de Burgo in Prouincia

Maſ-

Maſſæ: Beati Franciſci operibus, & miraculorum ſignis impudentiſſimè detrahebat. Inferebat multa opprobria peregrinis ad ipſius memoriam venientibus: & contra Fratres publica garriebat inſania. Cum autem ſemel Sancti Dei gloriam impugnaret, addidit ſuper peccata ſua blaſphemiam deteſtandam. Si verum eſt inquit, quod Franciſcus iſte ſit Sanctus, gladio cadat hodie corpus meum. Si vero ſanctus non eſt, euadam incolumis. Non diſtulit ira Dei condignum inferre ſupplicium: cum iam facta fuiſſet oratio in peccatum. Mora enim modica interiecta, dum blaſphemus nepoti ſuo inferret iniuriam, accepit ille gladium, & patrui viſceribus cruentauit. Eodem die mortuus eſt ſceleratus, inferni mancipium, & filius tenebrarum: vt cæteri diſcerent miranda Franciſci opera non blasphematorijs verbis impetere, ſed deuotis laudibus honorare.

Iudex quidam nomine Alexander, dùm à Beati Franciſci deuotione quos poterat venenata lingua retraheret, diuino iudicio lingua priuatus, per ſex annos obmutuit

tuit

tuit. Qui cum in eo quod peccauerat torqueretur, alta pœnitudine reuocatus dolebat ſe contra Sancti miracula oblatraſſe. Itaque non perſtitit miſericordis indignatio Sancti, ſed pœnitentem, ac ſe humilitèr inuocantem reſtituta loquela recepit, & gratiam. Ex tunc linguam blasfemam conſecrauit laudibus Sancti, deuotionem ſimul, & diſciplinam recipiens per flagellum.

De quibuſdam alijs miraculis diuerſorum generum.

IN Caſtro Galiani Valuenſis Diœceſis: mulier quædam erat nomine Maria, quæ Chriſto IESV, & Beato Franciſco famulatu deuoto ſubiecta, vna dierum æſtiuo tempore exijt, vt manibus conquireret proprijs neceſſarium victum. Cum igitur feruente nimium æſtu, ſitis deficere cœpiſſet ardoribus, omni priuata beneficio poculi pro eo quod in monte arido ſola eſſet, quaſi exanimis humi proſtrata, patronum ſuum Sanctum Franciſcum inuocabat pio mentis affectu. Dum autem perſeuераret

mulier in affectuoſa,& humili prece,labore,ſiti,& ęſtu fatigata quamplurimum paululum obdormiuit. Et ecce Sanctus Franciſcus adueniens, & eam vocans ex nomine: Surge inquit, & bibe aquam, quæ diuino munere tibi ac pluribus exhibetur. Ad huius vocis auditum ſurrexit mulier à ſomno, non modicum confortata, & accipiens ſilicem, quæ iuxta ſe erat, radicitus euulſit à terra,effodienſque ligno paruulo circumquaque, viuentem reperit aquam, quæ cum primo videretur paruula ſtilla, ſubito diuina virtute creuit in fontem. Bibit itaque mulier,& ſatiata oculos lauit, quos cum longa priùs haberet ægritudine obumbratos,noua ex tunc ſenſit luce perfuſos. Feſtinauit ad domum mulier tam ſtupendum miraculum ad gloriam Sancti Franciſci denuntians vniuerſis. Concurrerunt vndique multi ad miraculi famam, experientia magiſtra diſcentes mirabilem illius aquæ virtutem, dùm ad ipſius contactum confeſſione præmiſſa,à varijs morborum cladibus plurimi liberabantur. Perſeuerat vſque hodie fons ibi perſpicuus, & in honorem Beati Franciſci ibidem

dem

dem Oratorium eſt conſtructum.

In Hiſpania apud Sanctum Facundum: viri cuiuſdam ceraſum arefactam ad virorem frondium, florum,& fructuum contra ſpem mirabilitèr reuocauit. Incolas quoque Terræ apud Vileſios: à vermium peſte corrodentium vineas circumquaque miraculoſo ſuffragio liberauit. Sacerdotis cuiuſdam iuxta Palentiam horreum quoddam, quod vermibus frumentarijs repleri quolibet anno ſolitum fuerat, ſibi fidelitèr commendatum penitùs expurgauit. Terram quoque Domini cuiuſdam de Petramala in Regno Apuliæ ſibi ſupplicitèr commendatam, ab odioſa peſte brucorum penitùs ſeruauit indemnem, cum tamen in circuitu omnia eſſent prædicta peſtilentia deuorata.

Vir quidam Martinus nomine:cum longè à Caſtro ſuo boues minaſſet ad paſcua, crus vnius bouis caſu quodam ſic fuit deſperatè confractum,vt nihil eſſet ſibi de remedio aliquo cogitandum. Dùm autem pro decoratione foret ſolicitus, & inſtrumentum, cum quo id faceret non haberet: domum reuerſus Beato Franciſco bouis

curam reliquit, ipſumque fideli ſanctę cuſtodiæ fiducialitèr commendauit: ne antè ſuum reditum deuoraretur à lupis. Summo itaque mane ad bouem in ſylua relictum cum excoriatore reuerſus, paſcentem ipsũ ita reinuenit incolumen, quod nequaquam crus fractum ab altero diſcernebat. Gratias egit bono paſtori, qui diligentem de boue ſuo curam habuit, & medelam donauit. Succurrere nouit humilis Sanctus omnibus inuocantibus ipſum: nec quantumcunque paruas neceſſitates hominum dedignatur. Nàm viro cuidam de Amiterno iumentum reſtituit furto ſublatum. Mulieri cuidam de Interduco catinum nouum in multas partes caſu diuiſum integrè reparauit. Viro etiam cuidam de Monte Vlmi in Marchia conſolidauit vomerem in fruſtra confractum.

In Sabinenſi Diœceſi Vetula quedam octogenaria erat, cuius filia moriens lactentẽ infantulum dereliquit. Cum igitur anus paupercula plena eſſet inopia, & vacua lacte, nullaque eſſet mulier, quę ſitienti paruulo lactis ſtillicidium iuxta quod exigebat neceſſitas erogaret, quo ſe verteret

vetu-

vetula penitùs ignorabat. Debilitato verò infantulo, nocte quadam omni humano deſtituta ſubſidio, ad Beati Patris Franciſci auxilium implorandum, lachrymarum imbre perfuſa, tota ſe mente conuertit. Affuit ſtatim innocentis amator ętatis, ego (inquiens) ſum Franciſcus ò mulier, quem cum tantis lachrymis inuocaſti. Pone (ait) mammas tuas in ore pueruli, quoniam abundantèr tibi lac Dominus dabit. Impleuit anus Sancti mandatum, & ſtatim octogenariæ mammæ lactis copiam effuderunt. Innotuit omnibus mirabile Sancti donum, multis tam viris, quàm mulieribus accelerantibus ad videndum. Et quia quod teſtabantur oculi lingua impugnare non poterat, excitabantur omnes ad laudandum Deum, in Sancti ſui virtute mirabili, & amabili pietate.

Apud Spoletum vir, & vxor vnicum habentes filium, quotidiè illum velut hæreditatium opprobrium deplorabant. Brachijs ſiquidem collo connexis, iunctiſque genibus pectori, & pedibus natibus alligatis, non hominis proles, ſed monſtrum quoddam potiùs videbatur. Vehemen-

tiori mulier ex hoc afflicta dolore, crebris gemitibus clamabat ad Chriſtum Sancti Franciſci auxilium inuocando, vt in fœlici ſibi, & in tali opprobrio conſtitutæ ſuccurrere dignaretur. Nocte igitur quadam cum propter huiuſmodi triſtitiam, triſtis eam ſomnus arriperet. Apparuit ei Sanctus Franciſcus pijs eam affatibus mulcens, inſuper & ſuadens quod ad locum propinquum ſuo nomini dedicatum deferret puerum, vt ex aqua putei loci illius in nomine Domini ſuperfuſus, plenam reciperet ſoſpitatem. Negligente autem illa Sancti adimplere mandatum. Secundo replicauit id ipſum. Tertio quoque apparens, mulierem cum puero vſque ad ianuam dicti loci præambulo ducatu perduxit. Superuenientes autem nobiles quædam matronæ deuotionis cauſa ad prædictum locum, eis à muliere præfata diligenter expoſita viſione, vna cum ipſa puerum fratribus præſentarunt, & haurientes aquam de puteo, earum nobilior proprijs manibus lauit infantem. Statim puer omnibus membris ad ſua loca perductis, ſanus apparuit, & magnitudo

mira-

miraculi omnibus admirationem induxit.

In caſtro Chore Hoſtienſis diœceſis vir quidam ſic crus ex toto perdiderat, vt nullo modo progredi, vel mouere ſe poſſet. Poſitus itaque in anguſtia vehementi, & auxilio diſperatus humano: cœpit nocte quadam, ac ſi præſentem cerneret Beatum Franciſcum talem coram eo aſſumere materiam querelandi. Adiuua me Sancte Franciſce recolens meum ſeruitium, & deuotionem tibi impenſam. Nam in aſino meo te portaui, ſanctos pedes tuos, & ſanctas manus tuas oſculatus fui, ſemper tibi deuotus, ſemper tibi beneuolus extiti, & ecce morior doloris huius duriſſimo cruciatu. His pulſatus querelis, ſtatim affuit beneficiorum memor, & deuotionis gratus, & vigilanti viro cum vno fratre apparuit. Ad vocationem eius ſe veniſſe dixit, & tuliſſe remedia ſanitatis. Tetigit locum doloris cum baculo paruulo, qui figuram thau in ſe habebat, & fracto mox apoſtemate, perfectam tribuit ſanitatem. Et quod mirabilius eſt, ſacrum ſignum thau impreſſum ſuper locum ſanati vlceris ad mi-

raculi memoriam dereliquit. Hoc ſigno Sanctus Franciſcus ſuas conſignabat litteras quoties charitatis cauſa ſcriptum aliquod dirigebat. Sed ecce dum per diuerſa miracula glorioſi Patris Franciſci mens narrationis varietate diſtracta decurrit, promerente ipſo crucis glorioſo ſignifero in ſignum ſalutis thau non ſine diuina directione peruenit, vt ex hoc poſſimus aduertere, quod ſicut crux militanti poſt Chriſtum fuit ſublimitas meriti ad ſalutem, ſic & triumphanti cum Chriſto facta eſt firmitas teſtimonij ad honorem. Hoc quippe crucis myſterium magnum, & mirum, in quo chariſmata gratiarum, & merita virtutum, & theſauri ſapientię, & ſcientię tam alta profunditate velantur, vt à mundi ſapientibus, & prudentibus ſit occulta, tam plenè fuit Chriſti paruulo reuelatum, vt omnis vita ipſius non niſi crucis veſtigia ſequeretur, non niſi crucis dulcedinem ſaperet, non niſi crucis gloriam pręcaret. Vere namque in ſuæ conuerſionis principio dicere cum Apoſtolo potuit: Mihi autem abſit gloriari niſi in Cruce Domini noſtri IESV CHRISTI. Non minus

etiam

etiam verè in conuerſationis progreſſu addere valuit. Quicumque hanc regulam ſecuti fuerint, pax ſuper illos, & miſericordia. Veriſſime autem in conſumatione potuit ſubinferre. Stigmata Domini IESV in corpore meo porto. Sed & illud nos quotidie deſideramus ab ipſo audire. Gratia Domini Noſtri IESV CHRISTI cum ſpiritu veſtro fratres Amen.

Gloriare igitur iam ſecurè in crucis gloria Chriſti ſignifer glorioſe, quoniam à cruce incipiens ſecundum crucis regulam proceſſiſti, & tandem in cruce perficiens per crucis teſtimonium quantæ glorię ſis in cœlo cunctis fidelibus innoteſcis. Securè iam te ſequantur qui exeunt ex Ægypto, quia per baculum crucis CHRISTI mari diuiſo deſerta tranſibunt in repromiſſam viuentium terram, iordane mortalitatis tranſmiſſo, per ipſius crucis mirandam potentiam ingreſſuri. Quo nos introducat verus populi ductor, & Saluator CHRISTVS IESVS Crucifixus per merita ſerui ſui Franciſci. Ad laudem, & gloriam vnius Dei, & Trini, qui viuit, & regnat in ſecula ſeculorum Amen.

INDEX CAPITVM.

Prologus. pag. 1.

CAPVT I.

De conuerſatione eius in habitu ſæculari. pag. 7.

CAPVT II.

De perfecta conuerſione eius ad Deum, & de reparatione trium Eccleſiarum. pag. 16.

CAPVT III.

De inſtitutione Religionis, & approbatione Regulæ. pag. 26.

CAPVT IV.

De profectu Ordinis ſub manu ipſius, & confirmatione Regulæ prius approbatæ. pag. 39.

CAPVT V.

De auſteritate vitæ, & quomodo creaturæ præbebant ei ſolatium. pag. 54.

CAPVT VI.

De humilitate, & obedientia, & de condeſcenſionibus diuinis ſibi factis ad nutum. pag. 68.

CAPVT VII.
De amore paupertatis, & mira ſupplectione defectuum. pag.82.
CAPVT VIII.
De pietatis affectu, & quomodo ratione carentia videbantur ad ipſum affici. pag.97.
CAPVT IX.
De feruore charitatis, & deſiderio martyrij. pag.113.
CAPVT X.
De ſtudio, & virtute orationis. pag.126.
CAPVT XI.
De intelligentia ſcripturarum, & ſpiritu prophetiæ. pag.136.
CAPVT XII.
De efficacia prædicandi, & gratia ſanitatum. pag.151.
CAPVT XIII.
De Stigmatibus Sacris. pag.166.
CAPVT XIV.
De patientia ipſius, & tranſitu mortis. pag.180.
CAPVT XV.
De canonizatione, & translatione ipſius. pag.188.

INDEX MIRACVLORVM

Poſt mortem ipſius.

De virtute ſacrorum Stigmatum. pag.196.
De mortuis ſuſcitatis. pag.207.
De his quos à mortuis periculo liberauit. pag.215.
De liberatis à naufragio. pag.225.
De liberatis à vinculis, & carceribus. pag.230.
De liberatis à periculo partus. pag.236.
De cæcis illuminatis. pag.241.
De liberatis à diuerſis infirmitatibus. pag.247.
De non obſeruantibus feſtum, & non honorantibus Sanctum. pag.253.
De quibuſdam alijs miraculis diuerſorum generum. pag.257.

FINIS.

REGESTVM.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

R O M Æ,
Ex Typographia Camerali, & Vaticana. MDCLXXXVI.

Superiorum permiſſu.